

Tecuciul literar-artistic

Revistă de cultură, opinie și informare

Cu sprijinul Consiliului Local Tecuci prin Casa de Cultură Tecuci

Sub egida Asociației Societatea Culturală „Ștefan Petică - 2007“

45

Serie nouă
(anul 11),
august 2017

„Eminescu este cel mai mare filosof,
cel mai de seamă filolog,
cel mai învățat individ.”

George Călinescu

Monumentul eroilor ceferiști - Tecuci

SUMAR

▶ Dan Movileanu: A fi critic literar în provincie	3
▶ Eleonora STAMATE: Până unde-nfinge ura ghimpele răului în om?	4
▶ Eleonora STAMATE: Fariseilor, causticilor! Pe mine m-a născut Tecuciul!	5
▶ Adrian Dinu RACHIERU: Augustin Buzura și miza morală	7
▶ Mihail POHRIB: Cadrele didactice și Marea Unire din 1918	11
▶ Livia CIUPERCĂ: Nicolae Petrașcu	13
▶ Livia CIUPERCĂ: A nu uita !	17
▶ Nicolae DABIJA: Așchii de cer (XXX)	18
▶ Liuba Liubastra BOTEZATU: Lyra în debut (<i>Poesis</i>)	21
▶ Constantin OANCĂ: Poesis	23
▶ Petre ISACHI: Calul troian al lectorului	25
▶ A.G. SECARĂ: Texan și/sau ortodox. Altfel despre convertiri, dar nimic despre Dallas și J.R.!	30
▶ Marlena BRAESTER: Târgul cărților de poezie de la Paris - iunie 2017	33
▶ Aida ZAHARIA: Lyra în debut (<i>Poesis</i>)	34
▶ Valeriu VALEGI: Oameni dintr-o bucată	36
▶ Nicolae SCURTU: Titu Maiorescu și școala sa filosofică. Noi completări	37
▶ Ștefan ANDRONACHE: Alexei Mateevici la Movilenii din preajma Tecuciului	39
▶ Mircea COJOCARU: Lyra în debut (<i>Poesis</i>)	42
▶ Adrian RACARU: Natalia Negru - inedit	45
▶ Roxana RACARU: spectacolul cărții/ spectacolul scrisului – readucerea autorului în dialogul cu cititorii	47
▶ Alexandru DIMITRESCU: Ce facem noi azi?... dormim și când cântăm „Deșteaptă-te române !	49
▶ Ștefan MUNTEANU: Cuvânt mărturisitor / A modo de confesió	51
▶ Ștefan PETICĂ: Poeme în proză	54
▶ Ana DOBRE: Ana Blandiana - pași în proză. Despre destrămarea paradisiului	57
▶ Bianca Mădălina PARTENIE: Lyra în debut (<i>Poesis</i>)	60
▶ Bianca Mădălina PARTENIE: Ezitări	64
▶ Eleonora STAMATE: Poesis	65
▶ A.G. SECARĂ: Cum aleargă fântânile... sau despre metafizica sărutului	67
▶ Nuța ISTRATE GANGAN: Sorin Diaconescu/7/2/1	68
▶ Vasile GHICA: Festivalul Internațional al Aforismului	72
▶ Vasile GHICA: Naji Naaman	73
▶ Petru BLAJ: Petru și Pavel între agape și macrothumia	74
▶ Calistrat COSTIN: Fire de eternitate (<i>Poesis</i>)	77
▶ A.G. SECARĂ: O viziune asupra vitraliilor de sub piele...	79
▶ Narcisa Florentina BOLDEANU: Grigore Vieru, simbol al unei zodii tragice	81
▶ Dan VIȚĂ: Lyra în debut (<i>Poesis</i>)	83
▶ Gabriel GHERBĂLUȚĂ: Lyra în debut (<i>Poesis</i>)	87
▶ Lina CODREANU: Afundul conștiinței ca deal întors	90
▶ Vasile Sevastre GHICAN: Aforisme	92
▶ Marin MĂRZA: Poesis	93
▶ Aurel SCARLAT: Poesis	95
▶ Nicolae SCURTU: O epistolă și un autograf ale poetei Natalia Negru	96
▶ Neagu PERIANU: „Soarele din cerc” de Nora Ceapchi	97
▶ Mihail POHRIB: Marele postelnic Stamate Hiotul-Sacazlăul	101
▶ Ecaterina JALBĂ: Hortensia Papadat-Bengescu, configurarea universului românesc	103
▶ Mihaela GUDANĂ: Familia Chrissoveloni	105
▶ Viorel BURLACU: Istorie, Educație și Cultură la „Școala Gălățeană”	107
▶ Viorel BURLACU: Alexandru Mironescu – Andrei Scrima, o prietenie nezdrcinată de calvarul închisorii	108
▶ Dan MOVILEANU: Despre Denisa Lepădatu, cu admirație	111
▶ Mircea CATARGIU: Poesis	113
▶ Noaptea muzeelor 2017	114

Grafică revistă: Mircea Cojocaru

Fotografia copertă: Ștefan Andronache

Redacția

Director executiv: dr. Petru BLAJ

Redactor șef: **ELEONORA STAMATE**

Redactor șef adjunct: DAN MOVILEANU

Tehnoredactor: Răzvan ANDREI

Membrii Redacției

Paul Blaj

Vasile Sevastre Ghican

A.G. Secară

Mihail Pohrib

Vasile Ghica

Tase Dănăilă

Adrian Racaru

Costică Oancă

Săndel Stamate

Ionuț Petică

Nicolae Chiscop

Colegiul Editorial

Acad. Mihai Cimpoi

Acad. Nicolae Dabija

Prof. Dr. Theodor Codreanu

Acad. Vasile Tărățeanu

Acad. Valeriu Matei

Prof. Dr. C.D. Zeletin

Prof. Dr. Nicolae Scurtu

Prof. Dr. Lucia Olaru Nenati

Prof. Dr. Narcisa Florentina Boldeanu

Prof. Univ. Ștefan Munteanu

Dan Plăeșu

Secretar: Bogdan Artene**Corespondenți din străinătate:**

Roxana Racaru – PARIS

Marlena Braester – TEL AVIV

Nuța Istrate Gangan Nig – USA

Nu primim decât materiale corectate și în format electronic
Revista noastră publică textele colaboratorilor pe teme culturale cât mai diverse.

Polemice și confruntările de idei le considerăm necesare și dinamizatoare dar, numai în manifestări cordiale.

Materialele care vor avea în conținutul lor injurii, atacuri la persoană sau expresii obscene, nu vor fi publicate.

REVISTA SE DISTRIBUIE GRATUIT

Potrivit art.2016 CP, responsabilitatea juridică pentru conținutul materialelor aparține exclusiv autorilor.

Adresa redacției:

Str. Cpt. Gh. Decuseară nr.7, bl. H3, sc.2, ap. 30

Tel.0742.402.999

e-mail: stamate.eleonora@yahoo.com

eleonorapusa@gmail.com

EDITORIAL

A FI CRITIC LITERAR ÎN PROVINCIE

► Dan Movileanu

Într-un articol cu titlul de mai sus, un regretat critic focșănean punea în excursul său de la statutul scriitorului român trăitor în provincie. Se știe că în provincie avem cei mai mulți scriitori pe cap de locuitor, fiecare comună sau orășel bucurându-se de un număr apreciabil de mânători de condei sau de tastatură. Unii, foarte puțini, au talent literar și chiar o „operă”, sunt premiați la nivel local sau național, alții, mulți, mediocri, veleitari, impostori, prezențe active, mai mult întristătoare decât amuzante, în viața literară. După opinia criticului respectiv, un scriitor autentic ar fi acela care a primit o oarecare confirmare de la „centru”, adică a dat seamă despre scrierile lui critici importanți, de preferat N. Manolescu, E. Simion sau Alex Ștefănescu. Ceilalți n-ar avea nici un motiv „să se proiecteze în elita scriitorimii (încă) în viață”, infestând cu opurile lor căznite aerul ozonat al literaturii. „Centru” înseamnă capitala țării, de unde ar trebui să vină lumina necesară creației autentice, iar „provincia”, orașe ca Focșani, Bacău, Tecuci, Buzău sau Vânu Mare. Aici, în provincie, întâlnim „scriitori” care-și numără volumele de două ori pe lună și se autologhează siderați cu ochii într-o oglindă proprie, care au ca deviză „anul și volumul”, croșetându-și textele cu abilitatea unei coafeze, care sunt un pic publiciști, un pic manageri culturali, eventual șefi de reviste literare anonime, printre picături și... scriitori. Vizitați de fiorul nemuririi, vor să-și vadă doar numele pe o copertă, numărul lor crescând uimitor, punând în pericol, prin vitalitate și agresivitate editoriale, autenticitatea literaturii, dar și rolul criticului literar trăitor și el în provincie. În plus, tot felul de reviste și revistute „literare”, care au proliferat nepermis, își deschid paginile cu generozitate atât celor talentați, cât și veleitarilor și impostorilor. Provincia oferă astfel o imagine jalnică, dacă nu insalubră, asupra literaturii române actuale.

Ce rol ar mai putea avea, în acest context, un critic literar onest din provincie? Teoretic, ar trebui să fie imparțial, să evidențieze ceea ce este viabil într-o „operă” literară, să se pronunțe împotriva nonvalorii și imposturii, să-și demonstreze convingător opiniile și verdictele critice. În practică, lucrurile stau cu totul altfel. Scriitorul român din provincie nu poate sau nu vrea să înțeleagă de ce este „criticat”, „negat categoric” sau „ignorat”, că nu are nimic de spus în

literatură. Nici un „scriitor”, de altfel, nu-și recunoaște lipsa de talent sau de viziune literară. De aceea, unele semnale de la „centru”, ar mai salubritiza viața literară a provinciei, i-ar putea întări judecățile de valoare și i-ar ușura misiunea ingrată a criticului provincial. Altfel, acestuia din urmă nu i-ar mai rămâne decât două opțiuni: ori devine critic de casă al unuia sau altuia dintre scriitori, ori devine inamicul public numărul 1, blamat, înjurat, izolat. Poate de aceea în provincie „trăiesc” atât de puțini critici literari de elită.

Există însă scriitori din provincie care, lăudați fără rezerve de la „centru”, au dispărut în anonim sau au început să se autopastezeze, așa cum există scriitori, considerați mediocri, cel mult minori, de toată suflarea criticii românești, ale căror volume au fost premiate doar pentru a „le îngroșa stima de sine”, în timp ce remarcabilele volume ale unor Cristian Simionescu (Bârlad), Ion Panait (Focșani), Paul Blaj (Tecuci) sau Nicolae Mihai (Bacău), ca să dăm câteva nume, au trecut sau trec aproape neobservate de criticii importanți de la „centru”. Să nu mai spunem că romanele pornoscatologice ale unor Claudia Golea, Ioana Bradea, Poponeț, versurile de aceeași factură ale Elenei Vlădăreanu sau Nuța Nu știu cum sunt considerate capodopere de criticii importanți de la „centru”, în timp ce criticii literari provinciali le consideră ca inadecvate pentru orice literatură.

Așa cum avem scriitori de toată mâna, avem și critici literari de toată mâna. Din păcate există și la „centru”, și în „provincie”, numeroși comentatori de texte literare, deghizați în critici, care-și arogă rolul de Cassandre sau de C.T.P. Sigur că, oriunde s-ar afla, criticul literar nu este infailibil, e supus greșelii, ca orice om, injustițiile fiind posibile (și au fost numeroase în istoria literaturii) și la „centru”, și la „margine”.

Un adevărat critic literar din provincie ar trebui să-și asume cu seninătate condiția de inamic public nr. 1, să creadă că într-o zi o să apară un nou Eminescu și să scrie incontestabilă sa Istoria a literaturii române de la... până la...! Altfel...!

Altfel se întâmplă ceea ce a explicat, cu asupra de măsură, Alex Goldiș în articolul „Despre infidelitatea tinerei generații de critici” din „Observator Cultural”, nr. 817(559), 7-13 aprilie, 2016, p. 7.

PÂNĂ UNDE-NEFIGE URA GHIMPELE RĂULUI ÎN OM?

► Eleonora STAMATE

Am ajuns unii dintre noi să urâm
atât de des și de ușor precum respirăm!...
Respirăm ură până în măduva oaselor.
Avem sau nu motiv, urâm, chiar dacă, odată,
am iubit o persoană, ajungem s-o urâm
tot atât de intens ca atunci când o-ndrăgeam.
Chiar dacă ți-a fost cineva apropiat,
ajungi să-ți perfectezi armele urii;
Urăști pur și simplu, pentru că nu mai știi să iubești.
Nu-ți mai pasă de nimeni și de nimic,
urăști ca și când aceasta e starea ta de spirit,
fără să gândești, uiți că trăiești așa, doar ai un gând:
să nu uiți să urăști.
Asta te caracterizează!
Poți să ai tot ce-și dorește un trăitor, tu
nu uiți ceva: să urăști!
Ura este starea ta de grație!
Ce folos că este soare,
că în jurul tău verdele a acoperit pământul,
că lângă tine cresc flori
și ce-i mai important:
cresc oameni, pe care,
vinovați, nevinovați,
fără să-ți faci ceva rău: tu îi tratezi cu ură,
pentru că tu nu vezi cerul de deasupra capului tău,
nici cerul din ochii celuilalt;
îți otrăvești răbdarea,
ajungi să reduci totul la tot ce-i rău,
pentru că așa ești tu;
oare până unde ajunge să-și înfigă ghimpele urii
în cei de lângă tine sau de aiurea?!
Cel mai trist este că nu-ți dai seama de asta;
continui să crezi că asta-i normalitatea.
Iar bunătatea ajunge să fie floare rară
pentru că i-ai uitat culoarea și mirosul.
Te împiedici de fleacuri ca și când
în jurul tău cresc numai buruieni.
Oare până unde înfinge ura
ghimpele răului
în OM?

UN ALT FEL DE EDITORIAL

FARISEILOR, CAUSTICILOR! PE MINE M-A NĂSCUT TECUCIUL!

► Eleonora STAMATE

Pe 6 aprilie 2017 s-au împlinit 11 ani de revistă de cultură la Tecuci – revistă inițial numită „Tecuciul cultural”; dar directorul Valeriu Căpraru de la ziarul „Semnal” ne-a furat ISSN-ul. Drept urmare, împreună cu dr. Petru Blaj, am înființat Editura „Eleonora” sub egida căreia a apărut revista „Tecuciul literar-artistic”. Da... 11 ani sărbătorim! Și tot de 11 ani aștept să apară o revistă de cultură concurentă la Tecuci, dar n-a apărut și nu va apărea.

Dacă la început redacția era firavă, pe măsură ce unii scriitori au intrat în Uniunea Scriitorilor, au dorit să facă parte din redacție; dar asta doar cu numele. Să nu credeți că au contribuit cu ceva; doar sporadic și numai ca să se publice pe ei, nu ca să contribuie cu materiale, să aducă distinși colaboratori; prea puțini au conștientizat că a fi redactor înseamnă să muncești, să se vadă că revista a crescut sub mâinile tale așa cum crește aluatul. Dar cum să crească dacă nu a avut drojdie?!

În schimb, critici și iar critici au curs. Voiau revistă cum sunt marile reviste. Atacurile și loviturile nu au conținut. Și așa au apărut „spăimașii grețoși”, „făimașii”, într-un cuvânt puciștii, „guvernul din umbră”; adică groparii revistei – așa s-au crezut ei.

Dacă acel Căpraru a făcut prima tentativă de lovitură de cultură la Tecuci, în urmă cu doi ani, acești gropari au scris pe internet o scrisoare deschisă către fostul primar, Daniel Țuchel, prin care-i cereau să nu mai subvenționeze revista. A încercat să facă alianță cu ei, timp în care eu am obținut autentificarea Societății „Ștefan Petică - 2007”, transformată de către onor, Ministerul Justiției în Asociația - „Societatea Ștefan Petică

- 2007”. Când să scot revista, groparul-șef alias Țuchel, a părăsit scena; a urmat un calvar până când actualul primar dl. Cătălin Hurdubae a înțeles că revista este brandul orașului Tecuci, că eu am muncit și muncesc; am făcut Memoriul către Cosiliul local care, pe bună dreptate, mi-a aprobat suma pentru editarea și tipărirea revistei. Numai că așa – zisa directoare a Bibliotecii „Ștefan Petică”, Daniela Grigoraș, crezând că va fi veșnică în funcție, a pasat revista la Casa de cultură Tecuci - unde a fost numită manager o vecină a mea despre care am crezut că are onoare. Când s-a văzut pe cai mari și cu pleșca pe capul ei, adică revista, și-a schimbat comportamentul. A coalizat împreună cu groparii și puciștii și n-au ținut cont că banii trec prin „halta” financiară, adică prin această Casă de cultură, și că nu sunt ai acestei instituții ci sunt ai revistei ce cu onor o conduc, grație finanțării de la Consiliul local.

Între timp, s-a constituit „guvernul din exil” și culmea, din el... ce să vezi?... făceau parte cetățenii de onoare ai orașului plus alți trădători chiar din redacție, sub oblăduirea managerului Casei de cultură Tecuci; niște hoți care-și împărțiseră și funcțiile în noua „redacție”: unii la eseistică, alții la poezie, cu un nou redactor-șef plus alți trădători. Despre ce vorbim? Despre furt intelectual în toată regula!!

Dușmani eu știu că am; am avut și voi avea pentru că nu dă nimeni cu pietre în pomul uscat, ci în cel cu roade. Ce roade ar fi vrut să digere niște intelectuali hoți de reviste de cultură!!... Faceți-vă voi revistă, domnilor, nu luați una gata făcută; 11 ani de zile eu am muncit cu destul de puținii colaboratori-redactori ai revistei. Poate ar

fi fost bună din punct de vedere calitativ de la început dacă nu aş fi avut detractori. De câte ori veneau personalităţi la diverse festivaluri, colocvii şi simpozioane, aceştia îşi arătau bucuria că la Tecuci există revistă de cultură şi promiteau că-mi vor trimite materiale. Nici nu ajungeau bine la destinaţie că „BINEVOITORII” dădeau telefoane să sfătuiască oaspeţii să nu contribuie cu materiale spunând că le este „greaţă” şi alte simptome digestivo-cerebrale din cauza acestei reviste.

În timp, m-am reîntâlnit cu unii dintre cei care au fost „rugaţi” să tacă, să se eschiveze, să mă abandoneze. Dumnezeu nu doarme; el ştie cu câte intemperii m-am luptat, în ce locaţii prost încălzite şi prost luminate am lucrat, nemâncată, cu familie grea, cu serviciu, cu activităţi culturale, şi bolnavă; am luptat chiar şi de pe patul spitalului. Cel care a machetat revista cu mine a venit pentru că a văzut că lupt pentru o idee nobilă. Acum, când au văzut dumnealor că a crescut „copilul”, are 11 ani şi e mândru de „părinţii” lui, HOP, e rost de pomană, de hoţie intelectuală. Chiar dacă au încercat să-l umilească pe „copil” (la revistă mă refer) să le intre bine în cap: în 11 ani puteau să se maturizeze, să facă rost de neuroni culturali, nu să se laude că sunt spuma intelectualităţii tecucene... Cine?? EI, HOŢIII!

A spus-o odată adjunctul meu: „Nu mor caii când vor câinii”; eu zic „când vor lupii”.

Şi pe colegul meu, redactorul-şef adjunct l-au atacat dar domnia sa nu iubeşte datoriile şi le va plăti; dă şi cu rest numai să vă intre bine în cap. Tecuciul a fost şi trebuie să rămână al înaintaşilor, al celor care au luptat pentru demnitatea culturală a oraşului nu pentru hoji, gropari, detractori, indivizi de ruşine, nu de onoare cu siguranţă.

Apropo! Societatea Culturală „Ştefan Petică-2007” împlineşte 10 ani! O ţinem din aniversări în aniversări şi sărbători! Dar am muncit şi ne laudăm cu munca noastră.

Dr. Blaj a fost şi rămâne cel mai credincios apărător al revistei. Puţini ştiu că domnia sa este venit din Ardeal, că a făcut facultatea la Craiova

şi a ajuns la Tecuci. Doi străni, eu şi dumnealui, născuţi de Tecuci, pentru că am făcut doar bine acestui oraş. La început, pr. Croitoru, pr. Ionel Vasile, pr. Emanuel Bălan şi poetul Constantin Oancă au contribuit cu bani, când rămăsesem ai nimănui. Până când a preluat cârma, financiar, dr. Blaj. Dumnealui a cheltuit pentru această revistă 150 de milioane de lei din buzunarul familiei sale. Care tecucean ar fi făcut-o? Şi apropo de poetul Constantin Oancă: era să-l pierdem de tot din cauza unora - şi nu puţini - dintre puciştii care l-au dezonorat în tipărituri de prost gust.

Şi pe mine m-au atacat dar eu nu mă las cu capul plecat decât în faţa lui Dumnezeu. 7 (şapte) volume de versuri vorbesc! Da, vorbesc, şi numai de bine! Feriţi-vă, urmează un volum de poeme în proză în care fiecare păcătos dintre voi se va recunoaşte în poeme inedite. Detractorii vor înlemni; scanarea propriilor lor păcate va intra în istorie.

M-au învinuit că mi-am permis să fac revistă de cultură a oraşului Tecuci deşi eu nu m-am născut la Tecuci. Da, m-am născut la Craiova, oraş universitar, însă pe mine m-a născut Tecuciul! Eu l-am reprezentat la Antena 1 la invitaţia lui Adrian Păunescu, când am însoţit cei mai dotaţi copii şi adolescenţi ai Tecuciului. Eu am făcut cunoscut numele oraşului la Radio România Actualităţi, care au aflat că într-un târg provincial fiinţează o revistă de un deceniu. Acum sunt invitată la TVR1 să prezint revista şi mă voi duce.

Da, sunt olteancă perseverentă. Harnică şi demnă, tenace, temerară şi nu mi-am făcut de ruşine nici familia, nici oraşul în care trăiesc, nici pe cel în care m-am născut.

N-am vrut să ies eu în faţă, să mă laud, deşi aveam cu ce. Dar vă promit: de acum, nu mai tac! Şi vă ordon: băgaţi-vă minţile în cap cât mai aveţi timp! Şi reţineţi: eu n-am luat bani de la primărie ca să jignesc pe bani publici pe cei care au făcut adevărate acte de cultură.

La muncă!, dacă vreţi onoare. Munca este grea, dar e nobilă. Ştiu, nu e pentru hoji intelectuali.

IN MEMORIAM

AUGUSTIN BUZURA ȘI MIZA MORALĂ

► Adrian Dinu RACHIERU

În pofida a ceea ce, îndeobște, se crede despre romanele lui Augustin Buzura, complicate și ambițioase, negreșit, dezvoltând o viziune sumbră, judecata dobândind, prin semnătura unor critici „grei”, rang axiomatic, proza sa, de covârșitoare fervoare etică, construind o pedagogie a libertății de gândire, are o mai scăzută portanță politică. Angela Martin, subliniind miza morală a personajelor sale, răvășite de spaime, obsesii, angoase, râvnind „trezirea” și regăsirea de sine, era limpede: „clinicianul” Augustin Buzura, prozator puternic și incomod, „nu s-a cantonat în politic pe cât se spune”. Desigur, el propune o nemiloasă sociografie a mediilor, vorbește despre o dictatură grotescă, sufocând adevărul, adună – transpunându-se empatic – un șir de destine, de o frapantă similitudine, cercetând gama omenescului: revolta, resemnarea, ratarea unor conștiințe ultragiutate, hiperlucide, în pragul disperării, într-o lume ostilă, mutând, însă, accentul de la eveniment înspre dezbaterea lui, reverberând dureros; alunecând în digresivitate,

eseizând (cum observase M. Zăciu), căzând în verbiaj analitic, mizând pe confruntarea unor personaje dilematice. Dar refuzând net „rostirea deghizată”.

Apărut, incredibil, în 1988, *Drumul cenușii* ar fi fost „cel mai subversiv” roman la adresa regimului totalitar, afirma Mircea Martin. Pe bună dreptate, același critic găsea că subversiv ar fi, totuși, „un cuvânt nepotrivit”, minimalizant, tocmai datorită transparenței și direcției discursului narativ, țintind, prin radicalizare, non-fictivul. Buzura, un scriitor demn, responsabil, denigrat și, azi, dezamăgit, știa prea bine că literatura stă sub presiunea Istoriei, că nu poți lucra decât folosind „cărămizile timpului tău”, că bătălia cu cenzura era inevitabilă. Eroi săi cunosc opresivitatea mediului, acea lume nesigură, „îngrozitor de concretă”, de o atmosferă apăsătoare, terifiantă, conducând la depersonalizare. Caută, monologând obositor, oferindu-și lungi exerciții de autoanaliză, refugii, un loc curat, cum zice Mihai Bogdan (în *Absenții*, 1970; ediție definitivă, 2013), încercând a

face ordine în „lumea interioară”. Chiar acest absentism (programat) ar fi protestatar, crede Constantin Cubleșan, asigurând romanului, prin mesaj și formulă epică, rolul de document-reper al istoriei noastre literare. Dilematice, devorate de luciditate autoscopică, personajele, s-a observat, nu au vocația fericirii (cf. Viorica Gligor). Ioana, de pildă (în *Refugii*, 1984), își recunoaște „frica de fericire”, știe că astfel de clipe sunt „preludiul unui dezastru”. Marile disponibilități analitice ale prozatorului, psihanalizând aici feminitatea, cuprind, prin radicalizarea viziunii, tabloul societății postcomuniste în *Recviem pentru nebuni și bestii* (1999; ed. definitivă 2008). Amenințat, trecut prin experiența carcerală, acuzând povara unor iubiri pierdute, ziaristul Matei Popa scrie împins de disperare: înțelege rostul suferinței și acuză impostura, demagogia, setea de putere, rapacitatea și, din nou, frica.

Dacă acceptăm romanul *Absenții* drept cartea-efigie (cf. I. Holban), vom recunoaște că acest pattern, pornind de la observația crud-realistă a mediilor, dezvăluie, în cenușii existențial, sub imperiul fricii, sensul unor existențe bântuite de spaima singurătății, de teroarea eșecului într-o lume a adaptațiilor, de insuportabila tensiune a lucidității, încercând a afla (și păstra), precum un Mihai Bogdan, „cinstea rurală”. Scoțând la iveală, prin astfel de sondaje și decupaje, în disputa cu cerberii ideologici, „o pâlpâire a adevărului” (cf. Monica Lovinescu).

Fie că se desfășoară romanesc, stăpân peste un ținut (cel nordic) cu o geografie proprie, personalizată, fie că se mărturisește vehement într-o editorialistică bogată și vitriolantă sau, provocat, în interviuri, Augustin Buzura, asaltat de roiul întrebărilor (mari și mici), ține sub observație lumea și se dovedește, în toate împrejurările, un observator grav. Motiv ca protagoniștii săi, porniți în cruciada adevărului, să fie într-o necurmată căutare (de sine, îndeosebi), să înfrunte frica, durerea, singurătatea, disperarea, moartea etc., să aibă drept deviză, în confruntarea cu un mediu potrivnic, alienant, un enunț simplu, urmat cu sfințenie: „important este să spui ce crezi”. Deviză care este, negreșit, și a prozatorului, îmbrățișând „rețeta” realismului dur, tenebros,

justițiar, deloc sedus de rafinamentul stilistic; și care, respectând legile confesiunii, provocând o memorie asociativă, involuntară, produce romane adiționale, stufoase, complicate, repetitive, aglomerând întâmplări senzaționale, în pragul melodramei, a șarjei satirice sau a mizerabilismului (demistificator).

Cum prea bine se știe, A. Buzura ține de șazecism. O generație orfelină, întâmpinată cu entuziasm, propunând nume grele, rezistente; și care, potrivit logicii noilor veniți, de o agresivitate nerăbdătoare, ar trebui să dispară, alunecând în uitare, sub eticheta „expirațiilor”. Și care chiar dispăre, ca fatalitate biologică, rezervându-și, însă, șansa redescoperirilor, semnând – împreună – în răstimpul „dezghețului” ideologic, un moment resurecțional, refăcând legăturile cu o tradiție boicotată.

În cadrele acestei generații, Augustin Buzura reprezintă un caz. Citite/ recitite dincolo de timpul lor, cărțile fostului clujean, un moralist grav, îndatorate – temperamental – seriozității ardelenesti, aparțin unui supraviețuitor. ntrebarea e cum tratează generațiile mai noi de lectori astfel de romane, de un criticism încrâncenat, legate sever de realitatea sociopolitică înconjurătoare, în raport problematizant, denunțator, la limita insuportabilului, vehiculând o viziune sumbră, cu o Românie comunizată, livrând adevăruri interzise (atunci). Dincolo de mesajul camuflat, denunțând incisiv distanța dintre iluzii și realitate, scrisul lui Buzura n-a fost ocolit de reproșuri. Era amintit, de pildă, stilul greoi și patetismul turbulent (Alex Ștefănescu), „desenul unic” și personajele-marionetă (M. Ungheanu) sau iritantul psihologism veleitar, cum zicea N. Manolescu. Avem de-a face, însă, survolând harta scrierilor, cu puternice romane sociale, sincere, invitând – în epocă – la cititul printre rânduri, iscând vâlvă, cozi și, desigur, alerta autorităților. După ce autorul, epuizat, luptase cu cenzura („negocieri”, concesii etc.), radiografiind un mediu constrângător, deformativ, strivind personalitățile, încercând a salva prin monologuri sufocante, cu puseuri melodramatice și aluzii deranjante, subversive, propunând confruntarea, tocmai autenticitatea. Inadaptații lui Buzura, recapitulându-și eșecurile, refuză dresajul, ingerarea minciunilor și traversează seismice crize de conștiință;

exprimă destine frânte sub tăvălugul Istoriei, dar nu vor să fie „o mobilă dinamică”. Captiv, poate, al unei formule, prozatorul dezvoltă situații repetitive (medii, conflicte, drame) într-o proză justițiară, datată, s-a spus, cu imens succes de public (cândva), dependentă de o lume promiscuă (moral și intelectual) care ar fi dispărut. Oare chiar a dispărut? Rămân, desigur, dificultățile de elaborare, documentarea trudnică, greoaie, invitând la tenacitate lecturală. Nu mai sunt probleme cu cenzura (vezi *Tentația risipirii*, 2003), dar mizeria, degradarea, zarva politicianistă ne însoțesc cotidian, încât, în asprele sale rechizitorii, Buzura – constata N. Manolescu – „a rămas la fel de pesimist astăzi ca și ieri”. Stilistic același și în scrierile postdecembriste, oferind expediții românești în căutarea adevărului (care „trebuie și poate fi spus”), el dezvoltă experiențe traumatizate, pendulând între singurătate și frică, putere și umilință, revoltă și lașitate. Și care se refugiază în obositoare monologuri despletite (testând răbdarea cititorului), tocmai pentru a ajunge la salvatorul liman al eliberării morale. Ca dovadă, producțiunile mai noi precum *Recviem pentru nebuni și bestii*, cu un Matei Popa dedicat jurnalisticii, traversând un „anotimp istoric incert” (tranziția postcomunistă), cu o istorie „bulversantă”, confuză și lungi confesiuni, cu biografii palpitate, la cota senzaționalului, populate cu impostori, delatori, profitori, parveniți etc., cu – inevitabil – calomnii, mistificări și amenințări. Și în care protagonistul, „un fel de Atila al presei”, în ochii cinicului doctor Cernescu, onest, lehamisit, încercat de insidioasa frică, se va întreba „la ce bun” efortul său de a lumina adevărul (la cotidianul *Cronica zilei*), „spovedindu-se”, într-o retrospectivă stufoasă, unei ascultătoare ideale, traducătoarea și fermecătoarea Anca Negru. Sau în acel „prim caiet”, anunțând un Raport asupra singurătății (2009), prin sihăstria doctorului Cassian Robert, și el un dilematic, vizitat de spaima de boală și de moarte; și care, cu „simțuri trezite”, ascultând glasul vieții (Mara), renaște spectaculos. Firește, prin complicații de psihiatru („exerciții de tăiat firul în zece”) care, în al doilea caiet, după părăsirea stației meteorologice, pot pregăti, rațional judecând, abandonul, acel alt sfârșit, cu trena durerilor, spaimelor, a „rușinii”.

Pentru bătrânul doctor Cassian, trezit la o nouă existență, cotropit de „setea de a trăi”, Mara e „chiar viața”.

În fond, după o documentare exasperantă, așteptând declicul, acel ceva urnind mașinăria românească, A. Buzura palpează răbduriu, din varii unghiuri, adevărurile mari, radiografiind „obsedantul prezent”, cum spunea o poetă; conștiințe în criză, cercetată pe spații ample, încâlcite monologuri, anchete, depoziții, observații și, negreșit, problema refugiului, încercând a evita/ alunga moartea psihică, iată, rezumând, miza cărților sale: masive, dificile, provocatoare, „scormonitoare”, ar fi zis Eugen Simion, refuzând o lectură leneșă, epidermică, de ventilație mentală. Fin analist, pasionat de radiografia socială și problematica morală, Augustin Buzura oferă prin cărțile sale o depoziție chinuită de frisonul interogativ. Eroi săi au de ales între a trăi și a supraviețui. Tăcerea – preciza cândva scriitorul – înseamnă aprobare, vinovăție, lașitate; având curaj, pierzi dar exiști.

Ce vrea, de fapt, Buzura? „Uneori cred – mărturisesc romancierul – că în toate cărțile mele am spus cam aceleași lucruri”. Or, hiperlucizii lui Buzura, trecuți prin „școala” suferinței, dezvoltă o viziune psihiatrică asupra lumii. Poți găsi un loc curat, se întreabă ei, în care să trăiești fără umilință? Traumatizați, solitari, structuri fragile, așadar, ei se înrolează în cruciada pentru Adevăr. Agresiunile exteriorului, fluxul memoriei, lungile confesiuni sau gravele anchete nu împărtășesc grija formulei, sterila calofilie. Conținutul covârșește forma. Mai mult, modernizarea prozei, așa cum o înțelege romancierul, nu presupune goana după formule, scheme, tehnici etc., ci vizează conținutul. Romancierul (care era și medic) știe că fiecare om are „o clapă sensibilă”. Mărturisindu-și dezgustul și căutându-și izbăvirea cu încrâncenare eticistă, eroii lui Buzura seamănă; suferă toți de „aceeași maladie tâmpită”, par deci „programați”, reduși la același numitor; cer, nota un critic, să respire „mai liber” într-un context ostil, stăpânit de reflexe totalitare, egalizând vocile. Obsesia eticului alimentează acest impuls justițiar, punând sub lupă împrejurările. Firește, e vorba și de cazierul epocii, de nuditatea faptelor, de rigorismul moral care ne fixează în maniheism;

dar, mai cu seamă, va fi vorba de haloul meditativ dilatând efectele, de imposibilitatea comunicării, de erupția răului și căutarea erorilor într-un dialog „eliberator”. Sunt idei care dor și scriitorul, judecând viața, trebuie să depună mărturie. Buzura n-a suportat niciodată rozul. Din observarea realistă a mediilor sociale (învăluită într-un limbaj camusian), din credința că scriitorul are obligația de „a vorbi sau a striga în numele altora”, romancierul pătrunde într-un univers aberant, înțelegând că adaptarea este o „pervertire etică”. Vrea să afle, din magma mărturisirilor, în monologuri torențiale, „ce se întâmplă cu noi”, vrea ca omul – înlănțuit de circumstanțe, cum spunea Preda – să nu se piardă, amenințat de frica oarbă, scufundându-se în moartea psihică.

S-a spus că romanele lui Buzura, cu cert potențial subversiv, veritabile manifeste, îndeamnă la o lectură contextualizantă. Ele propun, prin introspectare, o morală a rezistenței, dar, în egală măsură, sunt sociografii în haină ficțională, schițând un tablou de moravuri, cercetând rechizitorial o lume care a fost: mutilantă, alienantă, „deraiată” (cf. Mircea Iorgulescu). Întrebarea e dacă noile generații de cititori

descoperă, dincolo de cazierul epocii, tensiunea morală, dacă nu cumva percep muzeistic aceste titluri (ca fiind sever „datate”), cu o problematică anacronică, ancorate în acel obsedant prezent, consumat. Altfel spus, dacă trec proba timpului, asigurându-și supraviețuirea. Augustin Buzura se arăta încrezător; în fond, personajele sale – ne asigură și Viorica Gligor, într-un documentat „itinerar monografic” (v. Fețele adevărului: dimensiunea morală a romanelor lui Augustin Buzura, 2014) – sunt „ipostaze ale obsesiilor, ale căutărilor și ale eșecurilor noastre”, explorând adevărurile general-umane. Or, solitarii lui Buzura, observăm, amenințați de concretul existențial (alienant), caută refugii („vii”, în unele, înșelătoare, cazuri), vor „puțină căldură umană”; își oferă, la flama lucidității (amintind de tradiția camilpetresciană), dureroase introspecții, problematizează inconfundabil, speră în resurcția morală, ca reîntemeiere. Prozatorul, făcând parte dintr-o generație „țintită” (cum zicea însuși Augustin Buzura), ducând, încă, povara romanului, denunță vehement tocmai sărăcia morală. Pentru autorul Refugiilor scrisul a fost o nevoie vitală, având o evidentă miză morală. Disparația sa lasă un imens loc gol...

CENTENARUL MARII UNIRI

CADRELE DIDACTICE ȘI MAREA UNIRE DIN 1918

► Prof. Mihail POHRIB

MAREA UNIRE din 1918 a fost rezultatul unui efort colectiv și de durată al întregii națiuni române. Desigur că fiecare categorie socială și profesională a contribuit la realizarea acestui ideal național, dar eu consider că un rol primordial l-a avut cadrele didactice.

Nu am găsit lucrări scrise care să prezinte acest rol cu excepția unui articol al lui Florea Stănculescu publicat în revista "Studii și Articole de Istorie", XIII (1969), care se referă la participarea cadrelor didactice, în cadrul armatei române, la luptele din anii 1916-1918. Am mai găsit informații în unele lucrări aflate în manuscris aparținând învățătorului Costache Pintilie și tangențial în lucrări de Nicolae Iorga („Oameni care au fost”, Ed. Minerva, 1985), Tatiana Niculescu-Bran (“Mistica rugăciunii și a revolverului”, Ed. Humanitas, 2017) și Ștefan Rugină („Monografia Liceului Teoretic „Calistrat Hogaș”, Ed. Școala Gălățeană, 2003)

Cert este că după Unirea din 1859 și Independență, slujitorilor școlii le-a revenit un rol important în educarea conștiinței naționale și pregătirea pentru apărarea tânărului regat și întregirea României cu teritoriile aflate încă sub stăpânire străină (Bucovina și Transilvania în Austro-Ungaria, Basarabia în Imperiul Rus).

La Congresul cadrelor didactice din 1905 de la București, Spiru Haret, ministrul instrucțiunii publice, afirma că: „Școala primară ori era națională, ori nu era deloc.”

Trecerea la un sistem militar modern în preajma primului război mondial care a avea la bază principiul mobilizării generale, obliga la sporirea numărului de cadre militare apte să conducă unitățile și subunitățile de armată. Singura categorie profesională care putea să asigure această sursă de selecție era corpul didactic. Școlile normale și facultățile au introdus pregătirea militară pentru cursanți conform

Legii Instrucțiunii Publice din 1906, care orienta educația tineretului spre valori conservatoare dominate de triada Școală-Biserică-Armată. Procesul era în plină desfășurare când s-a declanșat primul război mondial în iulie 1914.

În perioada neutralității (1914-1916) guvernul român a accelerat pregătirile pentru intrarea în războiul care trebuia să asigure desăvârșirea unității naționale. În acest context cadrele didactice în totalitate au răspuns cu însuflețire la chemarea patriei și au luat arma în mână schimbând condeiul și catedra cu tranșeele.

Din punct de vedere numeric cadrele didactice mobilizate ca ofițeri de rezervă reprezentau $\frac{1}{4}$ din efectivul de comandanți din fiecare divizie. La o încadrare de circa 640 ofițeri pe divizie, înseamnă că circa 160 de ofițeri proveneau din rândul cadrelor didactice mobilizate. În general ofițerii rezerviști erau repartizați la comanda unităților de infanterie și mai puțin la artilerie sau vânători de munte.

Ofițerii proveniți din rândul cadrelor didactice erau foarte apropiați de soldați, care de cele mai multe ori erau foștii lor elevi și de aceea căutau să evite pierderile umane inutile.

Învățătorii și profesorii au fost, în tot timpul acțiunilor militare, exemple personale pentru ostașii din subordine, modele de eroism și sacrificiu.

Ion Agârbiceanu, refugiat și el în Moldova și martor al eroicelor lupte din vara anului 1917, după ce se referă la rolul avut de cărturari în timp de pace la întreținerea flăcării nestinse a conștiinței naționale scria în „România”, I (24 ianuarie 1918), nr. 825, următoarele: „Cu arma în mână au luptat în fruntea companiilor lor umilii învățători ai satelor, tinerii profesori ai orașelor. Porunca lor „Tot înainte!”, o cunoșteau din vremi de pace țărani schimbăți în ostași... Ce noroc pe

tine, mândră oaste a țării, c-ai fost presărată cu acești luminători!”.

În 1918 Ministerul Instrucțiunii Publice a cerut tuturor unităților militare tabele nominale cu cadrele didactice care au luat parte la război și scurte caracterizări ale acestora. Majoritatea unităților militare au întocmit aceste tabele și au făcut caracterizări. Lipsesc de la Regimentul 32 „Mircea cel Bătrân” din Divizia 5 și de la unitățile din Divizia 13, care nu au întocmit sau nu s-au păstrat. Alte date despre participarea cadrelor didactice se găsesc în organele de presă din anii 1918-1919.

Din documentele menționate rezultă că în cadrul Armatei a II-a Române care a luptat în bătălia de la Mărăști din 11-19 iulie 1917 au participat un număr de peste 500 de cadre didactice printre care profesorii universitari Nicolae Costăchescu, David Mihai, Ion Borcea, Dan Hăulică, Tache Papahagi.

În cadrul Armatei I Române care a luptat la Mărășești în perioada 24 iulie-21 august 1917, au participat circa 1280 cadre didactice ca ofițeri rezerviști. Datele referitoare la cadrele didactice din diviziile Armatei I sunt aproximative datorită

pierderilor umane mari și mai ales pierderii arhivelor.

În bătălia de la Mărășești multe regimente după o serie de acțiuni ofensive sau defensive nu au mai rămas decât cu câte un mic grup de luptători, având pierderi enorme. Printre cadrele didactice din Armata I menționăm pe universitarii, Octav Onicescu și Dumitru Marmeliuc.

În bătălia de la Oituz din 26 iulie-10 august 1917, în cadrul Armatei II și Diviziei 15 din Armata I se aflau un număr de circa 500 ofițeri proveniți din cadre didactice. În cele trei mari bătălii din vara lui 1917 am regăsit aproximativ 2300 cadre didactice. Dacă luăm în calcul și operațiunile din 1916, precum și participarea cadrelor didactice la lupta de rezistență din teritoriul ocupat rezultă un număr de circa 3200 de cadre didactice participante la primul război mondial în structura organizatorică a Armatei Române. Foarte mulți au murit, au fost răniți, luați prizonieri sau au dispărut. Foarte mulți au fost decorați cu ordine și medalii românești, rusești și franceze.

Din analiza surselor menționate am găsit numeroase cadre didactice participante la lupta pentru desăvârșirea unității naționale originare din fostul județ Tecuci. Menționăm astfel pe:

NR. CRT.	FUNCȚIA	NUME ȘI PRENUME	ȘCOALA	LOC DE ORIGINE	PARTICIPARE LA RĂZBOI
1	Învățător	Vasile Grozavu	Cosmești	Cosmești	căzut Mărășești 1917
2	Învățător	Ioan N Voinescu	Măndrești	-	căzut Mărășești 1917
3	Învățător	Constantin V Ciobotaru	Matca	Cosmești	căzut Mărășești 1917
4	Învățător	Dumitru Stan	Matca	Blânzi	căzut Mărășești 1917
5	Învățător	Neculai Rău	Matca	Buciumeni	căzut Pralea 1917
6	Învățător	Nicolae Teodorescu	Matca	Nicorești	rănit Mărășești 1917
7	Învățător	Constantin Ghenghea	Matca	-	concentrat 1915
8	Învățător preot	Ghiță T Pohrib (1880-1962)	Liceul băieți Tecuci	Matca	maior 1916
9	Învățător	Gavril Crăiță (1896-1967)	Matca	Crăiești	căpitan 1916-1918, maior 1941-1944
10	Învățător	Iancu T Pohrib	Matca	Matca	căpitan 1916-1918
11	profesor	I. C. Bistrițeanu	D. A. Sturdza Tecuci	Ardeal	concentrat 1915
12	profesor	Dimitrie Hârlescu	D. A. Sturdza Tecuci	Fălticeni	concentrat 1916-1917 la M. St. M
13	profesor universitar	I. T. Dumitrescu	Univ. București	Tecuci	căzut prizonier Azuga 1916

După cum vedem, printr-o căutare asiduă a documentelor, putem reconstitui, chiar dacă într-o manieră statistică, amploarea participării cadrelor didactice la desăvârșirea unității naționale.

Tocmai datorită conștientizării acestui rol al cadrelor didactice în societate, rol bazat pe sacrificiul și eroismul în război, Vasile Pârvan era îndreptățit în discursul de deschidere al primei universități românești din Ardeal, la Cluj, discurs intitulat „Datoria vieții noastre” să afirme printre altele următoarele: „Noi (profesorii n.n.) trebuie să fim oracolul la care să alerge mulțimea în ceasurile de cumpănire a Destinului, spre a-i da lămurire asupra viitorului căci numai noi gândim mai presus de meschinul timp și spațiu politico-social”.

PERSONALITĂȚI TECUCENE

NICOLAE PETRAȘCU

► Livia CIUPERCĂ

I.

Diplomat, memorialist, scriitor, critic literar și de artă, Nicolae Petrașcu (Tecuci, 5 decembrie 1859 – 22 mai 1944, București) a fost cel mai mare dintre frații săi ajunși la maturitate: pictorul Gheorghe Petrașcu/ Petrovici [1872-1949] și dr. Vasile Petrașcu/Petrovici ¹. Dacă dorim să aprofundăm elemente biografice despre viața sa și a familiei sale, singura sursă, credibilă, rămâne *Biografia mea* [„București, 5 decembrie 1937”] ². Aici recunoaștem notațiile biografice dictate fiului său ³, atunci când, după moartea soției, se simțea singur și foarte bolnav ⁴.

Sinceritatea „biografiei” sale este emoționantă: „Faptele vieții mele sunt simple./ M-am născut în orașul Tecuci în noaptea zilei de 5 spre 6 decembrie 1859, pe o vreme de viscol cumplit, de a trebuit, cum spunea maică-mea, să vie manca Istrătioarei cu zimbilul în cap./ Părinții mei [Constantin și Elena Petrovici]

erau oameni fără vreo învățătură, neștiind să vorbească decât românește; dar, în mijlocul lor, oameni de seamă, recunoscuți printr-o moralitate exemplară, cu credință în Dumnezeu și în biserica Lui, la care se duceau cu sfințenie în fiecare duminică” (p. 1).

Ei, aceasta lipsește, în mare parte, ființelor zilelor noastre: Simplitatea, Credința, Moralitatea!

„Pe lângă mine, care am fost întâiul născut, ei au avut și alți copii, din care nu le-au rămas decât încă doi băieți: Vasile, doctor în medicină și Gheorghe, pictorul...”.

Anii au trecut, și-n vâltoarele vremii, bune și rele s-au tot încolăcit, dar părinții au avut marea grijă de a-și călăuzi fiii spre învățătură, trudind din greu pentru aceasta.

„În primul an de liceu, am pierdut pe tatăl meu (...). A fost cea mai mare durere pe care am suferit-o la viața mea./ După moartea lui, maică-mea, rămasă văduvă la vârsta de 36 de

Casa unde s-au născut frații Nicolae, Gheorghe și Vasile Petrașcu (Petrovici)

ani, nu s-a mai măritat, dându-și toată grija și dragostea celor trei băieți pe care-i iubea ca ochii din cap./ În sarcina grea de creștere și instrucție a copiilor săi, a avut întotdeauna un ajutor în ochiul părintesc de atenție al vărului nostru mai mare, doctorul CONSTANTIN PETRAȘCU” – pe care tecucenii îl numeau „Doctorul săracilor”.

Deschizând o largă paranteză, merită a afla că amintiri demne de toată atenția despre acest distins tecucean ne-a lăsat și Alexandru Lascarov-Moldovanu. Și evocând figura unui bun prieten de tinerețe, Costică Gheorghiu – învățătorul care a lăsat în satul Cernicari „bune întemeieri” –, Alexandru Lascarov-Moldovanu își amintește cum, împreună cu acesta, au conturat un îndrăzneț proiect de a crea o bibliotecă publică la Tecuci. Dar cum erau „prea tineri” și mai ales „niște celebri necunoscuți, perfect săraci”, vor apela, spre ajutor – la cine credeți? – la doctorul Constantin Petrașcu – „un om de o rară distincție sufletească – și de o bunătate angelică”, supranumit „Doctorul săracilor”. Cu studii prețioase la Paris și ucenicind sub bagheta profesorului dr. Carol Davila (1828-1884), care i-a fost – și mentor, și tutore –, blândul doctor cu suflet generos, nu are drept țel în a sa viață

Mama împreună cu fiul Gheorghe, pictorul. Fotografiiile sunt extrase din Albumul dedicat pictorului Gh. Petrașcu.

– decât a răsplăti binele ce l-a primit el însuși (pentru că așa se obișnuiește la bunii creștini). Și-așa, va deveni un <pater bonus> al Tecuciului. Și cu elan tineresc, cei doi tineri, sprijiniți material și spiritual de preablândul dr. Petrașcu, în chiar casa acestuia, vor pune bazele Primei Biblioteci Publice din Tecuci, fiecare carte purtând o ștampilă special comandată de la București.

Ar fi interesant de verificat dacă în actuala bibliotecă a orașului: Biblioteca Municipală „Ștefan Petică” din Tecuci mai există (așa după cum depuneau mărturie Lascarov și bunul său prieten, Gheorghiu, la 1943) cărți „purtând pecetea rotundă din 1907...”⁵.

Iată de ce nu ar trebui să ne mire concizia diplomatului Nicolae Petrașcu: „În modesta mea familie, el [Dr. Constantin Petrașcu] a fost punctul culminant la care s-a înălțat sufletul lui înzestrat cu un mănunchi de calități cu totul excepționale” (p. 12).

Un omagiu creștinesc plin de evlavie și recunoștință!

În câteva linii, dar cu alte trăsături de penel (decât ale fratelui său mai mic, pictorul), memorialistul trasează imaginea tatălui, Constantin Petrovici: „Agricultor, el cultiva o moșioară de 200 fălci, Bogheștii, pe apa Zeletinului, în apropiere de târgul Podul-Turcului. Vara pleca acolo luna și se întorcea sâmbăta...” (p. 2).

Dar oglindirea mamei?

„Maică-mea [Elena], coana Ilenuța (...), era subțire la trup, cu părul castaniu și moale, cu fața prelungă, cu pelița delicată și albă sub care se străvedea sângele. Era simțitoare, iubitoare de muzică (...). Maică-mea iubea viața de familie. Când eram câte trei frați la masă, vorba ei de duiosie era: Ce frumoasă-i masa cu copiii!...” (p. 1-3).

[Și mama Elena va fi, peste ani, ocrotită, cu sfântă iubire, în casa acestui fiu, până în clipa cea de pe urmă (1913-1918)].

„Cea mai mare patimă a sufletului meu și care m-a trudit toată copilăria a fost o pornire nestăpânită, o atracție instinctivă către frumusețile naturii...” (p. 3). Înțelegem că aceleași instincte l-au stăpânit și pe fratele său, Gheorghe, pictorul!

O imagine de neuitat este Casa, cuibul familial: „Casa noastră era în mijlocul unei curți

mari și avea opt stâlpi de zid în față, de-a lungul unui cerdac pe care îl chemam podișor, unde, spre seară, cădeam obosit și dormeam dus. La spatele casei era grădina cu meri și caiși, la dreapta ei, hambarul, bucătăria de vară, pivnița, grajdul și șura; la stânga ei, la o distanță mică, curgea apa Bârladului dinspre care sufla mai totdeauna o adiere răcoroasă și în care străluceau vara razele soarelui” (p. 4).

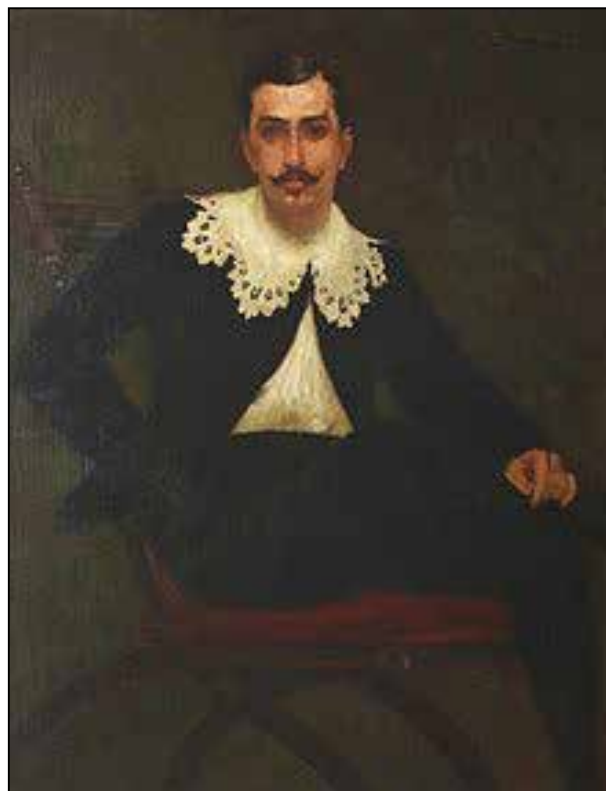
Câtă poezie, câte imagini picturale – în evocarea trecutului, amintind de 1866, „anul cel hotărâtor”, „bântuit” fiind de holeră; iar apoi, descrierea anilor liceali, la Bârlad, la internatul dascălului transilvănean Ioan Popescu. La vremea aceea, Liceul „Gh. R. Codreanu” avea reputație bună, pe care o merita prin profesorii lui, mai toți oameni conștiincioși și cu dragoste de chemarea lor. Unii dintre ei erau de-a dreptul spirituali...

Amintind de moartea tatălui, durerea crește: „A fost cea mai mare durere pe care am suferit-o în viața mea”. Era abia în primul an de liceu.

„După moartea lui, maică-mea, rămasă văduvă la vârsta de 36 de ani, nu s-a mai măritat, dându-și toată grija și dragostea celor trei băieți pe care-i iubea ca ochii din cap./ În sarcina grea de creștere și instrucție a copiilor săi, a avut întotdeauna un ajutor în ochiul părintesc de atenție al vărului nostru mai mare, doctorul Constantin Petrașcu./ În modesta mea familie, el a fost punctul culminant la care s-a înălțat sufletul lui înzestrat cu un mănunchi de calități cu totul excepționale./ În locul întâi, o conștiință stăpânită de ideile ce face onoare omenirii, ideile de dreptate, de cinste, de datorie, de adevăr și stăpânită așa de adânc, că ele l-au împiedecat până la bătrânețe de a înțelege viața reală; de a avea experiența vieții” (p. 12).

Acest om a rămas în memoria afectivă a lui Nicolae Petrașcu „cugetul curat, fără tranzații și compromisuri, fără minciună sau oportunism, fără abilități sau înjosiri, un prototip ideal, cel dintâi pe care l-am cunoscut în lume” (p. 12).

Ar exista o explicație pentru frumusețea sufletească a doctorului Constantin Petrașcu? Bineînțeles. Propriul trecut. A provenit dintr-o familie împovărată „cu o casă de copii”. Pentru a reuși în viață, copilul Nicolae fugi la

Nicolae Petrașcu, pictură realizată de George Demetrescu-Mirea (1852 – 1934)

București. La poarta profesorului Carol Davilla i se alătură și Radu Râmniceanu – viitorul cardeolog, și Petrescu – viitorul oculist. Deși îmbrăcați doar în ițari, flămânzi și obosiți, cei trei doresc să învețe. Și Profesorul îi va înscrie în Școala lui de Medicină. Și peste ani, toți trei, vor ucenici pe lângă Profesorul și Tutorele lor, Omul de Omenie Carol Davila. „Elev iubit al doctorului Davila, trimis de dânsul la Paris, ca să-și ia doctoratul în medicină, el [Constantin Petrașcu] fu surprins după terminarea studiilor de războiul franco-german și intră ca medic în armata franceză. Întors în țară după încheierea păcii, fu numit doctor comunal, mai întâi la Tg. Ocna, și apoi la Tecuci, orașul natal, unde își făcu datoria ca nimeni altul, până la ultima suflare (...)” (p. 12). A fost un om frumos și la trup și la suflet: „un om de o frumusețe caracteristică, cu ochi albaștri, cu nasul proeminent, aducând cu dr-ul Davila” (p. 14) ⁶.

Ar fi putut face o frumoasă carieră, la București, sau oriunde, dar el a vrut să fie sprijin moral și material alor săi, tuturor Tecucenilor.

„La vârsta de 74 de ani el muri sărac”, dar cu sufletul împăcat.

[Și-o întrebare nu-mi dă pace: Își mai amintesc astăzi Tecucenii de Doctorul Constantin Petrașcu? Îi cunosc locul odihnei de veci? Are el flori la căpătâi, se simte smirna sau tămâia adulmecând prin preajmă-i?]

Nepotul său, Nicolae Petrașcu, nu l-a uitat și în ale sale consemnări, îi înmiresmează amintirea și faptele-i creștine cu aceste câteva secvențe, adevărate „icoane de lumină”.

[Va urma]

Note:

1. Pictorul Gheorghe Petrașcu (1872 – 1949) a avut doi copii: Mariana (grafician) și prof. univ.

dr. arh. Gheorghe/Pichi (a proiectat, printre altele, Complexul balnear de la Băile Olănești)

2. N. Petrașcu – *Icoane de lumină. Biografia mea* (Editura „Minerva”, București, 1972, p. 1 – 95)

3. Mama, soția și el însuși, vor muri de pneumonie. Mama, Elena Petrovici, a murit, la București, pe data de 7 ianuarie 1918. Avea 79 de ani. Soția, Elena, va muri în sâmbăta Paștelui anului 1937.

4. Fiul diplomatului Nicolae Petrașcu a absolvit Facultatea de Drept, la București, în 1924. Doi ani mai târziu, la Paris, în 1926, va obține doctoratul în științe politice și economice.

5. Alexandru Lascarov-Moldovanu – *Amintiri cu învățători* (Editura „Cugetarea”, București, 1943)

6. N. Petrașcu – *Icoane de lumină. Biografia mea* (Editura „Minerva”, București, 1972, p. 1 – 14)

CENTENARUL MARII UNIRI

A NU UITA !

► Livia CIUPERCĂ

La un veac de la sângeroasele jertfe, pe linia istorică Mărăști – Mărășești – Oituz, acolo unde și-au presărat oasele bunici și stăbunici de-ai noștri, ofițeri și soldați cu sfântă dragoste de Neam și Țară, avem datoria morală de a nu-i uita!

Și-mi vine-n ajutor un alt iubitor al gliei, Gabriel Drăgan (Nicorești, 8 iunie 1904 – 11 februarie 1984, Nicorești), profesorul filolog de elită, scriitorul și jurnalistul care a lăsat posterității o frumoasă operă literară și de istorie literară (necunoscută, ce e drept, în totalitate, spre marile nostru regret).

În volumul său de versuri *Trofee de aur* (Editura „Cugetarea”, București, 1937), capitolul *Moarte și ideal*, recunoaștem poemul *Apocalips*, dedicat tatălui său, Panaite Drăgan, „căzut pe frontul Mărășești, la 6 august 1917”.

Am încredințare că acest zguduitor poem, pe care vă invit a-l (re)lectura, s-a dorit (și se dorește) un omagiu pe care poetul și toată generația sa de Români cu dragoste de Limba Română și de Neamul Românesc, îl adresează Eroilor noștri jertfiți pe câmpul de luptă, la 1917, dovedind cu propriul lor sânge... „Pe aici nu se trece!”

Apocalips

„Din bolti de cer deschise, venind pe-aripi de soare,
O ceată de arhangheli cu scuturi de lumină
Vesti cu glas de flăcări din surle lucitoare,
Mânie și pedeapsă cu ploi de foc și tină,
Cu grindină, războaie și foamete cumplită
Și plăgi chinuitoare pe-o lume învrăjbită...”

În nopți de negru zbuțim, în clocotiri de smoală,
Porni cutremur mare de vifore-n genune,
Cu trăsnete și ropot de fulgere-n răscoală
Și se-nclăștară armii de seminții nebune,
Popoare rătăcite cu patimi de mărire
Și limbi amestecate în geamăt de pieire...

Cetățile de aur cu slava lor de veacuri,
Pe lespezi de portale căzură detunate,
Și neamurile-n lupte cu schije și tesacuri
Se spintecară-n chiot din trupuri măruntaie,
Rărunchii, splina, carnea în zdrențe pe văpaie...

Crescură-n albi râuri de sânge în bulboace,
Cât Tibrul, Eufratul în revărsarea urii,
În spaimă, gușteri, broaște, jigăanii, dobitoace,
Cu mici, cu mari pieiră în tainele naturii
Și-n stânci plesniră-n țipăt văzduhurile toate,
Înfiorând pământul și vitregele gloate...

Și se ivi un înger pe nori, în geana lunii,
Strigând să vină pasările cerului de pradă,
La praznicul cel mare gătit deșertăciunii,
Să ospăteze stârvuri de împărați grămadă
Și hoituri cu duhoare de regi și robi în ștreanguri
Și-ostași viteji și șoareci din fund de ganguri...

Să cadă corbii, ulii și șoimii-n văi coclitate,
Să rupă-n ghiare leșuri cu pliscul să le curme,
Să le sfărâme ochii de gheață din orbite,
Să ciugulească viermii, cu forfotesc în turme
Și să culeagă creieri din cranii fără miruri,
Trezind să urle morții și viii în deliruri...”

Ați remarcat, acest poem reflectă umbrele de corb ucigător ale războiului, clocotul morții și „praznicul cel mare gătit deșertăciunii”. Un „praznic” de care nu avem voie a ne lepăda, pentru că ar fi păcat. Un mare păcat!

Eroilor Neamului (acum, în aceste luni – și-n lunile ce vor urma), să le dăruim în adâncul sufletului nostru o Zi de Doliu, o zi în care o lumină, un bob de smirnă și tămâie, o floare – să o dedicăm, Lor, Fiilor Neamului nostru, care au luptat (mii și mii, dintre ei, răniți de moarte) pe câmpurile de luptă, pe linia Mărăști – Mărășești – Oituz!

Să nu ne uităm Eroii!

Iași, iulie 2017

PRIETENI DIN BASARABIA

AȘCHII DE CER (XXX)

► Nicolae DABIJA

1. La 6 iulie din acest an îl invit pe un vecin la mitingul de la Gară feroviară, consacrat victimelor deportărilor.

Stă la poartă și sparge semințe de floarea-soarelui.

– Dacă pe mine nu m-au deportat, îmi zice.

Mai sparge câteva semințe și adaugă:

– Numai pe fratele meu...

– Și unde e fratele dumitale?

– Nu s-a mai întors din Siberia. Nici nu mi-a mai scris. O fi dat de bine și a rămas să trăiască acolo...

Îmi spune că în noaptea deportărilor nu dormise acasă – avea o prietenă în alt sat –, și a scăpat.

– De ce să mă supăr pe cei care l-au deportat pe fratele meu? Dacă pe mine ei m-au iertat, nu m-au trimis din urma lui. Și nu m-am prăpădit ca și dânsul prin frigurile din Siberia? Trebuie să am obraz, nu? Nu e creștinește oare să le fiu recunoscător, eu și copiii mei, care nu s-au născut în taiga, pentru binele pe care mi l-au făcut?

Cât de mărinimos e omul nostru când e vorba să poarte recunoștință celui sau celor care au putut să-i facă rău și nu i l-au făcut din varii motive, inclusiv pentru faptul că nu l-au găsit acasă, și cât de jalnic e atunci când urmează să-și imagineze că ar fi putut suferi el în locul fratelui său!

2. Unii oameni cu vocația râului de multe ori ascund atât de măiestrit răul sub masca binelui, încât te crezi dator să le mulțumești, să le fii recunoscător pentru râul pe care ți l-au făcut.

3. Când începuseră să se desfășoare reabilitările foștilor deținuți, l-am întrebat pe părintele Serafim Dabija:

– Dar mata de ce nu depui o cerere să fii reabilitat?

– Pentru ce?

– Pentru că ai fost închis pe nedrept.

Și părintele mi-a spus:

– Nu eu ar trebui să depun cerere să fiu reabilitat, ci ei, cei care m-au închis pe nedrept, ar trebui să facă cerere și să mă roage să-i reabilitez. Și-apoi, cui să adresez acea cerere? Tot lor? Ei m-au închis și tot ei să mă reabiliteze, pentru că am suferit pe nedrept din cauza lor?

O țară de mucenici, jertfă a in justiției sovietice, îi roagă pe călăi, ca ei să o reabiliteze și să o ierte pentru păcate și crime pe care nu le-au făcut. Asta, din păcate, este la ora actuală Basarabia!

4. Personajele politicului sunt precum scutecele: ca să nu pută, trebuie schimbate mai des.

5. Un conducător de manifestații mi-a telefonat cu glas de taină și m-a invitat la una dintre acțiunile sale ca să-mi spună un secret, pe care, pentru a mi-l comunica, a folosit un megafon.

6. Cicero afirmă: „Memoria scade dacă nu o folosești”. A scoate manualele de istorie din școli și a le înlocui cu altele, menite să-i învețe pe copii să-și uite istoria Neamului lor, înseamnă a-l lipsi pe un popor de memorie. De aici și până la sălbăticie e un singur pas.

7. Îi dăruiesc ultima mea carte unui coleg de clasă, care e șef de direcție la Ministerul Finanțelor.

Răsfoiește cartea, în timp ce se uită țintă în ochii mei. El poate citi, mi se laudă când îi fac observația, și prin întuneric. Cum? Cu buricele degetelor: „Am ochi și în vârful lor”, râde el.

– Sunt de foarte bună calitate, îmi spune dânsul cunoscător.

– Poeziile?

– Filele...

Și adaugă:

– Parcă-s bani. E o carte valoroasă, ce mai!

Aidoma unor critici literari, colegul meu nu citește dincolo sau dincoace de file, el apreciază conținutul unei lucrări după calitatea hârtiei pe care e tipărită.

8. Unor tineri scriitori, cărora le-am spus că nu-mi place cum scriu, iar ei mi-au reproșat că au învățat poezia de la noi, poeziile noastre servindu-le drept modele, le-am spus: „Dacă doriți să ne plăceți, nu mai scrieți ca noi, scrieți ca voi!”

9. Azi fiecare care are bani își editează o carte.

Un autor, Doru Salamură, îmi dăruiește volumul său de versuri, scris, ilustrat, machetat, lecturat, prefațat și editat tot de el.

Aflu din prefața semnată de autor: „Indiscutabil, Doru Salamură e un mare poet. E cel mai important creator pe care l-am cunoscut și citit”. Scurt. Această afirmație mă face curios și prind a răsfoi cărțulia. Dau de „sălămuri” la fiecare pagină. Dacă ar trebui să exemplific, ar urma să o reproduc pe toată. Mi se face sărat pe suflet și o pun deoparte ca s-o citesc altădată sau – niciodată.

Când mă întâlnesc cu protagonistul, acesta, plin de emoții, mă întreabă:

– Mi-ați citit volumul?

– Nu.

– De ce?

– Ca să nu sperii „taina”, îi răspund cu o frază a unui critic pe care bănuiesc că l-a citit.

El e mai mult decât satisfăcut și-mi promite, de cum va mai scrie vreo carte, să mi-o dăruiască și pe aceea.

10. Unii condeieri care pretind că ne-au lăsat niște cărți, nu ne-au lăsat decât niște pete de cerneală. Biblioteci întregi de pete de cerneală, din care lipsește harul.

Ce bucuros ești, atunci când dai printre ele și de o carte!

11. La Trieste, la Festivalul Internațional de Poezie, Letizia Svevo, fiica marelui prozator italian Italo Svevo, care a locuit în acest oraș, povestește că după ce tatăl său suferise un grav accident de mașină, și-a chemat de urgență copiii și nepoții în jurul patului în care zăcea, ca să le spună: „Copiii mei, ia priviți cum se moare!” Și-a pus cele două mâini pe piept, a tras aer adânc în piept, a închis ochii și a murit.

Ultima lui lecție a fost asta: să le sugereze celor apropiați că și a muri, ca și toate celelalte lucruri pe lumea aceasta, se învață.

12. Când te doare inima, trebuie să stai cu ea de vorbă, mă sfătuiește actorul Dorel Vișan.

– Cum?

Să i te adresezi cu cuvinte, ca unei ființe care te aude, te ascultă, te înțelege.

Inima are, deci, și creier, și auz, și gură, chiar dacă nu rostește cuvinte.

Ea poate fi rugată, îmblânzită, certată, convinsă să bată într-un fel sau altul.

În multe lucruri care ni se întâmplă nu e vina inimii, ci chiar a noastră, pentru că nu știm să o facem să ne asculte, să știe ce vrem sau ce se întâmplă cu noi.

Inima are memorie, ea se bucură, suferă, lăncezește, se emoționează, se îngrijorează.

O inimă bolnavă e una care tânjește, pentru că nu se comunică cu ea.

13. Profetul Enoh afirmă că toți oamenii au îngeri păzitori. Iar persoanelor de care depind destinele altora – de regulă conducătorilor de popoare – Cel de Sus, pe parcursul vieții lor, le mai dă un înger. Popoarele au și ele îngerii lor

păzitori, ne mai spune Enoh. Tot el scrie că și lucrurile importante – un pod, un arbore viguros, o clădire etc. – pot avea îngeri.

Dar păsările, dar fiarele, dar animalele?, mă întrebă Dănuț.

Despre acestea profetul nu ne spune nimic.

Mi-l imaginez, însă, ușor pe șoricelul Chiț, prietenul interlocutorului meu, care a văzut un înger. Acesta, după ce a zărit la lăsarea serii zburând un liliac, s-a întors să i se împărtășească mamei lui: „Mămico, eu am văzut afară un înger”.

Bănuiesc, așa cum îngerii li se arată oamenilor ca semănându-le lor doar având suplimentar aripi, așa li s-o fi arătând și șoricelilor îngerii lor: ca niște șoareci cu aripi.

14. Când eram studenți, un coleg care își aștepta prietena pe care o iubea mult, și aceasta întârzia, ne mărturisise:

– Acum e ora optsprezece, mai stau până la nouăsprezece, dacă până la douăzeci nu vine, la douăzeci și unu am plecat!

Coleg glumeț.

Cei doi s-au căsătorit, au copii, sunt fericiți. Cum arată Mara acum, e la fel de frumoasă?, îl întreb.

– Pare de șaiszeci, dar la cei cincizeci de ani ai ei nu-i dai patruzeci.

Dragostea adevărată ține de alte ore și de alte vârste.

15. Destinul fiecăruia depinde de faptele fiecăruia, dar – am impresia – și de intențiile fiecăruia, ca și cum și ceea ce avem de gând să facem ne modelează soarta, care e într-o strânsă legătură cu toate faptele, cele făcute sau doar gândite, de la naștere și până în ultima noastră zi.

Observând destinele altora, nu știu de ce cred că suntem pedepsiți sau miluiți și pentru faptele bune și rele, pe care le-am făcut, dar, anticipat, și pentru cele pe care le vom face.

La o întâlnire cu elevii de la Liceul „Prometeu” sunt întrebat: care e motivul pentru care am fost excluși, în 1970, împreună cu

Aurelian Silvestru, directorul lor și colegul meu de studenție, din facultate?

Le spun:

– Se bănuia că peste ani vom alcătui ciclul de manuale „Daciada” și mai-marii zilei au încercat astfel să ne pedepsească de pe atunci pentru acele prime cărți de istorie națională care s-au studiat în școli la începutul anilor '90.

16. Un cod nescris al prieteniei spune: „Să nu trădezi primul!”. Acesta îi aparține lui Valerian Dorogan, un bărbat înțelept, care îmi explică: „După aceea vor veni o mie de argumente, că celălalt a avut motive, că n-a existat o altă soluție decât trădarea, că a meritat să fii vândut, scuipat, înjurat...” Dar acestea își vor face loc abia după primul pas făcut, trădarea fiind un instrument diavolesc, cu ajutorul lui Cel Rău deschizând cel mai ușor ușile care duc spre Infern.

17. Doamne! Ar trebui să-Ți spun mereu, de dimineață și până în noapte, în toate orele mele treze, această cea mai scurtă rugăciune: „Îți mulțumesc!”.

Doamne, mi-ai dăruit tot ce-am cerut. Ți-am cerut bune, și mi le-ai dat. Dar, ca prostul, ți-am cerut și rele, crezând că-s bune. Tu mi le-ai dat și pe ele. Și doar atunci când m-am gândit la Tine, fără să cer pentru mine ceva anume, mi-ai dat exact ceea ce am avut nevoie. Pentru asta sunt dator să repet de o mie de ori pe zi: Mulțumesc, Doamne!

18. Începi să cauți Adevărul abia după ce l-ai găsit.

Există multă lume care crede că Adevărul nu există, că e o invenție a poezilor și preoților.

Sunt un om care crede că face să lupți, să te zbați și să te străduiești ca despre El să afle cât mai multă lume.

Adevărul merită să fie căutat, mai rămâne ca și tu să meriți să-l găsești.

19. Când ești așteptat undeva cu drag, chiar dacă întârzii, ajungând totdeauna la timp.

LYRA ÎN DEBUT - POESIS

LIUBA LIUBASTRA BOTEZATU

Liuba Liubastra Botezatu s-a născut la 11 august 1983 în Republica Moldova, or. Cantemir, într-o familie de intelectuali, părinții fiind profesori de limbă și literatură română, și istorie. După finisarea școlii generale din localitate, și-a urmat studiile la liceul „Radu Negru”, profil uman din Galați România, continuându-și instruirea la Facultatea de Studii Economice și Administrative a Universității „Dunărea de Jos” din Galați. A absolvit masteratul în domeniul economic la aceeași facultate, specializarea „Afaceri Internaționale” în 2009, după care a început să activeze profesional în calitate de traducător independent până în prezent, la Chișinău. Din ianuarie 2017 este realizator al emisiunii culturale de poezie „La Pohème around The World” pe www.radiovocativ.com.

Scrie poezie din 2013, publicând ocazional pe site-urile de profil: Negru pe Alb, Grai Românesc, Confluente Literare, rețeaua de socializare Facebook.

A apărut în revistele:

„Lumină din lumină”, antologie de texte religioase a site-ului Negru pe Alb în 2014;

„Ediția Specială de 8 Martie”, Negru pe Alb, 2014;

„Revista de cultură” Nr. 24, Negru pe Alb, 2016;

„Revista de cultură” Nr. 29/6 (noiembrie - decembrie, 2016), Negru pe Alb;

„Revista de cultură” Nr. 30/7 (ianuarie, februarie, martie, 2017), Negru pe Alb;

„Revista de cultură și artă” Nr. 31 (aprilie, mai, iunie, 2017), Negru pe Alb;

Colecția Grai Românesc, „Antologia Poeților contemporani din întreaga lume”, 2014;

Revista Radio Vocativ, iulie 2016;

Colecția de texte „Cenaclul de la Roma”, decembrie 2016;

Revista de cultură „Sintagme literare”, ianuarie 2017;

Colecția de texte „Tineri ca niște spaime”, sub egida editurii Minela, februarie, 2017;

New York Magazin Special, februarie 2017, selecție realizată de Nuța Istrate-Gangan;

Revista culturală trimestrială a Bibliotecii V.A. Urechia „AXIS LIBRI”, Anul X, Nr. 34, Galați, martie 2017;

Revista de cultură „HELIS”, Anul XV, Nr. 3-4, martie-aprilie 2017.

A participat cu versuri proprii la cea de a 24-a Ediție a Cenaclului de la Roma, Italia, din 23 aprilie, anul curent.

Volum de poezie în lucru: „La Pohème around The Word”.

Nu eu scriu poezie, poezia mă scrie pe mine. Vine, aparent, de nicăieri și mă subjugă până la momentul în care o aștern în cuvinte, iar odată cu eliberarea ei, îmi reprimesc și eu libertatea...

poate că frica mea de moarte te cheamă
ecou
dintr-o lume a nemuritorilor
sau poate că eu
cel care simte că nu ar putea fi fără tine
nici pentru clipa de acum
nici pentru veșnicie...

În sensul invers acelor de ceasornic

Un pas înainte și doi înapoi
 lânchezesc cu o durere nebună de cap
 și o cumplită ură existențială
 cineva mi-a spus că-mi irolesc viața în van
 luptând cu celălalt din mine
 dar nu înțelege ori nu e dispus să vadă
 că lupta aceasta îmi este egală cu confirmarea
 nesingurătății mele singure

Merg invers, poate în căutarea a altceva,
 de frica trecerii timpului ori poate
 în căutarea sinelui convins că numai mersul
 îndărăt
 va produce contopirea...

cuvinte de nimic

niciunde nicicând niciodată
 obsesiv repetăm
 nimeni nimic nimănu
 se mai caută cuvânt născut
 pe jumătate
 cu jumătate de gură
 au murit cântările, vocalele, consoanele
 moarte sunt nenăscutele pe buzele celor
 nenăscuți - morți dinainte de a se naște
 noi nu am existat niciodată
 nici acum și nici altădată
 niște avortoni inexistenți
 mi-e dor de nimeni
 să-i dărui nimic din partea nimănu
 niciunde nicicând niciodată

Despre Tine

Mi-a crescut un ochi în inimă
 și atunci Ți-am cunoscut înfățișarea:
 nici pe departe - figură de moș
 nici pe aproape – figură de tânăr,
 ci numai intelect superior coborât în iubire...
 Michelangelo mințea, înțelepții ne mint,
 copiii cunosc Adevărul,
 nu acela indus ori auzit de la alții,
 ci din muzica neauzită a lucrurilor,
 vibrația lacrimilor, râsetelor,

nevoii de cunoaștere a necunoscutului vast și
 uimitor
 ce-i leagănă la piept ca o mamă
 chiar și atunci când pare advers...
 Cineva spunea că ura e cel mai puternic
 sentiment,
 eu spun – iubirea:
 vulnerabilă, cum ochiul din inimă,
 atotputernică,
 cum fluviul vieții prin timp.

nesingurătatea mea singură

m-a strigat pe nume cu ochii spre întunericul
 luminii
 în vale e o junglă cu jongleri ai cuvintelor
 mărunți jucători de ping-pong
 cărți și barbut
 să fugi sunt doar cuvinte
 altundeva se naște poezie
 unul și-a deschis un harem în numele literaturii
 altul caută să se înalțe pe sine sub pretextul
 unui dar
 ferește-te de cenușii
 sunt șobolani mascați cu înțelepciune și
 benevolență
 în căutarea unei tinereți pierdute
 așteaptă să moară spânzurați de mila ta

Radiogramă

Te privesc prelung încercând să-ți captez
 imaginea
 cu ochii minții... ca un fotograf profesionist
 căutând să immortalizeze trăsăturile inedite
 ale unor trecători comuni pe dinaintea
 obiectivului.
 Și, totuși, nu-mi ești ca oricare altul,
 ci cum îmi sunt – banală uitare dragă,
 pe care caut mereu să o revăd spre readucere
 aminte
 a identității de sine...
 Bărbații iubesc vizual,
 eu te iubesc patetic, departe de tot ce se vede,
 aproape de tot ce se uită.

POESIS

► **Constantin OANCĂ**

Din foșnet de frunze

Din foșnet de frunze
se făcea înserarea –
cămașă de in pe trupul îngerului
care tocmai venea
de după lunga-i despărțire.
Venea în haine de vânt
de după dealuri
cu luna plină
în mâinile-i desăvârșite.
Vederea lui
îmi ara privirea.
Ochii
îi erau păsări
pe proaspăta arătură.
De ce Doamne
Ai întârziat atât de mult
de ce mi-ai pus dealuri
în depărtare?

lubitule

iată ți-am adus luna plină
care nu va mai apune niciodată
pentru că voi muta
dealurile
din depărtare.
Liniștea ne decupa încet
inimile.
Și a fost așa până când îngândurându-se
se ridică peste mine
precum luna peste acoperișuri
cu degetele aduse a binecuvântare
ca apoi să se piardă încet dar sigur
după dealurile din depărtare.
Așa era plecarea lui infinită ca înserarea
ca păsările care treceau spre miazăzi
cu pliscurile vâjâind de cântări.

O voce singuratică

O voce singuratică
aproape mistică
m-a strigat toată noaptea.
Când m-am trezit
am văzut
cum pe zăpada proaspătă
ninsese cu pașii tăi.

Când te-am văzut

Când te-am văzut
mi-am zis
la început Dumnezeu a făcut
zâmbetul
și ca acesta să nu fie singur
te-a făcut și pe tine.
Apoi a făcut depărtarea și așteptarea
și ca acestea să nu se piardă
m-a făcut și pe mine.

Frumoase sunt picioarele tale

Frumose sunt picioarele tale
pe nisipul serii
mâinile tale
când se ridică o dată cu luna
peste acoperișuri
mijlocul tău
când freamătă
în bătaia mâinilor mele
frumoasă este gura ta
cum se desparte încet
de glasul care-o-nchipuie
și ochii –
păsări venite de departe –
sunt frumoși cu genele lor
care mă mântuie
în această vale a serii
de noianul de depărtare.

În poemul meu

În poemul meu
doar foșnetul filelor este luat din lumea aceasta
în rest
gura îți este făcută din cuvinte
mâinile
din mâinile mele
picioarele
din fire de iarbă
iar ochii
din munții și pădurile de astă vară.

Ca țărmlul să nu fie de tot singur

Ca țărmlul să nu fie de tot singur
Dumnezeu i-a făcut o corabie
care nu mai sosește.
Ca să nu rămână de tot singur
poetul
i-a făcut iubitei
o plecare neterminată

Osteneala mea

Osteneala mea
picioarele tale
trecute demult de ultima bornă a zilei.
Fată frumoasă
faptul că eu te văd
poate fi doar o invenție a ta.
Cum cerul atinge pământul ningând
așa mă atingi tu pe mine
în noaptea aceasta.

În ochii tăi

În ochii tăi s-au înălțat două dealuri
de după care nu te mai pot vedea
și eu am rămas singur
lângă dealurile acestea.

ÎN GRĂDINA LOGOCRAȚIEI

CALUL TROIAN AL LECTORULUI

► Petre ISACHI

Motto: „*Trăim momentul feeling-urilor. Nu mai există nici adevăr, nici minciună, nici stereotip, nici invenție, nici frumusețe, nici urâtenie, doar o paletă infinită de plăceri diferite și egale. Democrația ce implică accesul tuturor la cultură se definește de acum înainte prin dreptul fiecăruia la cultura pe care și-a ales-o, ori să numească drept cultură pornirea sa de moment – lăsa-ți-mă să fac ce vreau cu mine. Nici-o autoritate transcendentă, istorică, ori pur și simplu majoritară, nu poate influența preferințele subiectului postmodern ori guvernarea comportamentului*” (A. Finkiekraut)

Orice lectură satisface nevoia de exil interior. Autoexilul într-o Carte este în esență o creație a sinelui despre sine. Interdicția, „discursul nebunului” și voința de adevăr afectează producerea și ordinea discursului receptorului. Comentariul limitează hazardul prin jocul unei identități care are forma repetării și a aceluiași. Principiul autorului limitează hazardul receptării prin jocul unei identități care are forma individualității și a eu-lui. Orice lector se supune regulilor unor „poliții” discursive. Efectul existenței unei anumite „societăți de discurs”. Aservirea receptorilor de discursul doctrinar. Perceperea tuturor discursurilor ca sisteme de aservire a propriului discurs. Lectorul-subiect fondator, ce permite eliziunea realității discursului. Moduri de a elida realitatea discursului: tema experienței originare și tema medierii universale. Să suspendăm suveranitatea semnificativului. Jubilația interpretului la faptul de a fi autosuficient, de a putea reface lumea din lucruri care îi aparțin. Prin lectură individul postmodern se refugiază în adevăruri personale, de aici diversitatea relativismelor: moral, cognitiv, estetic. Exilul auctorial. Angoasa sfârșitului inaugural.

Identitatea în căutarea căreia pornește orice cititor, nu afirmă concluzia rațională, irefutabilă, încât individul să nu-și poată modifica adevărul propriu, pentru a-l îmbrățișa pe al celorlalți. Orice lectură satisface nevoia de exil interior, devenind astfel spațiul privat absolut al sufletului și condiția centrală a autonomiei existențiale. Paradoxal, dar „tot răul ne vine din neputința de a fi singuri” (La Bruyere). Mergem

spre celălalt, deși suntem convinși că infernul sunt doar ceilalți. Pentru cititor, nu există „infernul sunt eu”. Retragerea în propria conștiință prin lectură, face posibilă îndepărtarea de stările agresive ale mulțimii aflate în noi, lângă noi. Susținem ideea că lectura este pe de o parte un simptom al nevoii tipic moderne de „privacy”, de intimitate, iar pe de altă parte satisfacerea sentimentului de separare față de ceilalți. Lectura - act clar de narcisism - unui anumit ziar (revistă, carte, enciclopedie, antologie etc.) ne oferă senzația și iluzia că suntem distincți, singulari, și, în fond, independenți de ceilalți, că fericirea, mulțumirea sunt pur individuale. Căutăm în lectură „singurătatea originară” teoretizată pe larg de la Hobbes, la Rousseau, la Montaigne, Francis Bacon, David Hume etc., parcă pentru a confirma teza că interesul personal primează, iar egoismul este natural. Autoexilul într-o Carte este în esență o creație a sinelui despre sine. Întreprinzător, solitar, cititorul atestă că preponderentă este nu atât necesitatea obiectivă de a reconstrui pe fundamente sigure, cât o nevoie subiectivă de a lua lucrurile pe cont propriu de la început, în stilul lui Harap-Alb din celebra poveste a lui Creangă. Lectorul a plecat/ pleacă întotdeauna de la întrebarea pe care și-a pus-o și Berkley: „de ce aș crede în lucruri obiective, când ceea ce îmi este oferit mie sunt doar senzațiile subiective”? Pentru a se instala nevăzut în interstițiile frazei, pentru a fi trăit de „senzațiile subiective”, cititorul se obligă să caute până când cuvintele îl vor roști, îl vor configura pe

sine, până când ordinea discursului impusă de operă ca monadă autonomă, ce proliferază/profilează indefinit discursuri care îl vor aduce în pragul propriei istoriei, „în fața ușii care se deschide spre istoria mea”, după sintagma lui Michel Foucault. Construindu-și un discurs propriu, cititorul știe că „producerea discursului” este deopotrivă controlată, selecționată, organizată și redistribuită prin intermediul unui anumit număr de proceduri, care au rolul de a-i conjura puterile și pericolele, de a-i stăpâni evenimentul aleator, de a evita copleșitoarea, redutabila materialitate și agresivitate a referinței. Astfel, dacă producerea discursului (de autor sau de receptor – cele două tipuri de discurs nu sunt niciodată identice) este afectată permanent de interdicție – nu avem dreptul să spunem totul, nu putem vorbi despre orice, în orice circumstanță, nu oricine poate vorbi despre orice -, de „discursul nebunului”, de voința de adevăr, de (auto)cenzură, de tirania unei doctrine (politice, filosofice, religioase, mitico-magică etc.). Interdicțiile care structurează discursul receptorului trădează relațiile sale cu dorința (regina lumii) și cu voința de putere. Cititorul secolului 21 știe că orice discurs, fața spiritului, cum îl definea Seneca, este atât ceea ce manifestă, exprimă sau ascunde dorința, cât și obiectul dorinței care trebuie cucerită (dorința de a iubi și de a fi iubit, dorința de a domina, dorința de moarte etc.).

„Discursul nebunului” omniprezent în marile capodopere ale umanității contaminează discursul lectorului, nu ca pe o interdicție, ci ca pe un partaj dintre nebunie și rațiune, ca pe un discurs ce exprimă adevărul drapat în sintagme aparent nule și neavenite. Este discursul seducător cel mai gustat de cititor/asculțător, pentru că-i alimentează simultan orgoliul și revolta interioară împotriva lumii. Cu toată autonomia sa afișată prin opțiune (Orice cititor alege Cartea, urmând, în primul rând voința proprie! Desigur, o iluzie constructivă. În realitate, este mai curând ales de carte!), receptorul caută când discursul adevărat, cel ce impune respect și teroare, cel căruia trebuie să i te supui, pentru că se interferează cu propriul destin, cu orizontul de așteptare văzut, când discursurile false, manipulatorii, interpretate ca noi forme ale voinței de adevăr, de schimbare.

Mutațiile estetice/ filosofice în grilele de căutare a adevărului sunt (im)previzibile. Adevărul nu mai locuiește în ceea ce este discursul și în ceea ce el face, ci în ceea ce el îi spune, îi comunică lectorului/ receptorului. Adevărul se deplasează spre roșu, și este receptat ca atare, dinspre actul ritualizat de enunțare, către enunțul însuși, către sensul, forma și obiectul său, către raportul cu propria lui referință. Ce observăm? Fiecare secol, dar și fiecare cititor, cultură, civilizație, cu voința sa de adevăr și cu voința sa de cunoaștere modifică permanent orizontul de așteptare. Desigur, voința de adevăr ca și celelalte sisteme de excludere/ includere sprijinite de un suport instituțional specific - școli, universități, academii, reviste de specialitate, societăți culturale, sisteme de cărți, de biblioteci, librării etc. – sunt permanent reînnoite prin felul în care cunoașterea este valorizată, distribuită, repartizată, receptată și, într-un anume fel, atribuită. Accesul la cunoaștere indică cu exactitate proporția în inegalități, iar voința de adevăr sprijinită pe un suport și pe o distribuție instituțională exercită asupra discursurilor receptorului, o presiune și o putere de constrângere statornică. S-a ajuns astfel, încât nici măcar cuvântul „legii” (sau al unei religii) nu poate fi autorizat decât printr-un discurs despre adevăr. Vorbirea interzisă, partajul nebuniei și voința de adevăr funcționează în discursul receptorului ca sisteme de excludere exterioare. Doar exterioare, pentru că libertatea interioară a cititorului nu are limite! Lectorul este stăpân pe libertatea de opțiune. El poate oricând să-l înlocuiască pe „Da”, cu „Nu”. Libertatea cititorului – de care, paradoxal, acesta nu se folosește – este „fructul cel mai mare al autarhiei” (Epicur). Orice Text (Operă) permite în mod indefinit, construirea de „n” noi discursuri ce sunt complementare, nu antitetice, cum par la o privire superficială. Receptorul constată un decalaj între discursurile efemere – ce dispar odată cu actul pronunțării lor - și cele ce „sunt spuse, rămân spuse și sunt încă de spus” (Michel Foucault), adică textele juridice, literare, filosofice, religioase, politice etc., încât rămânem permanent cu nostalgia discursurilor „de spus”. Întotdeauna avem senzația că avem „Ceva” nou de comunicat, „Ceva” ce ceilalți au uitat! Teroarea receptorului, dar și a autorului,

rămâne stereotipul nouității, prejudecata că trăiești sub umbrela unui trecut inactual. În fapt, actualul creează inactualul. Cât actual, atâta inactual! Este menținut astfel, paradoxul: „toate-s vechi și nouă toate”, tocmai pentru că între vechi și nou nu există opoziție, ci continuitate și complementaritate!

În receptarea unui text, lectorul fie repetă – literatura este un limbaj de repetiție -, fie glosează, fie comentează și caută noi alternative de comunicare. Comentariul ca text/ joc secund, ca o posibilitate deschisă de a vorbi, dar și de a sugera ceea ce este articulat în text, prin poetica tăcerii și a tainei. De această dată ar fi vorba de o altă dimensiune a discursului: de aceea a evenimentului și a hazardului. În limbajul lui Michael Foucault: „comentariul conjură hazardul discursului atribuindu-i o funcție specială”; prin comentariu este permisă separarea a ceva diferit de textul însuși, dar cu condiția că ceea ce e spus - și, într-un anume fel, desăvârșit – să fie însuși Textul. Multiplicitatea deschisă, comentariul implicat în lectură, generează numărul, forma, masca și circumstanța receptării. „Noul” ca principiu de rarefiere a unui discurs, nu constă în ceea ce e spus, ci în circumstanța/ evenimentul reînțoarcerii sale, dar cu precădere – credem noi - în muțenia

semnelor și în tăcerea emițătorului/ lectorului. „Mut tălmăcești toate semnele”, susținea Lucian Blaga convins de tainele și puterea de neînving a cuvintelor. Libertățile receptorului sunt până la un punct iluzorii, deoarece prin jocul identității operei, comentariul limitează hazardul discursului, prin forma repetării și a căutării aceluiași duh inanalizabil/ inefabil și invizibil. O altă limitare a hazardului discursului vine din partea Autorului (lectorul = coautor) înțeles nu ca individ ce se exprimă, ci ca principiu de grupare a discursurilor, ca unitate și origine a semnificațiilor acestora, ca sediu al coerenței lor. El limitează hazardul discursului, prin jocul unei identități ce are forma individualității și a Eu-lui auctorial. Orice disciplină este un principiu de control al producerii și al receptării discursului. Este posibil ca noi, lectorii, să identificăm „adevărul” în spațiul unei exteriorități, dar nu „Adevărul” acceptat și de ceilalți, decât supunându-ne regulilor unei „poliții” discursive, pe care trebuie să o reactivăm ca receptori, în fiecare dintre discursurile noastre. Lectorul postmodernist este obligat să ia în considerare în fecunditatea unui autor, în multiplicitatea comentariilor și în dezvoltarea disciplinelor, nu numai posibilitatea unor resurse infinite pentru crearea de discursuri deschise, ci și funcția lor

restrictivă și constrângătoare. Adăugăm că nici un lector nu intră în ordinea discursului, dacă nu satisface anumite exigențe retorice. Avem în vedere nu numai „societățile de discurs” care au funcția de a conserva sau de a produce discursuri ce nu pot fi transcrise decât în interiorul grupului, ci și „doctrinile” (religioase, politice, filosofice, estetice, psihanalitice etc.) care vizează un număr cât mai mare de indivizi ce își definesc apartenența reciprocă, tocmai prin punerea în comun a unuia și aceluiași ansamblu de discursuri. Apartenența doctrinală pune în cauză atât enunțul, cât și subiectul receptor, unul prin intermediul celuilalt. Un discurs neasimilabil declanșează procedurile de excludere și mecanismele de respingere. Nu trebuie uitat că decodificarea și construcția unui discurs printr-o grilă doctrinală trădează o apartenență prealabilă a lectorului – apartenență de categorie socială, de rasă, de cultură/civilizație, de filosofie, estetică, de naționalitate sau de interese, de luptă ideologică, de revoltă, de rezistență sau de acceptare.

Discursul doctrinal (vezi, de pildă, estetica simbolismului/ expresionismului etc.) leagă indivizii de anumite tipuri de enunțuri, interzicându-le direct și indirect pe toate celelalte. În același timp, orice ideologie utilizează anumite tipuri de enunțuri/ enunțări, pentru a lega indivizii între ei și a-i diferenția, în același timp, de toți ceilalți. Schimbul liber al discursului acționează în interiorul unor complexe sisteme de restricție: ritualuri ale vorbirii (un sistem de învățământ, la fel, literatura, sistemul judiciar, politic etc. nu sunt altceva decât ritualizări ale vorbirii), societăți de discurs, grupuri doctrinale, adaptarea funcțională a discursurilor, toate percepute de către lector ca sisteme de aservire a propriului discurs. Animând formele goale ale limbii, prin intenționalitate sau neintenționalitate estetică, lectorul înfrânge inerția și opacitatea cuvintelor – care numesc lucruri etc. - și sesizează, prin intuiție, sensul; tot el este acela care creează orizonturi de semnificații. În raportul său cu sensul, lectorul ca subiect fondator „citește”/ „traduce” semne, mărci, amprente, caractere, idei etc. Actul lecturii implică în educația decodificării, tema experienței originare, încât cititorul poate să afirme, fără să greșească: eu sunt eu plus lecturile mele.

Plecând de la această teză, des reiterată de exegeți, orice discurs este o lectură a unor semnificații prealabile, într-un anumit fel deja spuse. Marcat de gândirea occidentală, care a vegheat ca discursul să apară permanent ca un raport oarecare între a gândi și a vorbi, individul suprimă relitatea discursului determinat de teza medierii universale, încât logosul nu reprezintă decât un discurs deja ținut. Lectorul observă cum evenimentele se transformă în discurs/ în poveste, în text, pe măsură ce semnalizează secretul propriei lor esențe, încât discursul nu este receptat decât ca reflectare a unui adevăr ce asistă la propria sa naștere.

Marcat de triunghiul echilateral: subiectul fondator, experiența originară și medierea universală, discursul devine un joc de scriitură, de lectură și de schimb de idei. Oricum acest schimb, această lectură și această scriitură nu pun în joc decât semnele. Astfel, discursul se anulează în realitatea sa, punându-se în ordinea semnificantului (prin semnificant se înțelege cuvântul, imaginea verbală, expresia în sens larg). Procesul de anulare a realității în ordinea semnificantului continuă în actul lecturii/ receptării. Domnia logosului ascunde teama de incontrollabil și de deturnare a sensurilor. Este cunoscută aserțiunea: nu mi-e frică de ceea ce spun, ci de ceea ce înțeleg ceilalți! Iată în acest sens și opinia lui Michel Foucault: „Există fără îndoială în societatea noastră - și, îmi închipui, în oricare alta – o profundă logofobie, un fel de teamă surdă de aceste evenimente, de această masă de lucruri spuse, o teamă de tot ce poate fi violent, discontinuu, agresiv, dezordonat și periculos în apariția enunțurilor, în fine, o teamă de acest vuiet nesfârșit și dezordonat al discursului”. Același filosof propune trei decizii de care lectorul va trebui să țină cont: * „să repunem în discuție voința noastră de adevăr”; * „să restituim discursului caracterul său de eveniment”; * „să suspendăm, în sfârșit, suveranitatea semnificantului”. Dilemele lectorului par să fie eterne din moment ce le regăsim în spusele Sf. Ioan al Crucii: „trebuie să plecăm de la cele ce se văd, și care nu există, pentru a ajunge la cele ce nu se văd, dar există”, în întrebarea lui Berkley: „de ce am presupune existența obiectivă a lucrurilor, când putem explica totul fără ele?” sau în concluzia lui

Lichtenberg: „omului îi este peste putință să iasă din sine”, iar și mai explicit: „oriunde ne aruncăm privirea nu ne vedem decât pe noi înșine”. Altfel nu am putea trăi! Sesizăm în comportamentul lectorului, jubilația la faptul de a fi autosuficient, de a putea reface Textul (citește Lumea) din lucruri/ ideile care-i aparțin. Reîntâlnim aici „fibra bestială” (Montaigne) a eului postmodern, de a-și afirma autonomia, până la a nega existența a orice altceva.

Machiavelismul cititorului nu poate fi contestat. Ne amintim, Machiavelli recomanda Principelui, nepăsare față de orice altceva, „în afară de propriul său scop”. În orice lectură, interpretare, hermeneutică primează scopul subiectului. În postmodernitate, cititorul redescoperă revelația asedierii eului de către sine însuși. Acest tip de revelație este – în opinia noastră - efectul unui sentiment de singurătate funciară, dar și al eternei dorințe de exil interior. Trăgând „cortina cuvintelor”, lectorul se întoarce conștient sau inconștient, spre sine însuși, spre propriile senzații și intuiții neconceptualizate. Numai în subiectivitate există decisivitate – eterna sete de decisivitate – „a căuta obiectivitate înseamnă a greși”, proclama Kierkegaard în „Postscriptum-ul neștiințific conclusiv”. Certitudinea definitivă vine din îmbrățișarea unei incertitudini cu „pasiunea infinitului”, încât lectorul contemporan se autoexilează din ținutul adevărilor colective (ale Cărții), într-un spațiu al adevărilor personale, ceea ce presupune, cum admitea și Kierkegaard, asumarea unui risc, dar „fără risc nu există credință”. Credința în Carte! Acest sentiment - caracteristic postmodernității - al iluziei lectorului de a poseda un adevăr personal, explică diversitatea relativismelor: cognitive, filosofice, estetice, religioase, morale, științifice, politice, psihanalitice etc. Exilul interior, ca axă a (post)modernității, a fost susținut printre alții, de Goethe: „Mă întorc în mine însumi și găsesc o lume”, de Rousseau: „Omul își ajunge sieși, ca și Dumnezeu”, de Novalis: „Inima este cheia universului și a vieții... universul este un analogon desăvârșit al ființei umane” sau de Holderlin: „În noi este totul”, toți cei amintiți fiind preocupați de o reîntoarcere sigură la o sursă a existenței autentice. Exilul, prin lectură, în propria lume este întodeauna un exil auctorial.

Cartea nu mai este percepută ca ceva dat, ci ca un Text făcut de noi înșine. O explozie de trufie auctorială se conturează drept origine a lumii revelată printr-o grilă de lectură, în care cititorul caută un paradis pierdut („Unicele paradisuri sunt cele pe care le-am pierdut”, obișnuia să repete Camus).

În măsura în care discursul își asumă responsabilitatea unei continuități eclectică, anarhică, pluralistă, cu schimbări imprezvizibile și halucinante de ton, de direcție, de determinare doctrinale și stilistice, de categorii estetice, filosofice, religioase etc, de sens, în aceeași măsură decodificarea devine o acțiune de dăruire infinit nuanțată, o dăruire de sine în sine, inteligentă, lucidă, tragică, ironică, absurdă, în care sentimentul lipsei de sens naște calul troian al (post)modernismului. Tragismul, dar și sublimul postmodernismului decurg din coexistența lui „ante” cu „post”. A fi în același timp, un precursor a ceva necunoscut, potențial armonios, luminos, dar și potențial malefic, în egală măsură, în condițiile în care „progresul istoric” ne poartă ineluctabil spre sfârșitul inaugural. Ca tip de reprezentare colectivă sau individuală, angoasa sfârșitului pare a fi constitutivă/ imanentă ființei umane. Dificultățile existenței (catastrofele naturale, marile epidemii, conflictele de tot felul etc.) reprezintă și pentru omul secolului XXI, semne ale unei cauzalități infernale și incomprehensibile. Credința în iminența apocalipsei nu este neapărat o pedeapsă, cât un dar divin ce are misiunea de a pregăti locuitorii „statului planetar”, pentru orice tip de sfârșit, cât și de a actualiza într-o manieră imperativă, sistemul de coduri morale ale continuității. Avem în vedere un sfârșit al Lumii ca tip de civilizație și nu ca sfârșit al Timpului înțeles ca o cronologie a naturii. Pentru imaginar, tema sfârșitului există legată de problema mântuirii, a salvării omului atins de răul istoric. Din nefericire, tema sfârșitului exprimă, de obicei, o teamă de celălalt, reflexul unui asediu interior. De aici, psihoza stranie a cititorului contemporan, pătuns de complexul lui Nero, cititor machiavelic, (auto)exilat în labirintul logofobiei/ logocrației. Consecințele rămân totuși (im)prezvizibile...

METAFIZICA LITERATURII

TEXAN ȘI/SAU ORTODOX. ALTFEL DESPRE CONVERTIRI, DAR NIMIC DESPRE DALLAS ȘI J.R.!

**PAUL SILADI – „ORTODOXIA ÎN OCCIDENT: 10 CONVERTIRI”,
ED. RENAȘTEREA, CLUJ-NAPOCA, 2014**

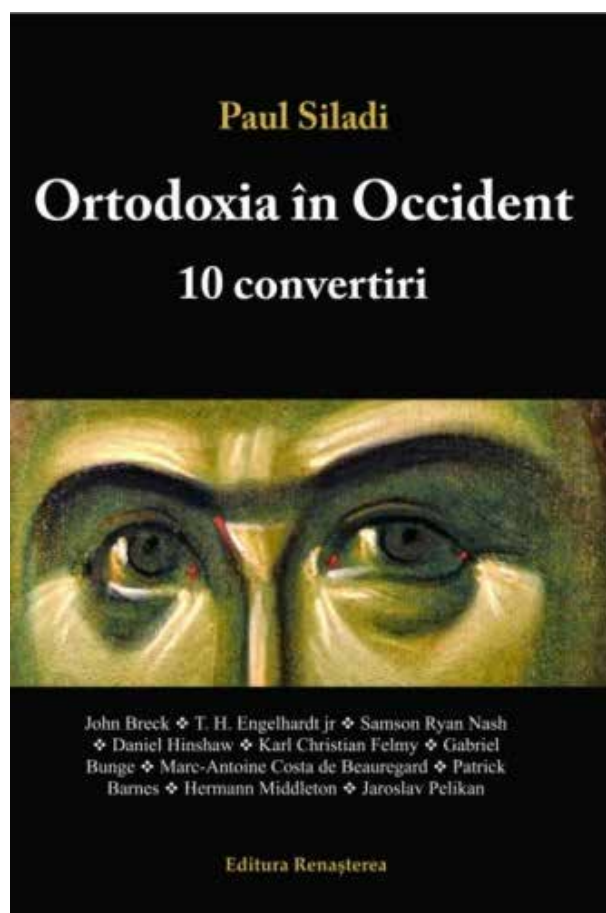
► A.G. SECARĂ

Înainte de a trece la lectura propriu-zisă a unei cărți, nu te poți opri să nu frunzărești volumul... La interviul cu dr. Samson Ryan Nash se scrie acolo că nu trebuie „să întrebi niciodată un bărbat dacă este texan sau nu”, deoarece dacă este texan îți va spune el imediat, iar dacă nu este îl pui pe bietul om într-o situație jenantă. Cam la fel aș zice, adică tot cu umor, și despre creștinul ortodox sau mai ales despre cei convertiți la ortodoxie, exagerând, desigur, și despre care este vorba în volumul coordonat de către Paul Siladi, doctor al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca...

Este o posibilă bună captare a atenției, aceasta dacă nu ești cumva pasionat de subiect (mai mult sau mai puțin), unul cât se poate de serios, ținând cont că mai ieri, de ziua Sfântului Apostol Andrei, Sanctitatea Sa Papa Francisc I, aflat la Istanbul la invitația Patriarhului Ecumenic al Constantinopolului, pleda pentru o mai grabnică re-apropiere, dacă nu chiar reunire a Bisericilor, ceea ce ar însemna, exagerând iarăși, o convertire în masă de toate părțile...

Desigur, contează cum va lucra Sfântul Duh, ținând cont și de felul în care aprecia incompatibilitățile „sistemelor” unul dintre intervievați, Pr. Gabriel Bunge, un sceptic, și mai ales un ecumenosceptic, care spune despre cele două Biserici despărțite de la 1054 că ar fi ca „Macintosh și Windows înainte de a se face sacrificiile necesare pentru a deveni compatibile.” Se mai întreabă Bunge, în anul 2012: „Dar cine ar fi astăzi în stare să facă acest sacrificiu, din partea Romei, spre exemplu...”

Acest început de cronică de carte subliniază într-un fel că nu este vorba doar despre convertiri în cele zece interviuri și câteva fragmente din autobiografia savantului Jaroslav Pelikan, ci mai ales despre „Ortodoxie ca fire a omului”, despre aflarea lui Hristos și trăirea pleneră în El, după cum sintetizează Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, cel care

binecuvântează apariția tipografică la care ne referim aici.

Primele interviuri chiar pot fi considerate și un fel de introducere la problemele Bioeticii, care s-a dezvoltat în Statele Unite, fiind susținută de familia Kennedy, care a vrut o moralitate fără Biserică, pe urmele unui Kant sau Rawls, după cum aflăm de la același dr.S.R.Nash (p.59).

Subiecte delicate, precum convertirea intelectualilor sau gradul de impostură și minciună din cultură, sunt abordate în discuțiile spumoase, dar pline de înțelepciune. Spune un T.H.Engelhardt jr.: „Să convertești un intelectual este foarte greu, pentru că intelectualii se iubesc pe ei înșiși foarte mult.” Sau dr.Daniel Hinshaw: „Întreaga noastră cultură este o minciună. Privește doar consumul, dorința de a acumula și a ne preface că moartea nu este acolo.” (p.77) Într-un fel, societatea de consum nu vrea să știe de suferință, deși poate face profit și din aceasta. Dar pentru un ortodox, cum este părintele Matthew The Poor Man, citat de același Hinshaw, „nu există nimic mai frumos decât a fi în prezența unui om care suferă, probabil doar a fi alături de un muribund.”

Ca orice realizator de interviuri, Paul Siladi joacă și rolul avocatului știm noi cui, punctând: „E ciudat să spuneți despre un loc în care oamenii așteaptă moartea că este un loc frumos”; „E împotriva a ceea ce știm, a ceea ce simțim”, deși știe și citează ceea ce spunea Paul Claudel: „Hristos nu a venit să ne elibereze de suferință, nu a venit nici măcar să dea suferinței un sens. A venit să umple orice suferință de prezența Lui.” Dar oricine a făcut un interviu știe că uneori trebuie să o faci pe neștiutorul, fără a jigni inteligența cititorului, ori, mai grav, a interlocutorului.

Pentru că Ortodoxia este soră bună cu paradoxul, în introducere se arată în ce constă acesta în ceea ce privește fenomenul convertirii: „pe de o parte, se afirmă natura misionară a Bisericii, iar pe de altă parte se refuză elaborarea unor strategii misionare complexe, care să coboare mesajul lui Hristos pe tărâmul manipulării psihologice și ideologice, lăsându-se în felul acesta neatinsă libertatea Duhului, dar și a oamenilor.”

Una dintre concluzii ar fi că monahii și convertiții sunt un fel de eroi, de aceea și aura

de atracție pe care o au aceștia, ca și eroii din istorie sau legende.

Ceea ce presupune multă rugăciune, schimbare a inimii, bucurie, cântec și... umor, după cum observă și Steinhardt în jurnalul său: De pildă Engelhardt (p.35), care subliniază că America are o mai veche Biserică ortodoxă, față de cea a urmașilor emigranților (se subliniază chiar că Biserica Ortodoxă Americană este una a convertiților! –p.36), deoarece aleuții și inuții au cunoscut, în Alaska, de mai bine de 200 de ani Ortodoxia: „Eu sunt cel mai rău cantor din Biserica Ortodoxă. Dar cânt. Celălalt om care cântă împreună cu mine este un negru, de vârsta mea, fost baptist. Este al doilea în clasamentul celor mai răi cântăreți din Biserica Ortodoxă.”

Unii dintre intervievați sunt medici sau filosofi. Sau și una și alta, precum Engelhardt, care îl citează pe Papa Ioan Paul al II-lea, care, în niște enciclice spune că „Europa s-a decrestinat pentru că filosofii au încetat să mai fie filosofi curajoși”, găsind o posibilă cauză a crizei, atât cât este ea mai mereu, religioase, creștine, din Europa occidentală în primul rând. Oricum, concluzia convertitului este... clasică: mântuirea nu este făcută de filozofie ci de rugăciune, post, nevoiță.

Într-o lume în care homo religiosus suferă sau doar cunoaște schimbări care mai de care mai ciudate, în care convertiri sunt și de o parte și de alta, ca să ne exprimăm astfel, se poate ajunge ușor și la o concluzie care să fie „convertirea noastră e mai bună, sau e singura bună”, în carte existând și voci radicale, care declară fără ezitare că ecumenismul este născut mort. Este vorba de Pr. G.Bunge, care descrie îngrijorat cum călugări benedictini au mers în Japonia pentru a se forma ca maeștri ai meditației Zen în mănăstiri budiste, cunoscând o abație în care erau călugări de diverse orientări, unul fiind pe linia Sfinților Părinți, altul practicând zen, altul yoga iar un al patrulea reiki. Concluzia: „Puteți să-mi spuneți cum un tânăr, cu totul în ordine și normal, poate să-și afle calea sa în acest haos?” (p.123).

Un alt convertit, profesorul Karl Christian Felmy (devenit Părintele Vasili) are altă viziune: „Poți să fii ortodox din toată inima, fără să respingi tot ce nu este strict ortodox.” (p.111). După el, convertiții sunt foarte diferiți, dar se

poate învăța de la cei care știu de ce au devenit ortodocși.

Care, după mine, oricum privesc altfel decât din interior fenomenul: Dr.Nash are curajul de a pune degetul pe răni diverse – „Teama mea este că în Ortodoxie apare adesea complexul de inferioritate (...), teama mea este că prin dorința e a fi în Uniunea Europeană, dorința de a deveni tot mai vestici, dorința de a o lua pe calea umanismului (care în realitate este hedonism), românii ar putea sărăci spiritual. Chiar spiritul, care ne face atât de bogați, ar putea fi pierdut în căutarea altor tipuri de bogăție.” (p.62).

În altă ordine de idei, volumul este și o altfel de abordare a istoriei creștinismului, cu prezentare a unor diverse subtilități, precum cele ale Bisericii Anglicane, de pildă, la pagina 68. Dar mai ales este o fenomenologie a felului în care intelectualii se apropie sau sunt apropiați de o credință cu adevărat deosebită, dar deloc simplă. Hermann Middleton îl cita pe Părintele Serafim Rose care observa, prin anii '70 că „uneori pentru cei convertiți la Ortodoxie

este o ispită foarte mare să o folosească drept cale spre altceva. Ei vin din medii eticiste, cu multe constrângeri morale impuse de diferitele forme de protestantism sau de catolicism. Când găsesc libertatea din Ortodoxie, se simt eliberați, dar nu stau să-i descopere adâncimea. Aceasta este una din problemele convertirilor: după ce au descoperit credința trebuie să o adâncească și să o însușească personal, iar pentru asta este nevoie de o viață întreagă și poate că nici aceasta nu este de ajuns. E nevoie de mulți ani pentru a trece de la o credință intelectuală către una a inimii.” (p.97).

Și dacă este vorba să se facă și o continuare binecuvântă a cărții, poate intervievații să fie scriitori, artiști plastici, iar moto-ul să fie din relatarea Părintelui Picu Ocoleanu despre convertirea profesorului Felmy: „...care este țelul, acela de a crea sau de a ne lăsa creați de Dumnezeu, a ne lăsa mântuiți de Dumnezeu. În definitiv, în actul creației există și o oarecare situație de impostură. Creația până la urmă este tot un dar al lui Dumnezeu.” (p.156).

CORESPONDENȚE PARIZIENE

TÂRGUL CĂRȚILOR DE POEZIE DE LA PARIS - IUNIE 2017

► Marlena BRAESTER

Anul acesta, între 7 și 11 iunie, a avut loc cel de-al 35-lea Târg al cărților de poezie de la Paris, la care au fost prezenți, ca în fiecare an, peste cinci sute de editori de poezie din Franța, Belgia, Canada. Place Saint-Sulpice a fost invadată de iubitorii de poezie, veniți special nu numai din Franța, ci și din alte țări. Marile edituri au fost prezente – Gallimard, l'Harmattan, dar și editori care și-au consacrat activitatea exclusiv publicării cărților de poezie: Arfuyen, Caractères, Dumerchez, Editions Jacques Brémond, Le Taillis Pré, Obsidiane. Multe cărți erau traduse din alte limbi: croată, germană, japoneză, italiană, flamandă, letonă etc. sau publicate în versiune bilingvă.

În fiecare zi au avut loc lecturi și spectacole pe o scenă improvizată în mijlocul standurilor. Au avut loc și alte evenimente poetice, muzicale, teatrale în diverse librării, centre de poezie, biblioteci, cafenele, la care au participat pe lângă poeți de renume și tineri poeți debutanți. Unul din evenimente a avut loc la centrul P.E.N. francez, al cărui președinte e poetul Sylvestre Clancier, eveniment la care am avut onoarea de a fi invitată alături de scriitoarea Jasna Samic din Sarajevo pentru lansarea cărților noastre recent apărute în Franța.

Am avut privilegiul de a fi prezentă de data aceasta cu trei volume noi de poezie, publicate la trei editori diferiți. Cel mai recent – *Le poème inverse* (poeme în proză) – a ieșit de sub presă chiar în prima zi a Târgului de carte; editura Al Manar e foarte cunoscută și apreciată datorită cărților care în majoritate asociază poeziei și pictura, desenul, gravura. Editura a fost prezentă cu un mare număr de cărți, multe foarte recente.

Am avut plăcerea de a fi publicată și de editura Transignum, înființată de pictorița-editoare Wanda Mihuleac, originară din România, care trăiește de mulți ani la Paris. E o editură deosebită pentru că publică în exclusivitate cărți de bibliofilie de mare calitate. Volumul apărut de fapt toamna trecută se intitulează *Rayonnant du noir* și face parte dintr-o serie de volume în care artista a colaborat cu mai mulți poeți pentru a realiza ceea ce a numit *Livres d'ardoise* în care și poemele și desenele sunt realizate în alb pe fond negru. Toate volumele (o sută) vor fi prezentate într-un mare album care urmează să apară curând la Paris. Wanda Mihuleac a organizat în cadrul Târgului un eveniment excepțional și original conceput și realizat împreună cu elevii Liceul de Design din Paris: lansarea – pe esplanada bisericii Saint-Sulpice - a unor „Cerfs-vol'arts” cu poemele noastre scrise pe pânza lor. Simultan au fost și citite în public respectivele poeme.

Al treilea volum pe care l-am publicat recent (tot toamna trecută) a apărut la editura La Margeride, a pictorului-editor Robert Lobet. Evident și cărțile pe care le publică acest editor sunt cărți de bibliofilie. *Géométrie sans je* e titlul celui de-al doilea volum pe care l-am publicat în colaborare cu Robert Lobet.

O altă prezență românească la Târg a fost revista de poezie *La Traductière* condusă de poeta-editoare Linda-Maria Baros. Printre cei care ne-au vizitat la standurile respective, am avut plăcerea să-i întâlnesc și pe profesorul Alexandru Călinescu, poeta Maria Mailat și poetul Sebastian Reichman.

Tel Aviv

LYRA ÎN DEBUT - POESIS

AIDA ZAHARIA

ANTE-divorț

hai să ne sfărâmăm un pic în bucăți
 îmi zici printre nervii care-ți şuieră prin cap
 în loc de La mulți ani
 și te aștepți ca eu să accept tacit să mă transform în nisip.
 ai dreptate. hai să ne sfărâmăm un pic mai mult!
 suntem pe drumuri paralele
 îți spun doar că eu sunt MAMA
 tu poți să fii doar nisip sau praf sau orice vrei tu
 nu ne asemuim.
 eu nu plec capul să aștept călăul să-mi taie părul
 merg înainte, cu două inele sfâșiate agățate de lanțul de la gât
 am să le duc la amanet să te amanetez pe tine
 pentru mai puțin de un pumn de arginți
 arginți pentru care ți-ai vândut până și patul conjugal
 corbii zboară în jurul tău și-al meu
 chemați de tine
 dar eu mă bucur că nu strigă după noi
 o ciurdă de copii: vreau la MAMA, vreau la TATA.
 și mă mai bucur că orișunde ai fugi tot nu scapi
 moartea ne culege pe toți și ne adună din nou
 în altă formă. Karma trebuie împlinită.
 acum nu înțelegi; ești ocupat cu obsesia ta:
 să ne sfărâmăm în bucăți.
 Sfărâmă-te dar fără mine.

LIFE AS A BOOK

cartea mea este una fără prefață și postfață
 nici măcar coperti n-am vrut să-i pun
 și tot ți s-a părut prea groasă și prea complicată
 pretențiile tale sunt mai mari chiar și decât tine
 și nu înțeleg de ce ai făcut obsesie din cuvântul
 „paranoica”
 ți-am lăsat-o pe toate mesele din calea ta

s-o citești ușor, să-ți fie limpede
 tu te-ai încăpățânat să citești printre rânduri
 deși eu pusesem între ele doar spații goale
 ai complicat tot când putea fi atât de simplu!
 cât de ușor alegi și tu și restul acuzativul
 pe care ți l-ai înfipt în degetul arătător de parcă
 ar fi
 vreun pui de Dumnezeu atotputernic
 ce ar trebui să mă sperie.
 nu de acuzativul tău mi-e teamă
 nici de degetul acuzator ci de neînțelegere
 de neputința de a divorța de orgolii otrăvite
 mă înspăimântă ura ta împotriva dragostei tale
 mă întreb ce respirație cu aburi de vitriol
 ți-a otrăvit sufletul
 ce vorbe înfierate ți-au ucis cuvintele de săptămâna trecută
 ce hidoșenie te-a cuprins și te-a noroit
 de tu nu mai ești tu

Nu-mi pasă!

Îți spun: nu-mi pasă de ce zice lumea
 Nu mă interesează chiar nimic
 Eu te iubesc pe tine-n viața asta
 Și am iubirea-n degetul meu mic.

Nu mă ating și nici lovesc cancanuri
 E Timpul meu și te iubesc pe tine
 Poate să moară lumea dând din gură
 Eu știu că-n suflet foc ai pentru mine.

Nu mă cobor la vocea lor firavă
 Când ard de dor de dragul gurii tale
 Să zică lumea ce o vrea, nu-mi pasă!
 Eu te iubesc cuminte doar pe tine!

Deci, pot să scrie ce-or dori să scrie,
 Să zică ce voiesc pân-obosesc,

Ei vor rămâne mici orice vor face
Tu vei rămâne tot ce eu iubesc.

Nu-mi pasă! Chiar nu-mi pasă de frustrații
Ce încropesc fantasme virtuale;
Eu am o lume-a mea doar lângă tine
Și-n ea nu este loc de aberații.

BALOANE DE SĂPUN

Nestatornicia mea ai transformat-o în cuminenție
ai luat copilul din mine
și l-ai modelat în femeie;
înainte sărutam și alergam în lumea mea
fără să întorc capul spre vaietul unei inimi;
acum îmi așez brațele în jurul tău și respir încet
„te alinți” îmi spui tu
„sunt doar cuminte” îți răspund eu
Câtă putere poți să ai asupra mea!
„Iubita, nu vrea baloane de săpun în jurul tău!
Vreau să ai mereu umbrela deschisă
și drumul urcând
e timpul pentru!”
Timpul curge fără noi.
Într-un colț al lumii știut doar de pașii mei
și pașii tăi
umblând desculți
prin frunzele foșnite ale anotimpurilor
e locul de unde îmi iau zvăcnetul
ca să pot suporta orașul – închisoare pentru
toate gândurile mele.

Lângă tine, fără dureri și fără hopuri
Inima bate sănătoasă și zgomotoasă ca.....
valurile râului ce se rostogolesc între maluri.
să nu pleci!
să nu pleci nicăieri!
să nu pleci departe de mine!!
E rugăciunea mea de fiecare seară...
Să nu pleci din spațiul meu,
din lumea mea
pentru că altfel mă îngropi de vie
M-ai învățat să trăiesc lângă tine
într-un balon de săpun...
Ai grijă, iubire, să nu se spargă!
Nu cer nimic mai mult...

SUB ZODII

m-am născut sub zodia gerului
și-a florilor înghețate pe geam
jumătate apă, jumătate pământ
apa mă spală
pământul mă ține
parcă aș fi în zodia Balanței
când sus, când jos
mereu doar în alb sau negru
„Dacă de departe vezi gri,
până ajungi la punctul acela
tu ai hotărât deja că e
fie alb, fie negru” mă dojenești adesea
Ce să fac, iubire,
dacă m-am născut în ianuarie, la miez de
noapte?
până și nașterea mea a fost în două culori
Alb sau Negru
Întuneric sau Lumină
Dragoste sau Ură
Amar sau Dulce
altfel nu știu să trăiesc
am căutat ani..., ani întregi, Lumina
dar Întunericul ca umbra a fost împrejurul meu
am alergat după dragoste dar am primit doar
fantasme
pentru fiecare bucurie dulce
am înghițit râuri de amar
doar tu mi-ai fost singura balanță
care a cântărit răul ce pândea deasupra frunții
mele
doar tu ai fost singura balanță
care nu mi-a drămuțit fericirea
doar tu ai fost singura balanță
care nu mi-a cântărit bunele și relele
m-ai luat așa, de-a-ntregul, pe toată
și m-ai iubit fără să cântărești cu balanța
cât merit,
cât mi se cuvine.

DESPRE FILOSOFIA CREAȚIEI

OAMENII DINTR-O BUCATĂ*

► Valeriu VALEGI

Oamenii dintr-o bucată au avut câștig de cauză dintotdeauna. În destule situații din viață trebuie să acționezi energic, fără nicio ezitare. Lucrul acesta impresionează pe cei de lângă tine, te fac într-un fel modelul lor. Este un punct de vedere pe care-l agreez în parte. De pildă, de la început am fost împotriva tatălui meu. Nu-mi plăceau tăcerile lui, răbufnirile lui violente care-ți puneau efectiv viața în primejdie, dar și jocul dublu pe care-l făcea cu mama (credula mama!) și cu noi - eu și fratele meu mai mic cu trei ani. Am fost tranșant în relația cu tatăl meu, aproape fără să analizez mai în profunzime comportamentul lui. De mic și până la prima tinerețe mi-am ghidat pașii după respirația mamei, iar din cauza unei idealizări excesive nu mi-am folosit propria gândire îndeajuns. Foarte târziu, după decesul tatălui, m-am dumirit ca după un somn provocat; poemul Poemul unei lungi dimineți a fost semnalul revirimentului meu în modul de a acționa în viață. Să nu-i judecați greșit pe părinți!

Vremurile sunt dificile. Abia de pot ține în frâu evenimentele. Totul se derulează cu repeziciune, astfel că sunt nevoit să mă exprim în flaschuri. Unde sunt reveriile de altădată? Sunt din ce în ce mai suspicios cu nevoile actualului trup și entuziast cu pretențiile sufletului (am voie?). Sunt motivate aceste pendulări? Trăiesc cu certitudinea că salvarea este în noi.

Cu toate capacitățile ființei stau de veghe și pândesc la împlinirea soroacelor. Soroacele dau senzația de viață deplină. Nu agreez înainte devremele, rostirea timpurie. Acest sentiment m-a marcat încă de la început. O lucrare bine cumpănită și un spirit intransigent cu propriile lentori conduc la reușită. Împotriva rutinei nu pot lupta decât cu acel ceva locuind în interiorul meu. Nici inspirația, adesea prinsă pe picior greșit de luciditate, nu-i de neglijat. Câteva din gândurile și grijile pe care le întretin cu o moderație neafectată.

Într-un clasament *sui generis* al poeziei de muncă sigur mă clasez cam pe la mijloc. Sunt sigur al voinței și un interpus al inspirației. Am încercat să evit suficiența și aflarea în treabă. Dacă nu sunt în temă mă eschivez, evit penibilul situației. Drumul este deschis spre lumea mea interioară, călăuză

fiindu-mi lumina venită de sus precum și farsele demonului.

Cartierul Demobilizaților avea toate ingredientele unei localități rurale: case din chirpici (la ridicarea lor contribuiau de obicei toți vecinii strănși adhoc); străzi înguste, denivelate și fără un pic de piatră, care deveneau impracticabile la prima ploaie; grădini nesfârșite, prin care îmi plăcea să dau iama înfruntându stoicism așa zisele garduri confecționate din crengi de copac și sârme subțiri; popoare de păsări și animale crescute pentru sacrificare (cu câte dintre ele nu m-am confruntat în peregrinările mele donchijotești!). Și peste toate plutea un norișor albastru de cumsecădenie neaoșă, un nor care contribuia la desfășurarea evenimentelor ca în prima zi de la facerea lumii.

Există vreun termen de valabilitate pentru urma de inefabil ascunsă adesea de privirea omului de rând? Poate o stea să facă ordine în vraștea gândurilor aciuite sub bolta frunții? Când se vor fi terminat de vremuit aceste lumini și umbre de pe fața lumii? Mai spera-voi ca pasărea, doar pasărea să aibă răbdare cu dorul meu de viață, dorul de viață așezată? Doar florile revenind din primăvara viitoare să mă oglindească. Iluzie, chiar o iluzie a iluziei să fie?

Îi stă bine poetului mondenitatea? Nu!, nu!, nu! Cum ar fi să întorci pe dos mătasea cuvântului? Cum ar fi să oprești din drum stolul de rândunici, sau să țiți în gura mare în aerul proaspăt al ierbii? Rămână mondenitatea cât mai departe de sufletul meu, rămână până or lua-o nebunii zilei în gândurile lor dezlănate. Piei mondenitate din fața mea!

Privesc la colecția de primăvară-vară. Toate păsările au ieșit la soare. Prin aerul răsunând de pene cu greu îmi fac loc. Dintr-o dată îmi amintesc cât de stângaci pot fi și ce miracol că pot însăila câțiva pași, atât cât să pot să privesc la parăzile împenatelor... Sunt doar un simplu spectator. Încep să mă doară subțiorii. Umerii resimt fâlfâirile șoimului.

*Fragmente din volumul *Cu umbrela prin ploile acide* aflat în lucru.

RESTITUIRI

CENTENARUL TITU MAIORESCU

TITU MAIORESCU ȘI ȘCOALA SA FILOSOFICĂ. NOI COMPLETĂRI

► Prof. dr. Nicolae SCURTU

Se dedică domnului academician Al. Surdu, care, cu răbdare, înțelegere și inteligență, a restituit *integral* opera filosofică a lui Titu Maiorescu

Am publicat¹, recent, încă o contribuție privind relațiile științifice ale profesorului Titu Maiorescu cu unul dintre cei mai instruiți discipoli ai săi, Mircea Djuvara (1886–1945), care a studiat temeinic filosofia și sociologia la Paris, orașul lumină al Europei și al lumii

intercontinentale.

Așa cum mărturisește într-o evocare², prilejuită de centenarul nașterii marelui profesor și învățat, Titu Maiorescu, tânărul Mircea Djuvara i-a frecventat cursurile, a fost invitat acasă la magistrul, iar acesta i-a publicat întâile încercări filosofice în prestigioasa revistă *Convorbiri literare*.

Epistolele trimise din capitala Franței lui Titu Maiorescu și Simion Mehedinți, pe când acesta conducea revista *Convorbiri literare* (1907–1923) se constituie în mărturii elocvente ale unei desăvârșite colaborări intelectuale.

Cele trei epistole, necunoscute până acum, sunt trimise profesorului și filosofului Titu Maiorescu și conțin solicitări din partea fostului student de *a-i citi și opina* asupra unor mici studii privind *spațiul și timpul* în viziunea lui Kant și Bergson.

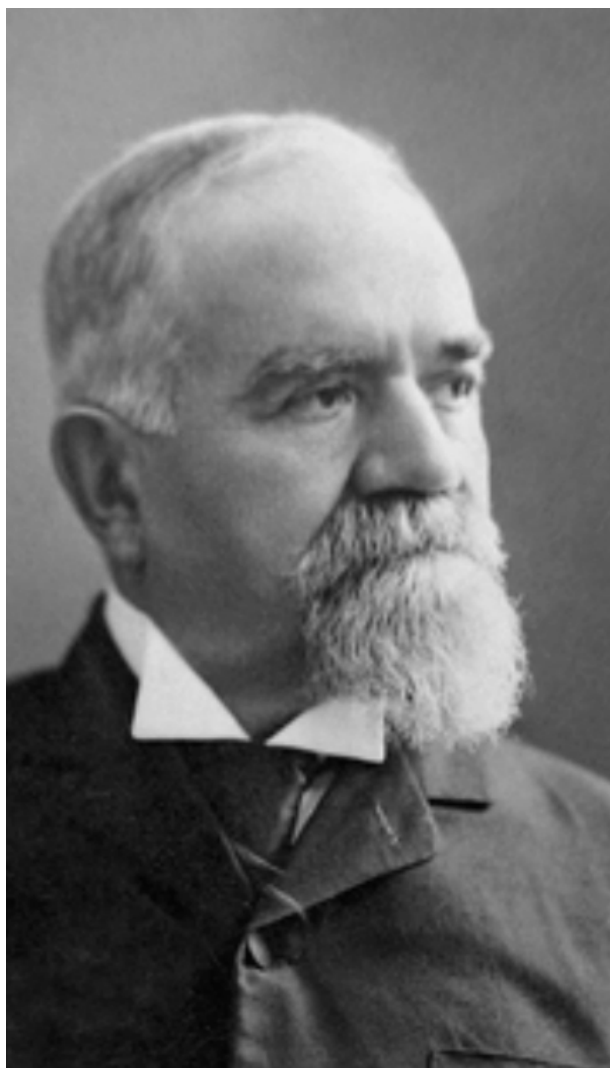
Elaborate într-un stil reverențios, epistolele acestea sunt, de fapt, niște autentice *modele* ale genului, care ar merita să fie reintroduse spre studiu în toate școlile din România, cum era *odinioară*.

Filosoful Mircea Djuvara recunoaște în dascălul său un gânditor, un îndrumător și, mai presus de toate, un adevărat formator de conștiințe.

[București], sâmbătă, 2 dec[embrie] 1906

Domnule Maiorescu,

Vă rog să credeți că am fost adânc mișcat de cele câteva cuvinte venite de la domnia

voastră.

Mi-a fost o adevărată mângâiere să văd pe unul din cei, ce tatăl³ meu a respectat mai mult în viața lui, deplângând o pierdere, cum pentru mine nu mai poate fi alta.

Primiți, vă rog, domnule Maiorescu, încredințarea unei nesfârșite venerațiuni.

Mircea T. Djuvara

*

[Paris], 18/31 august [1910]
Rue St. Romain, 20

Stimate domnule Maiorescu,

Scrisoarea aceasta va fi cam neașteptată pentru d[umnea]v[oastră].

Îmi permit, însă, a vă o adresa tocmai de teama să nu vă inoportunez, poate, încă și mai mult.

În timpul din urmă am pus pe hârtie câteva cugetări asupra spațiului⁴ și timpului, așa numitele de Kant forme *a priori* ale experienței sensibile, constituind astfel o mică încercare filosofică.

Aș fi foarte fericit să pot avea prețioasa d[umnea]v[oastră] apreciere asupra lor, înainte de a le folosi într-un fel oarecare.

Nu știu, însă, dacă nu ar fi a abuza de bunăvoința, pe care mi-ați arătat-o, trimițându-vă de-a dreptul neînsemnata mea lucrare și răpind în felul acesta fără voia d[umnea]v[oastră] din timpul de care dispuneți.

Stau deci la îndoială între dorința mea și gândul, că ar fi, poate, mai nimerit, să mă adresez direct domnului Mehedinți.

În această nesiguranță, care pentru mine este justificată, iau libertatea de a vă cere un sfat spre a afla, ce credeți d[umnea]v[oastră], că este mai bine de făcut.

Profit de ocaziune, domnule Maiorescu, rugându-vă să binevoiți a prezenta doamnei Maiorescu expresiunea înaltei mele considerațiuni.

Primiți, vă rog, de asemenea respectul și devotamentul cu totul deosebit, pe care îmi permit a vi-l păstra.

Mircea Djuvara

*

[Paris], luni, 4/17 oct[ombrie] 1910
Rue St. Romain, 20

Domnule Maiorescu,

Deși, cu oarecare întârziere, vă trimit astăzi lucrarea „despre spațiu și timp”. Ea nu este decât rezultatul întrunirii mai multor note răzlețe, scrise după împrejurări în locuri și timpuri deosebite.

În orice caz îmi dau bine seama de insuficiența cu care îmi iau libertatea de a vă o prezenta. Sunt convins, însă, că îmi va fi oricum de un folos neprețuit, prin observațiunile, pe care pot spera să le câștig de la d[umnea]v[oastră] asupra cuprinsului său.

Vă rog să credeți, domnule Maiorescu, în sentimentele mele recunoscătoare pentru bunăvoința, pe care mi-o arătați și de data aceasta.

Primiți, vă rog, totdeodată expresiunea venerațiunei pe care vă o păstrez.

Mircea Djuvara

Note

* Originalele acestor epistole, inedite, se află la Biblioteca Academiei Române. Cota 95(1, 4-5)/XII Conțin următoarele apostile: *Răspuns pe cartă de vizită la 10/23 sept[embrie] 1910, că voi citi cu plăcere încercarea sa despre spațiu și timp.* [Epistola din 18/31 august 1910] și *Răspuns pe cartă de vizită la 17/30 oct[ombrie].* [Titu] M[aiorescu] a citit cu interes bine lămurita cercetare „despre spațiu și timp” și a dat-o d[omnu]lui Mehedinți pentru „Conv[orbiri] lit[erare]”, iar d[omnu]lui Mircea Djuvara îi trimit în grabă salutări prietenești. [Epistola din 4/17 septembrie 1910].

1. Nicolae Scurtu ~ Titu Maiorescu și școala sa filosofică. Noi contribuții în România literară, 49, nr. 32, [vineri], 21 iulie 2017, p. 6, col. 1-2. (Restituiri).

2. Mircea Djuvara ~ Titu Maiorescu profesor de filosofie în Revista de filosofie. Volumul 25, nr. 1, ianuarie 1940, p. 7-10.

3. Trimiterea se face la Trandafir Djuvara (1855–1906), tatăl lui Mircea Djuvara, care decedase recent.

4. Mircea Djuvara ~ Două tendințe în filosofia contemporană în Convorbiri literare, 45, nr. 6, iunie 1911, p. 643–655.

CENTENARUL ALEXEI MATEEVICI

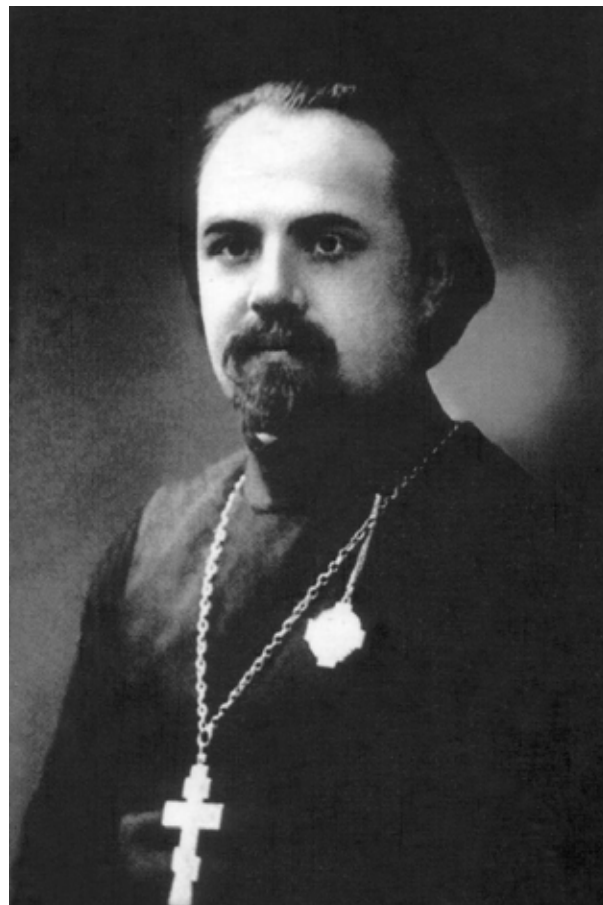
ALEXEI MATEEVICI LA MOVILENII DIN PREAJMA TECUCIULUI

► Ștefan ANDRONACHE

Atașat fiind ca preot militar pe lângă o brigadă de artilerie a Armatei imperiale ruse, lui Alexei Mateevici i-a fost hărăzit să-și petreacă ultimele șapte luni din viața-i atât de scurtă pe teritoriul României, țara care se aliase cu Rusia Țaristă tocmai pentru a putea pune stavilă invaziei germane și austro-ungare care, după ce ocupase Bucureștiul se extinse și până la râurile Putna și Siret, prinzând astfel și o bucată din teritoriul Moldovei.

Drumurile l-au purtat, în prima jumătate a anului 1917, atât prin orașul Tecuci, cât și prin împrejurimile acestuia. În perioada 10 martie și începutul lunii iunie, el s-a aflat mai mult la Movileni, situat la numai 10 km SV de Tecuci, de unde se putea mișca mult mai lesne în localitățile de pe linia frontului (Cosmești, Furceni, Podoleni, Siliștea, Umbrărești) unde se aflau dislocate unitățile Armatei a IV-a ruse menite să permită, în spatele lor, refacerea forțelor militare românești. Din scrisorile expediate de aici soției, rămasă la Chișinău, aflăm nu numai natura preocupărilor specifice, starea sa de spirit ca urmare a evenimentelor interne cu care se confrunta Rusia sau puternicele trăiri interioare, ci și aprecierile elogioase ale locurilor pitorești înviorate de venirea primăverii și care reușeau să-l liniștească și chiar să-l facă să viseze așa cum nu i se mai întâmplase până atunci.

Pe timpul șederii sale la Movileni, Alexei Mateevici a simțit, așa cum avea să o și mărturisească, descătușarea propriilor forțe creatoare care păruseră a fi lăncetate o îndelungată perioadă de timp. Peisajul atât de incitant oferit de lunca fermecătoare a Siretului ce avea drept fundal evantaiul de nuanță gri-albăstrui al Munților Vrancei, locul unde se născuse, cândva, una dintre capodoperele neamului nostru, „Miorița”, lectura asiduă a

câtorva din cărțile fundamentale de literatură română contemporană l-a care nu avusese acces până atunci, iată elementele ce l-au determinat să-și încerce din nou pana desprinsă de această dată direct din aripa inspirației divine.

Începând din perioada atât de intens trăită la Movileni și până la debutul confruntărilor armate decisive de la Mărășești, el avea să aștearnă în paginile modestului carnet de campanie - pe care obișnuia să-l poarte întotdeauna asupra sa - câteva dintre cele mai strălucite creații lirice proprii ce aveau să culmineze cu veritabila bijuterie a genului care este „Limba noastră”, devenită între timp

suportul atât de potrivit al Imnului național al Republicii Moldova.

Alăturat, reproducem două dintre emoționantele epistole - ce au fost scrise la Movileni - în semn de recunoștință pentru cuvintele atât de frumoase despre această

localitate rurală, dar și ca un omagiu adus preotului-poet Alexei Mateevici, una dintre personalitățile reprezentative ale Moldove, cu prilejul împlinirii a o sută de ani de la trecerea sa în eternitate.

SCRISORI EXPEDIAȚE DE LA MOVILENI

20-IV-1917

*Scumpele mele Dozicica,
Ninocica și mamă,*

Aștept, aștept de la voi scrisori, dar, aceste nu-s și nu-s! Acuzația mea cade asupra poștei și mă mângâi cu gândul că, acasă, totul este bine. Am primit, numai de la tine, Dozicica, telegrama, prin care mă anunți că mi-ai expediat cozonac, dar, cozonacul respectiv, după cum se vede, și acum își urmează calea lungă, de la Chișinău spre țara vecină, aliată... Când îl voi primi, probabil va preface într-o amintire despre Paște și eu voi gusta din el, având o dispoziție poetico-melancolică, sărutând, în gând, mâinile care l-au făcut și aducându-mi aminte de cântecul: „Trecut-au frumoasele zile ale Aranjuezului...”.

Dacă tu, Dozicica, ai prins măcar ceva-ceva din buna dispoziție a acestor rânduri, apoi, poți trage concluzia că eu sunt în ton cu ele, sănătos și bine dispus. Ceva mai mult, simt un oarecare flux de euforie, de forță creatoare... Ceva, care parcă mi-a trezit mintea ce dormita, ceva care mă îndeamnă la activitate literară... Aproape că nu-mi amintesc ca vreodată, scrisul să fi curs cu atâta ușurință de sub pana mea ca acum (tu doar știi, corespondența eu o făceam, totdeauna, „în silă”, de aceea nu-mi plăcea să scriu scrisori). Astăzi, însă, și în privința corespondenței, aș purta o dispută cu tine!...

Cauza principală este primăvara care este deosebit de plăcută, aici în sud, chiar și în comparație cu cea a Chișinăului nostru. (...) Astăzi afară e noapte cu lună. Fereastra mi-i inundată de mirosul plăcut al pădurii, care se găsește la o sută de pași și în care sunt o

mulțime de privighetori și mărgăritare, râul și concertele broaștelor.

Noi suntem pe o nouă poziție, pe care ne-am mutat de curând. Cum ți se pare locșorul? Tot satul e cufundat în livezi. Sperăm să stăm aici un timp mai îndelungat. Părăsitul castel de vânătoare din pădure al unui milionar localnic se reface din temelii. Lucrul e în toi!...

Hei, iar eu am norocul să găsesc, în sat, o casă admirabilă, pentru „unul singur”, în care ai putea, foarte bine, sta și tu cu Ninocica... E o „casă mare” românească, spațioasă, cu paturi late. Peste tot are covoare frumoase și prosoape împodobite cu fir de aur și argint. Ambianța-i cea pe care o cunosc bine, încă din copilărie. Gazda are o vacă de la care mă servește, seara și dimineața, cu lapte proaspăt, deși prețul e cam piperat... Ce să-i faci? După cum se vede treaba, și vaca „aliată” a început să se supraevalueze... Dimineața, în zori, mă duc să ascult privighetorile și să culeg mărgăritare, iar apoi beau lapte. Peste râu și pădure, nu prea departe, se aud explozii de proiectile, dar, lucru curios, aceste explozii parcă nici nu ar tulbura armonia generală a naturii. Este obișnuitul schimb de focuri de artilerie...

Tot restul timpului, fie că citesc acasă, fie că mă plimb din nou cu cartea subsuoară prin pădure. Recitesc Gân[duri]creștine, citesc cărți românești. Îmi pare rău, că tu, Dozea, nu mi-ai trimis ultimele cărțuli din Gânduri creștine. Dacă îl întâlnești pe Halippa, comunică-i că iar a dat peste mine spiritul poeziei moldovenești, și când va da Dumnezeu și voi veni la Chișinău le voi aduce câte ceva. (...)

Vă sărut mult de tot, pe toate. Vă urez sănătate,

Aleoșa

23 aprilie 1917

Dragă Dozicica, Ninocica și mamă!

Alaltăieri, v-am trimis o scrisoare care cred că deja a ajuns acasă. În această scrisoare eu ți-am promis, Dozicica, să-ți scriu în fiecare zi pentru a scurta timpul până la presupusul meu concediu (luna iunie). Despre același lucru te-am rugat și pe tine (apropo, plata scrisorilor de acasă cu ajutorul timbrelor a căzut deja și această plăcere va fi pentru tine gratuită). Desigur, prom[isiunea] de a-ți scrie zilnic nici pentru mine nu s-a realizat întotdeauna cu mare exactitate. Există aici, pe front, treburi care îți ocupă întreaga zi fără răgaz, dar îți scriu aproape în fiecare zi. Scrie și tu.

A trecut aproape o lună de la sosirea târcovnicului din misiune și scrisori de acasă tot n-am primit. Fiecare sosire a poștei (pe la ora 3-4 din zi) sădește în mine o slabă speranță care rămâne deșartă. Probabil că și tu Dozicica ai renunțat. (...)

Dacă n-ar fi natura (satul - livada înflorită, parcul, pădurea și râul), ar trebui să mă dau cu capul de pereți. Plimbările în orice timp al zilei și chiar în timpul nopților (noapțile sunt acum cu lună) mă liniștesc și-mi aduc împăcarea. Din precedenta mea scrisoare, tu, desigur, știi deja că noi suntem într-un nou cantonament, care poate rivaliza cu cele mai încântătoare locuri de odihnă din lume (poate că eu mai exagerez, dar poate că nu). Dar nu numai acest lucru îmi aduce împăcarea cu proasta funcționare a poștei. Armonia verde a vârfurilor fremătătoare ale pădurii, trilurile privighetorilor și ale unei mici cascade sădesc în mine, mai mult ca oricând, gândul la veșnicie, mă fac și poet și filosof. Din punctul de vedere al Veșniciei, și numai al Veșniciei, aici de pe locul noului cantonament, binecuvântează contemporaneitatea clocotitoare. (...)

Ieri și astăzi am slujit în pădure și cântările noastre s-au contopit cu glasurile păsărilor care ridicau slavă Domnului. Liturghia Duhului se contopește cu Liturghia.

Vă doresc toate cele bune, dragele mele. Sărutați-o pe Jenea. Salutări lui Vitea. Vă sărut tare-tare. Scrie-mi Dozicica.

Al vostru Aleoșa

Traducere de Lidia PETRIȘ

Biserica „Sfinții Voievozi” din Movilenii de Sus

Limba noastră

Limba noastră-i o comoară
În adâncuri înfundată
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.

Limba noastră-i foc ce arde
Într-un neam, ce fără veste
S-a trezit din somn de moarte
Ca viteazul din poveste.

Limba noastră-i numai cântec,
Doina dorurilor noastre,
Roi de fulgere, ce spintec
Nouri negri, zări albastre.

.....

Limba noastră-i limbă sfântă,
Limba vechilor cazanii,
Care o plâng și care o cântă
Pe la vatra lor țărani.

.....

LYRA ÎN DEBUT - POESIS

MIRCEA COJOCARU

Să-ți

să-ți fiu mângâiere
 și să-ți deschid toate cuvintele
 pe care nu le-ai spus vreodată
 să te transform într-un bulgăre de suflet
 fără nume
 și să-mi înfloresc cucerirea
 cu numele tău fără cuvinte
 aș vrea să fiu sunet fără strigăt
 înnoptat în tine
 și să te pierd într-un nelocuit cuvânt
 ești steaua mea cu foarte multe litere
 nici un portret nu te-ar putea reprezenta
 iluzie, frumosul chip e ca un strigăt
 în urechea-mi sfâșiată de auz
 și n-am să pot călca vreodată
 pe nemurirea ta
 și nici pe trupul din care cântecul a fost
 recunoscut

Flori

flori răsărite în sufletul meu
 s-au scuturat la prima adiere
 au lăsat în urmă un desen în formă de inimă
 desenul nu avea contur
 dar avea căldură.
 Lipsindu-mi imaginația
 atunci, m-am întrebat:
 - cum îl mai pot salva,
 în spatele cărui fior să-l împart
 într-o umbră de pian?
 într-o pată de culoare?
 într-un vers nerostit!
 într-o liniște ce nu mă mai poate pierde!
 sau poate voi ajuta soarele să mă privească
 și să-mi îmbrace sufletul cu flori

Căderea

voi acompania în surdină
 într-o muzică numai de mine înțeleasă
 căderea stropilor de ploaie
 ce cade peste noi.
 Ce-ar fi să cădem peste un strop de ploaie
 gândiți-vă!
 prin liniștea ce ne-ar pierde
 am deveni transparentți
 și nici o judecată de apoi
 nu ne-ar mai putea ierta
 vom rămâne doar o umbră
 în spatele unui pian
 ce va cânta mereu în surdină

Îți simt

îți simt aproape răsuflarea
 întretăiată de suspine
 încerc să înțeleg restul memoriei ce-mi lipsește
 care din mine mi-a mai rămas aproape
 căci timpul e un hoț
 merge zi și noapte pe furiș
 e vremea doamnă să te temi
 cânt timpul vrea să te îmbrățișeze
 însetat mereu de suspine
 timpul te-adoarme
 pentru-o nouă înfățișare
 doamnă, așteaptă primejdia
 din restul trupului
 și asemenea glasului strigând în deșert:
 opriți-mă-ntr-o noapte
 opriți-mă-ntr-o zi
 căci numai timpul
 îți va simți aproape răsuflarea

Priviți-vă căderea

priviți-vă căderea, orelor pierdute
 căci eu, cu sufletul în palme
 mi-am întrebat trupul ce nu vrea să mai plece
 din această tranșee
 cu numărul o mie
 abia atunci, în zori
 când mintea-mi era ușurată
 am zis: odată am să întreb
 de ce vânătorii nu s-au născut?
 pentru că vânatul nu s-a inventat
 ei și-au legat cu lanțuri sângele lor
 de un clopot
 în care ușa se deschidea cu sufletul
 în arșița nopții.
 E singurătatea primelor idei
 și eu am fost cel dintâi în amintirea mea
 goniți-mă în prima tranșee
 cu numărul o mie
 și trageți o prelungire a clipei
 în lunga veșnicie a orelor pierdute

Cuvintele

toate cuvintele cu care priveam femeia
 mi-au fost confiscate
 am întârziat prea mult
 și-am devenit amenințător prin tăcere

dar voi reveni
 în fereastra ochiului tău
 la locul popasului
 și voi înlocui confiscarea
 cu un surâs
 sau cu o răzvrătire
 și n-am să mai întârziis niciodată, femeie

Timpul

timpul trece ca o cărare necunoscută printre noi
 și cifra nu mai are nici o valoare
 de la naștere uitasem
 că din mâinile noastre se va porni mijlocul
 uraganului
 și din fiecare gând se va naște o armă
 părinții noștri au uitat
 atunci când ne-au născut
 să ne desfacă aripile
 și să ne îmbrățișeze cu cerul

Trestia

trestia a plecat peste ape într-un colind
 ca un menestrel
 și ca un ecou lovea apa
 cu toate licăririle aproape confiscate
 de un apus nemilos
 și ca într-un cântec întrerupt
 ce-ascultă ultimul dangăt de clopot
 dar cine să-i spună
 trestiei nemângâiate
 ce ca un ecou lovea apa,
 nu există!
 așa cum odată
 un bătrân înțelept mi-a zis:
 nu crede în oglinda ce nu te mai privește
 ci ascultă ultimul dangăt de clopot
 împovărat de greutatea ființei tale
 și a trestiei amare

Voi reveni

păstrează-mi revenirea
 și nu chipul prăbușit în oglindă
 voi veni să te pictez doamnă
 după mii de ani
 e vârsta la care te priveam

atunci, aici, acum și întotdeauna
 între cei patru pereți ai universului
 acolo mi-am redescoperit vârsta
 necuprinsul și înțelepciunea
 mintea mi-a înconjurat gânduri nerostite
 sunt un pelerin
 păstrează-mi revenirea
 măcar în gândul tău, doamnă

Străina

o amintire străină
 mi-a vestit secunda
 acolo, la locul popasului
 și cineva m-a întrebat
 cui aparține cenușa?
 ciudată amintire străină
 căruia din voi îi aparține cenușa?
 mai între o dată.
 Nu lăsați corbii să sape tranșee în sufletele
 voastre
 i-am zis amintirii străine
 dar nici un cuvânt nu se sinchisea să mă
 privească
 și nici o amintire nu dorea să mă cunoască
 acolo, la locul popasului veșnic.
 Voi ridica steaguri de predare
 și voi întreba mereu
 cui aparține cenușa?

Autoportret

culoarea lanțurilor a fost primul strigăt
 și ele m-au legat sângerând de viață
 lacrimile aveau nostalgia lunii octombrie
 și fiecare cifră avea culoarea lunii !
 m-au născut părinții dincolo de lungimea visului
 socotindu-mă cel din urmă
 - destul !
 am intrat cu pucioarele-n pustiu
 și un corb mă aștepta
 acolo,
 undeva,
 cândva,
 dar întoarcerea va fi glorioasă
 căci nici o odihnă nu-mi mai îmi pot permite
 să schimb culoarea lanțurilor
 ce m-au legat sângerând de viață

Singurătatea ultimei tranșee

în singurătatea ultimei tranșee
 am strivit cu umbra ce-mi cade pe pământ
 o petală, o singură petală
 atunci am rugat să mi se aprindă noaptea
 să văd petala strivită
 „ce-are-a face, e doar o petală”
 mi-am zis
 în singurătatea ultimei tranșee
 și eu, până la urmă tot voi muri
 în singurătatea ultimului gând
 alături de petala strivită
 adio petală
 adio și mie
 acolo, în singurătatea ultimei tranșee

POEZIA RUG ȘI ÎNDURARE

NATALIA NEGRU - INEDIT

Manuscrisele sunt din „Lada de zestre spirituală” a familiei Alexandru Dimitrescu din Buciumeni – din casa Bunelului – Toma Dimitrescu.

Adrian RACARU

CORINA MEA!

Floarea inimii...

Sânt glastră-în care crește-o floare!
Tot ce e viu în mine-e seva ei...
iubirea mea îi este soare...
lumină-s ale gândului scânteii...

Crescând în mime scumpa floare
cu multe lacrimi cere ca s-o ud...
dar... numai eu voi ști cum doare
că astfel hotărî destinul crud!...

Îi place-a lacrimilor apă
în orice oră însetarea-i sting
dar tot mai însetat se-adapă
din plânsul... care, neștiut îl plâng!...

În inima-mi, în dimineată,
boboc deschide-în fiecare zi...
suav... și tot mai plin de viață...
un chip de înger pare-a înflori !...

Sânt ei !... unicii ochi din lume!...
e muzica din glasul dulce...clar!
Corina mea !... o strig pe nume...
prin ea cunosc al cerurilor har !...

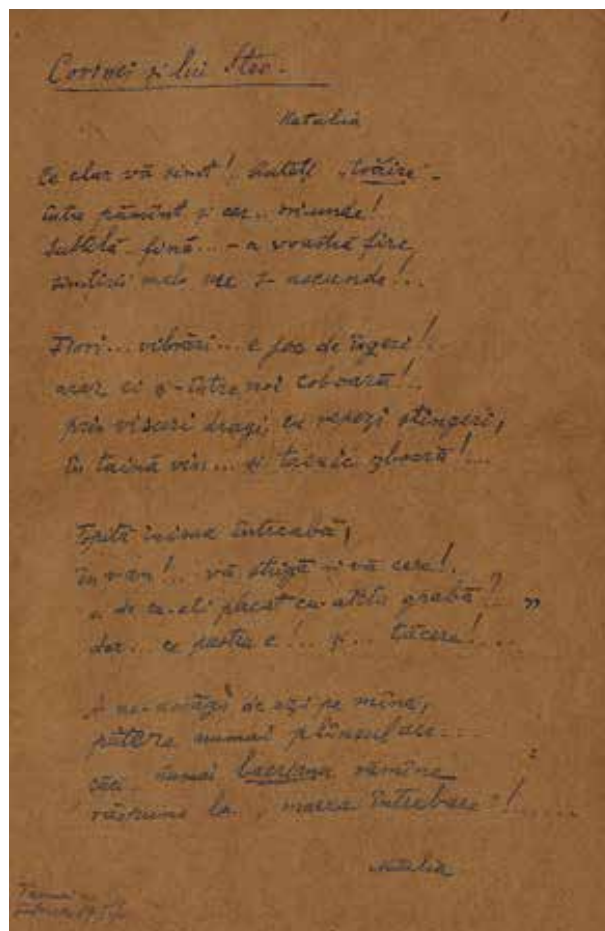
CORINEI ȘI LUI STEO

Ce clar vă simt!... sunteți „trăire”-
între pământ și cer... oriunde !...
Subtilă, fină...- a voastră fire
simțirii mele nu s-ascunde !...

Fiori...vibrări... e joc de îngeri !...
arar ei și-între noi coboară!
prin visuri dragi, cu rezezi stingeri,
în taină vin... și tainic zboară!...

Topită inima întrebă,
în van!... vă strigă și vă cere!
„de ce-ați plecat cu-atâta grabă?”
dar...ce pustiu e!... și... tăcere!

A ne-amăgi de azi pe mâine,
putere numai plânsul are...
căci... numai lacrima rămâne
răspuns la „marea întrebare”!...

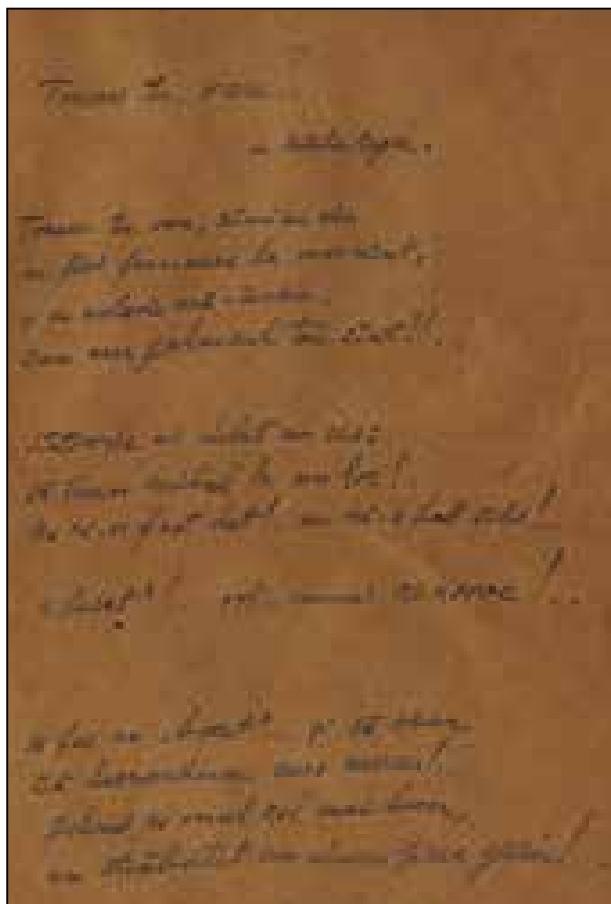
TOT ȚIE, STEO! ...

Vibrează inima ca o vioară...
 în ea trecutul s-a păstrat închis...
 și amintirea ta o înfioară
 să cânte versul care n-a fost scris !...

Iubire, duioșie, lacrimi multe
 Cântarea o străbat cu ritmul viu!...
 Stă oare umbra ta, ca s-o asculte?
 de ce, cântarea vine-așa târziu?!.....

Cum mă închin la chipul tău din ramă,
 când zilnic te privesc de-atâtea ori!...
 dispare tot în jur și se destramă !...
 văd numai ochii mari și visători !...

Tot plânsul tău acum se răzbună!...
 în mine... singur, singur stăpânești...
 mi-e maternă dragostea și bună...
 copilul meu !... ce drag, ce drag îmi ești !...

TRESARI TU, OARE?...

Tresari tu oare, când vin
 cu flori frumoase la mormânt,
 și cu evlavie mă-închin,
 cum, cere jalnicul tău cânt?!...

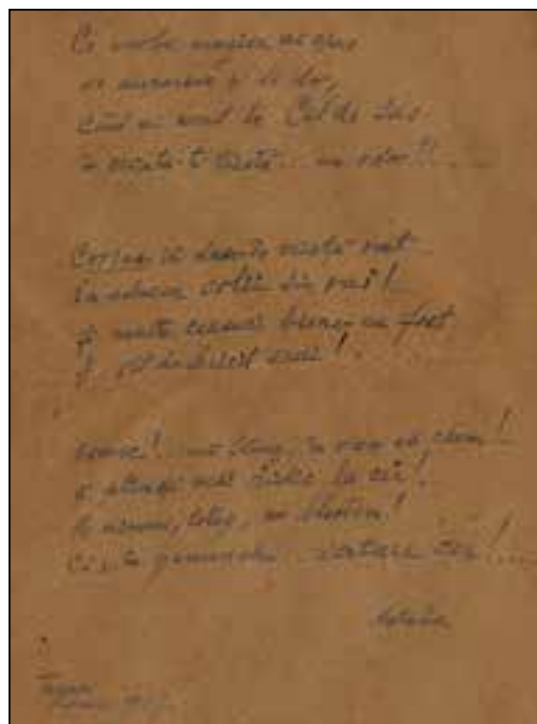
Statornic ai iubit un vis:
 Să ținem cuibul la un loc!
 Nu ni-a fost dat!... nu ni-a fost scris!
 „Păcat”?... ori numai nenoroc!

Să fac un „bocet”!... și să spun
 că lacrimile-au curs mereu!...
 Jelind pe omul cel mai bun,
 am străbătut un drum prea greu!...

Ce vorbe magice ai spus
 de disperare și de dor,
 Când ai cerut la Cel de Sus
 în cripta-ți tristă... un odor?!...

Corina-îți **dase**-în viață rost...
 Ea aducea solii din rai!...
 Și multe ceasuri bune-au fost...
 Și... cât de fericit erai!...

Bocesc!... mă frâng... în van vă chem!
 și plânșii ochi ridic la cer !
 Pe nimeni, totuși, nu blestem !
 Ci, în genunchi... iertare cer!...

NOTE DE PEREGRINĂRI LITERARE - CORESPONDENȚE PARIZIENE

SPECTACOLUL CĂRȚII/ SPECTACOLUL SCRISULUI – READUCEREA AUTORULUI ÎN DIALOGUL CU CITITORII

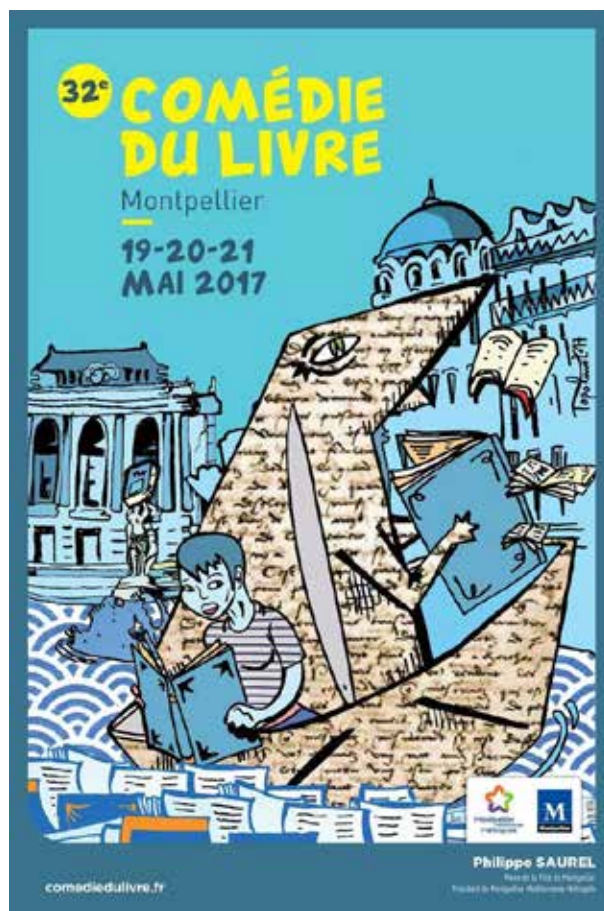
► Roxana RACARU

Pentru mulți dintre noi ce voi povesti în această notă ține de domeniul unui basm....

În Montpellier în a doua jumătate a lunii mai, imposibil să nu remarci afișele anunțând *La comédie du Livre*, târg de carte i-am zice noi pe românește. Și totuși nu târg, ci spectacol.

Carevasăzică publicul nu e invitat la târg să marșandezze, să cîntărească producția editorială din provincie (l'Occitanie în cazul de față). Ci, lucru extraordinar, publicul vine să întâlnească autorii. De la copiii care stau la coadă pentru semnături și întrebări la autorii preferați (celebrissimi în funcție de vârsta la care se adresează), la cozile la autografe în fața autorilor de cărți politice, sau biografii, dar și în fața poezilor sau a autorilor de romane populare... la adulții care se lasă întrebați, trași de mîneacă de tineri scriitori dornici de afirmare – totul e organizat în jurul autorului.

Programul (peste 50 de pagini!) conține nenumărate întâlniri, mese rotunde, interviuri, ateliere de scriitură, de desen de benzi desenate, expoziții, ședințe de lectură – în spațiile prevăzute pentru târg, dar și în cafenele, spații municipale, muzee, etc., și nu numai în Montpellier, dar în nenumărate localități în jur. Deschiderea a fost făcută de primarul și notabilitățile din Montpellier, cel al regiunii Occitanie, cu participarea primarilor din comunele din jur, cea a primăriei din Marsilia în invitată specială (Marsilia e în regiunea vecină) – de acord, totul în plină campanie electorală, dar sentimentul e că asistăm la un eveniment esențial pentru oraș și federator pentru regiune (primăria anunță pînă la 100 000 de vizitatori la fiecare ediție – 300 de autori, în jur de o sută de întâlniri, parteneriat cu rectoratul Universității din Montpellier care asigură prezența studenților în public și printre organizatori).

Manifestația, ajunsă la a 32-a ediție, e dedicată culturilor mediteraneene, și anul acesta țara invitată de onoare a fost Grecia. Prin urmare, am văzut spectacole de dansuri grecești, autori greci (și dezbateri pe teme legate de cultura, actualitatea literară, moștenirea grecească) – și mai ales multe cărți traduse în franceză.

În timp ce mă uit la un volum bilingv de Dimitris Dimitriadis (dramaturg cunoscut în Franța cu câteva spectacole extraordinare la festivalul de teatru de la Avignon), nu pot să nu mă gîndesc la târgul de carte de la Paris de

acum câțiva ani când România era invitată de onoare. La standul românesc cărțile erau în marea majoritate în... românește.

Dar să mă întorc la Montpellier. Studenții la litere de la Universitatea „Paul Valéry” au pregătit o broșură cu „reportaje literare” și autori preferați din lista bogată a invitaților din această ediție. Broșura poate fi descărcată de pe site-ul oficial al festivalului. Timp de trei zile de festival

au fost prezenți alături de reporteri de la postul local de radio în interviuri și mese rotunde cu scriitorii. Să comparăm cu felul în care sînt (?) implicați studenții în manifestațiile de la noi?

Dacă aveți drum în Montpellier în mai, interesați-vă de programul următoarei Comédie du livre, e un adevărat spectacol !

<http://comediedulivre.fr/>

CENTENARUL MARIÍ UNIRI

CE FACEM NOI AZI?...

DORMIM ȘI CÂND CÂNTĂM

„DEȘTEAPTĂ-TE ROMÂNE !

► Alexandru DIMITRESCU*

Partea I

Ca definiție „Centenarul” este trecerea unei durate de 100 de ani de la data întâmplării unui eveniment important. Pentru o familie, nașterea unui copil este un eveniment important, așa ca momentul în care acest „copil” împlinește 100 de ani, deci își serbează centenarul, este și el un eveniment important. Se fac pregătiri, se depășează amintiri privind viața și activitatea sărbătoritului, și are loc festivitatea propriu-zisă la data împlinirii vârstei.

La 1 Decembrie 2018 urmează să se împlinească 100 de ani de când, prin Unirea Transilvaniei cu Regatul României, visul românilor de a fi împreună într-o singură țară, a lor, s-a realizat.

Se cuvine, deci, ca părintele acestui eveniment, poporul român în integralitatea lui, să-l aniverseze după importanța lui de atunci și de azi!

Timpul este însă asociat cu uitarea, iar de-a lungul generațiilor trecute de atunci până azi, probabil că este nevoie să ne readucem aminte cum s-a ajuns la Marea Unire din 1 Decembrie 1918 .

Un pic de istorie medie

Agregarea ca națiune și stat a poporului român s-a făcut pe bucăți și relativ târziu. Prima formațiune statală care a durat a fost cea care a luat naștere în anul 1330 după luptele purtate de Radu Negru – Basarab I la Posada – loc fără o poziționare certă – împotriva lui Carol Robert

de Anjou, regele Ungariei, consemnată deja în 1360 în *Cronica pictată de la Viena* și apoi în alte cronici. Statul suveran apărut va fi cunoscut ca fiind „Țara Românească” sau „Valahia”.

De ce „Valahia”? Pentru că sub această denumire erau cunoscuți românii! Numele de „valah” - „vlah” este numele sub care populațiile germanice, spre exemplu goții, denumeau populațiile vorbitoare de limba latină pe care le-au întâlnit în migrația lor în Imperiul Roman. Să nu ne mire deci că Țara Galilor din Marea Britanie denumită în engleză „Wales”, provine din germanicul „Walh” sau „Waelisc”, căci și insulele Britanice au făcut parte din Imperiul Roman.

Moldova urmează imediat, căci Bogdan, pe care Ludovic I de Anjou, urmașul lui Carol Robert, îl numește „Bogdan, fost voievod al Maramureșului, infidelul nostrum” ajunge aici în anul 1363 și domnește „4 ani”, după cum consemnează „Letopisețul de la Putna”.

Dacă până la 1453, anul căderii Constantinopolului, cele două țări au avut parte de mai multe sau mai puține lupte cu ungurii și polonezii, dar și cu prădători itătari, acum, după sosirea în Europa a turcilor a apărut un nou dușman, de această dată de temut.

În dorința de expansiune a turcilor către Europa, recunoașterea acesteia că românii sunt un obstacol în calea lor nu a adus nimic, căci cavalerii europeni mai mult l-au încurcat pe Mircea cel Bătrân la Nicopole, iar faptul ca papa Sixtus al IV-lea acordă lui Stefan cel Mare, după bătălia din 1475 de la Vaslui, titlul de „Athleta Christi „nu a adus oastei moldovene nici un ajutor concret.

* Nepotul Nataliei Negru

Și astfel Țările Române ajung să aibă statut de stat independent sub suzeranitate Otomană. Cum nimic nu este gratis, pentru acest statut trebuie plătit un tribut !

În această quasi independență, apare totuși conștiința națională. Populația celor două țări vorbește aceeași limbă, au aceleași interese, își vrea „neatârarea” și vrea să fie împreună.

Revoluția franceză începută prin insurecția de la 10 august 1792 și terminată în anul 1799, care proclamase deviza „Liberté, égalité, fraternité”, a aruncat o lumină nouă și intelectualității române. Și astfel, nu toții tinerii români plecați la studii la Paris sau Berlin au învățat numai „la gât cravata cum se leagă”. Din acești tineri ia ființă generația care în 1848 conduc revoluția în cele două țări.

Dacă în Moldova petiția în 35 de puncte a lui Vasile Alecsandri este întocmită cu știrea domnitorului Mihail Sturdza, în Țara Românească, Bibescu trimite la Craiova pe Ioan Maiorescu – prefect – și pe Cap. Nicolae Pleșoianu cu dorobanții ca să contracareze revoluția.

Ca și în alte situații, tocmai cei doi sunt cei sub a căror protecție Popa Șapcă organizează Adunarea de la Islaz unde se citește Proclamația care, semnată de Bibescu la 11 iunie 1848, devine noua Constituție.

Un alt fapt important este adoptarea la 14 iunie 1848 a steagului revoluționarilor ca steag național – tricolorul de azi.

Dar Imperiile veghează și ca urmare a înțelegerii ruso-turce din 19 iunie 1848, rușii pătrund în Moldova, iar turcii la Craiova la 30 noiembrie 1848 pun capăt frumosului vis pentru care la 13 septembrie 1848 muriseră în Dealul Spirii și pompierii români.

Dar lupta a continuat și moldovenii Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, Alexandru Ioan Cuza, Costache Negri, Dimitrie Conta, Alexandru Russo și alții, împreună cu frații lor munteni Nicolae Bălcescu, Gh. Magheru, Costache Romanescu, Nicolae și Ștefan Golescu, Ion Heliade Rădulescu, Christian Tell, C.A. Rosetti, Ion C. Brătianu și alții, găsesc mijloacele de a da viață visului unirii.

Războiul Crimeii dintre Imperiul Rus și coaliția formată de Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de nord, Al doilea Imperiu Francez, Regatul Sardiniei și Imperiul Otoman dintre 1853 și 1856, și pierdut de Imperiul Rus a creat condiții prielnice pentru Țările Române. Tratatul de pace de la Paris din anul 1856 înlocuiește protectoratul rus asupra acestora cu o tutelă a Imperiului Otoman și a Congresului marilor Puteri, Puteri care erau favorabile unei eventuale uniri a Românilor.

Urmează „Divanele Ad-hoc” și stratagema prin alegerea dublă a lui Alexandru Ioan Cuza, întâi la Iași la 5 decembrie și apoi într-un București fără „Mitici” la 24 decembrie 1859, prin care Unirea *de facto* este realizată. Unirea este însă recunoscută internațional abia în 1864. Pe harta Europei au apărut „Principatele unite ale Moldovei și Valahiei”.

Era nouă a noului stat începe cu reformele lui Cuza, una din cele mai importante fiind înființarea Statului Major General, respectiv a Armatei Române. La 10/22 mai 1866 ajunge la București Carol I, iar la 1 iulie 1866 este promulgată Constituția în temeiul căreia Principatele unite încep să se numească ROMÂNIA.

Participarea la războiul ruso-turc aduce României independența proclamată de Mihail Kogălniceanu în Parlament la 9 Mai 1877, independență recunoscută la Congresul de la Berlin din 1/13 iulie 1878.

La 10 mai 1881 Carol I devine Rege, iar conform noii constituții, denumirea oficială a statului este „REGATUL ROMÂNIEI”.

Conform recensământului din anul 1860, dispus de Al. Ioan Cuza, UNIREA adusesse împreună 3.917.541 de români .

Dincolo de munți, în Transilvania, conform recensământului din 1869, erau 4.224.436 de locuitori, din care 59 % erau ROMÂNI.

În vorbirea curentă se folosea termenul de „ȚARĂ”, deci vom trage concluzia că încă 2.492.417 români luptau pentru UNIREA CU ȚARA.

Dar despre Transilvania și UNIREA CEA MARE în numărul viitor.

CLUBUL DE LITERATURĂ UNIVERSALĂ C.D. ZELETIN - TRADUCERI

CUVÂNT MĂRTURISITOR / A MODO DE CONFESIÓN

► Ștefan MUNTEANU,

Traducido por Alexandru BELEMUSKI

Am fost invitat, adesea, să vorbesc despre motivațiile mele privind dragostea pentru opera lui Mihai Eminescu. Și, de fiecare dată, am rămas blocat, adică nu am putut spune ceva, pentru că chiar nu știu de ce sunt atât de atras, ca de un miracol. Cert este că, de la un timp, pentru a scăpa de presiunea acestei neputințe, am început să practic o eschivă. Adică, în loc să explic de ce iubesc opera lui Eminescu, am început să reconstitui istoria acestei iubiri. S-a născut astfel o poveste, care reliefează, îmi dau seama, viața acestei cărți și, mai mult, trădează și unele dimensiuni ale vieții mele, ale formării mele sub aspect intelectual.

Îmi place ideea de poveste, întrucât nu mă obligă să numesc un început. Mai ales că acel început nu îl știu. Prin urmare, mă mângâi cu gândul că „a fost odată ca niciodată”, un timp când, fără să-mi dau seama, îmi căutam un sens al existenței, un „logos” al meu, cum ar spune Socrate. Și, probabil că atunci, când sigur scormoneam prin mituri, un fel de „noroc al sorții” m-a ajutat să-l descopăr pe Eminescu. Din acel moment am ieșit din poveste și am intrat în istorie. O istorie pe care am început să o memorez, după ce împlinisem douăzeci și cinci de ani, când am devenit student la filozofie, în cadrul Universității „Al. I. Cuza” din Iași.

Sigur că citisem multă poezie eminesciană și până atunci, însă după ce am început studenția mi-am dat seama că nu mai pot fără o asemenea porție zilnică. La început o făceam într-un fel oarecum conspirativ, ținând cartea cu poeme în buzunarul cel mai ascuns, ori sub perna căminului studentesc. Trăiam un fel de iubire, pe care nu voiam să o afle nimeni. Au fost și momente când trebuia să-mi înving timiditatea, ca în orice poveste de iubire, să accept gândul că nu comit nici o obrăznicie, că chiar sărman fiind, merit să mă adap la o asemenea comoară. Așa am început să-mi chivernisesc bursa pentru

Me han invitado, frecuentemente, a hablar de mis motivaciones con respecto al amor que tengo a la obra de Mihai Eminescu. Cada vez que me lo pidieron me senti bloqueado, es decir, no pude decir nada, porque realmente no sé por qué me siento tan atraído, como si de un milagro se tratara. Lo cierto es que, desde hace un tiempo, para escapar de la presión que esta impotencia realiza sobre mí, he practicado cierta evasión. O sea, en vez de explicar el porqué de mi amor hacia la obra de Eminescu, he empezado a reconstituir la historia de este amor. Nació así un relato que pone de manifiesto, me doy cuenta, la vida de este libro y, es más, delata a la par ciertas dimensiones de mi vida, de mi formación intelectual.

Me gusta la idea de relato porque no me obliga a encontrar unos inicios. Sobre todo porque desconozco cuáles son esos inicios. Por tanto me consuelo con el pensamiento de que “érase una vez” un tiempo cuando, sin darme cuenta, buscaba un sentido para mi existencia, un “logos” mio propio, como diría Sócrates. Y, probablemente en esa época, cuando hurgaba en los mitos, un “capricho del destino” me ayudó a descubrir a Eminescu. Desde aquel momento sali del cuento para entrar en la historia. Una historia que comencé a memorizar, después de cumplir veinticinco años, cuando ingresé como estudiante de filosofía en la Universidad “Al. I. Cuza” de Iași.

Por supuesto que había leído mucha poesía eminesciana hasta entonces, pero desde que empecé los estudios me di cuenta de que no podía vivir sin una ración diaria de esta poesía. Al principio lo hacía en cierto modo conspirativamente, guardando el libro de poemas en el bolsillo más oculto, o bajo la almohada de la residencia estudiantil. Vivía una suerte de amor que quería mantener en secreto. Hubo momentos en los que tenía que

a cumpăra cărți, referitoare la universul poetului-cugetător. Dar marea bucurie am trăit-o în anul trei de facultate. Atunci, la cursul de „Istorie a filosofiei românești” a venit profesorul Tudor Ghideanu și, aproape un an ne-a vorbit doar despre filosofia lui Eminescu. Era o încântare să descopăr, pe lângă muzicalitatea poeziei și conținutul ideatic al creației genului. Încă nu visam că voi putea vreodată să pot scrie ceva despre opera lui Mihai Eminescu.

Șansa unui doctorat îmi era blocată, din rațiuni politice. Noroc de evenimentele din decembrie 1989, care au reaprins flacăra speranței. Acele evenimente, prin transformările pe care le-au produs în societatea românească, m-au revitalizat spiritual. Deși sunt o fire destul de emotivă, puternic stăpânită de rațiuni morale, am înțeles atunci că nu este suficient să ai doar știință de carte, ci îți mai trebuie și ceva curaj. Nu neapărat obrăznicie, cât mai ales încredere în forțele proprii.

Oportunitatea s-a ivit în toamna anului 1991, când am reușit să devin doctorand la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, Facultatea de Filozofie, pe o temă de cercetare legată de opera lui Mihai Eminescu, sub îndrumarea profesorului Constantin Marin, specialist în filozofie veche, greacă și orientală. Fără să știu prea multe în legătură cu sarcina pe care mi-o asumam, am propus ca tema de cercetare să se intituleze „Filosofia indiană și creația lui Mihai Eminescu”, propunere care a fost acceptată de profesorul coordonator și de conducerea facultății.

Astfel a început aventura. Pentru că aventură a fost, sau cel puțin așa am trăit perioada cercetării. Metaforic vorbind, aș putea spune că a fost un fel de cursă cu obstacole, pe ruta Bacău-Iași și retur, timp de șapte ani. Menționez și frumoasa colaborare cu profesorul îndrumător, în sensul că mi-a îngăduit totală libertate în desfășurarea cercetării. Altfel spus, mi-a lăsat libertatea să-mi descopăr propriile greșeli și, eventual, să și învăț din ele.

Important este faptul că rezultatul final, marcat în septembrie 1997, a dat satisfacție întregii comisii și tuturor celor prezenți la ședința publică de susținere a doctoratului. După susținere, cercetarea a devenit carte, cu același titlu, la Editura Didactică și Pedagogică din București. Iar cartea a avut un destin norocos, întrucât a fost propusă de comisia universității ieșene spre a fi premiată de Academia Română.

vencer mi timidez, como en cualquier historia de amor, aceptar el pensamiento de que no cometo cualquier historia de amor, aceptar el pensamiento de que no cometo ninguna impertinencia, que incluso pobre, merezco alimentarme de semejante tesoro. Así empecé a administrar mi beca para comprar libros sobre el pensador y poeta Eminescu. Pero la gran alegría la viví durante el tercer año de carrera. Fue en la asignatura “Historia de la filosofía rumana” donde el profesor Tudor Ghideanu nos habló, durante casi un año, de la filosofía de Eminescu. Era un deleite descubrir, aparte de la musicalidad de su poesía, también el contenido ideático de la obra del genio. No soñaba todavía con poder escribir alguna vez algo acerca de la obra de Mihai Eminescu.

No tenía la oportunidad de realizar un doctorado, por razones políticas. Afortunadamente, los eventos de diciembre 1989 (N. del T.: fecha de la revolución rumana) reencendieron la llama de esperanza. Aquellos eventos, a través de las transformaciones que produjeron en la sociedad rumana, revitalizaron mi ánimo. Aunque tengo un carácter emotivo, muy dominado por razones morales, entendí entonces que no basta con tener información y estudios, sino también algo de coraje. No necesariamente insolencia, sino más bien confianza en los medios propios.

La oportunidad se me presentó durante el otoño de 1991, cuando conseguí comenzar mi doctorado en la Universidad “Al. I. Cuza” de Iași, Facultad de Filosofía, en un tema de investigación relacionado a la obra de Mihai Eminescu, bajo la tutela del profesor Constantin Marin, especialista en filosofía antigua, griega y oriental. Sin conocer las dimensiones de la labor que me proponía, propuse como tema de investigación “La filosofía india y la obra de Mihai Eminescu”, propuesta que fue aceptada por el profesor coordinador y por la dirección de la facultad.

De esta manera comenzó la aventura. Porque fue una aventura, o por lo menos así es como lo viví durante la investigación. Podría decir, metafóricamente, que fue una especie de carrera con obstáculos, en la ruta Bacău-Iași y vuelta, durante siete años. Tengo que mencionar también la bonita colaboración con el profesor coordinador, en el sentido de que me permitió total libertad en el desarrollo de la investigación. Dicho de otra forma, me dio

lar Academia Română, prin Secția de Filozofie a selectat-o și, peste doi ani a distins-o cu Premiul „Ion Petrovici”. De o primire deosebit de favorabilă s-a bucurat cartea și din partea criticii de specialitate. Din câte știu, de la apariție și până în prezent au scris despre ea, în volume și reviste, Theodor Codreanu, Constantin Cubleșan, Vlad Sorianu, Teodor Vidam, Niadi Cernica, L. D. Clement, Ion Fercu, Ana Maria Florea, Rodica Marian și, mai tânăra, Diana Nichifor.

Probabil că nu este întâmplător nici faptul că titlul cărții a fost descoperit pe internet de către editorul Marina Fernandez Anton, de la editura Niram Art, din Madrid și, spre bucuria mea, s-a creat astfel posibilitatea ca spiritul lui Mihai Eminescu să mângâie și sufletele cititorilor de limbă spaniolă. Pregătită oarecum în grabă, această ediție a cunoscut puține modificări față de editia primă. Spiritul cărții a rămas în totalitate același. Am intervenit doar puțin în restructurarea textului, am adăugat unele date lămuritoare privind viața și opera marelui poet-cugetător și am actualizat, parțial, bibliografia.

Oportunitatea oferită de editura Niram Art îmi întărește convingerea că sunt pe drumul cel bun cu investigarea valorilor autentice ale creației literar-filosofice românești. Citez chiar să sper că cititorii de limbă spaniolă vor avea răbdarea necesară pentru a recepționa mesajul lui Mihai Eminescu, cel care, incontestabil, este menit să reprezinte cultura română la orice judecată a lumii, așa cum Miguel de Cervantes va da socoteală, în vecii vecilor, de cultura spaniolă.

la libertad de descubrir mis propios errores y aprender de ellos.

La importante es que el resultado final, en septiembre de 1997, satisfizo a la entera comisión y a todos los presentes en la defensa pública del doctorado. Después de la defensa, la investigación tomó la forma de libro, con el mismo título, en la Editura Didactică și Pedagogică de Bucarest. El libro tuvo un destino afortunado, ya que fue propuesto por la comisión de la Universidad de Iași para ser premiada por la Academia Rumana. La Academia Rumana, desde la sección de Filosofie, lo seleccionó y, dos años más tarde, le otorgó el premio „Ion Petrovici”. El libro gozó de un recibimiento favorable también dentro de la crítica especializada. Po lo que sé, desde su publicación hasta ahora, escribieron sobre él, en libros y revistas, Theodor Codreanu, Constantin Cubleșan, Vlad Sorianu, Teodor Vidam, Niadi Cernica, I. D. Clement, Ion Fercu, Ana Maria Florea, Rodica Marian y, la más joven, Diana Nichifor.

Probablemente tampoco sea fortuito el hecho de que el título del libro lo descubriera en internet la editora Marina Fernández Anton, de la editorial Niram Art, de Madrid y, para mi gozo, se creara de esta manera la posibilidad de que el espíritu de Eminescu llegue también a las almas de los lectores de lengua castellana. Preparada apresuradamente, esta edición presenta algunas modificaciones con respecto a la primera edición. El espíritu del libro sigue siendo el mismo. He intervenido muy poco en la reestructuración del texto, he añadido algunos datos clarificadores acerca de la vida y la obra del gran poeta y pensador y he actualizado, parcialmente, la bibliografía.

La oportunidad ofrecida por la editorial Niram Art fortalece mi convicción de que voy por el buen camino en cuanto a la investigación de los valores auténticos que la creación literaria y filosófica rumana tiene. Me atrevo incluso a esperar que los lectores de lengua castellana tengan la paciencia necesaria para recibir el mensaje de Mihai Eminescu, quien, incontestablemente, tiene el destino de representar la cultura rumana en cualquier juicio del mundo, tal como Miguel de Cervantes responderá, eternamente, por la cultura española.

CLUBUL DE LITERATURĂ UNIVERSALĂ C.D. ZELETIN - TRADUCERI

► Ștefan PETICĂ

Nicoleta Presură Călina (Universită di Craiova)

Roberto Merlo (Universită degli Studi di Torino)

POEME ÎN PROZĂ

DOUĂ VIEȚI

Niciodată n-a fost cerul mai albastru...

Amintire de demult? Asociație inconștientă? Nu știi! Dar versul acesta îmi sună în urechi cu o încăpăținare uimitoare. Scoate armonii ciudate și neașteptate, trezește imagini noi și netede și câteodată mi se pare că prinde ființă și stă gata să mi se întrupeze înaintea cu trup mlădios și sprinten de fecioară antică.

Niciodată n-a fost cerul mai albastru...

Depart, conturat de pervazurile ferestrei, cerul își desfășoară mantia sa regală în toată splendoarea. E un azur clar și cald ca într-un vis de negrăită fantasmă, plăsmuit de mintea romantică a unui poet care cîntă singuratec, în timp ce luna-i scaldă fața în raze, într-o minunată noapte de mai...

Niciodată n-a fost cerul mai albastru...

Și mintea mea încheagă din partea aceasta de cer bogăția imensă a primăverii care naște. Soarele trebuie să fie triumfător ca un zeu tânăr, și culorile revărsate din nesfârșitul său tezaur trebuie să strălucească ca într-un tablou de Veronese. Și sub cupola aceasta primăvăritică, șesurile întinse de o verdeață sfiicioasă, dealurile albastre în depărtarea lor nehotărîtă, copacii cari se deșteaptă, murmurul tăgănat al izvoarelor, parfumul cast al arborilor, și viață, viață, viață, clară și simplă, ca un rîs argintiu.

Niciodată n-a fost cerul mai albastru...

Aci e frig și e întuneric. Soarele nu se vede și parfumul nu se simte, iar visul moare zdrobit de povara celor patru pereți cari parcă ar sta să cadă peste el. De departe vine zgomotul

DUE VITE

Mai il cielo fu più azzurro...

Ricordo di un tempo passato? Associazione incosciente? Non so! Ma questo verso mi risuona nelle orecchie con una stupefacente ostinazione. Produce armonie strane e inattese, risveglia immagini nuove e limpide e a volte pare acquistare sostanza e stare per prender forma innanzi a me con corpo svelto e flessuoso di antica vergine.

Mai il cielo fu più azzurro...

Lontano, incorniciato dagli stipiti della finestra, il cielo dispiega il manto regale in tutto il suo splendore. È un azzurro terso e caldo come in un sogno di ineffabile fantasia, plasmato dalla mente romantica di un poeta che canta solitario, mentre la luna gli inonda il viso di raggi, in una miracolosa notte di maggio...

Mai il cielo fu più azzurro...

E la mia mente ricrea da questo brano di cielo l'immensa ricchezza della primavera che nasce. Il sole dev'essere trionfante come un giovane dio, e i colori che si riversano dai suoi inesauribili forzieri devono risplendere come in un quadro del Veronese. E sotto la cupola primaverile, vaste pianure di un timido verde, colline azzurre nella loro esitante lontananza, alberi che si risvegliano, il mormorio cantilenante dei fiumi, il casto profumo del fogliame, e vita, vita, vita chiara e semplice, come una risata argentina.

Mai il cielo fu più azzurro...

Qui fa freddo ed è buio. Il sole non si vede e il profumo non si avverte, e il sogno muore scacciato dal peso delle quattro pareti che paiono minacciare di crollargli addosso.

mulțimei, uriașe; s-a sfârșit o întrunire publică, lumea se împrăștie înfierbîntată de discursuri searbede și de entuziasm ieftin, și grija vieții de toate zilele plutește în aer. Și, ca sub doborîrea unei groaznice furtuni, sclavii umili ai prozei nemilostive își pleacă frunțile descoperite cu un gest de slugarnică resemnare.

Niciodată n-a fost cerul mai albastru...

Și poate vom muri de dorul cerului albastru pe care nu-l vom vedea niciodată.

GAVOTA DEPĂRTATĂ

Sus, în grădină la „Oppler”, soarele cade înspre seară peste tufe uriașe de liliac cari se scaldă în razele aurite ca într-o mare de lumină. Tufele de liliac se apleacă ușor într-o parte și răspîndesc albastrul lor deschis ca un fum de tămîie într-un templu închinat marelui Pan. Iar în depărtare, ca și cum ar fi pusă sub oglinda de apă străvezie, grădina surîde fericită, îmbătată de lumină, amețită de parfum și încărcată de visuri primăvăratece.

Sus, în grădină la „Oppler”, pe cînd soarele cade înspre seară peste tufe uriașe de liliac, o muzică liniștită cîntă cîntece dulci și prelungi pe note depărtate și melancolice. E ca un imn sfios care s-ar înălța singuratec spre cerul de azur. Iar jos, pierdute în mulțimea pestriță, casele parcă ar răsări curioase de sub acoperișurile lor curate de serbarea pacinică de sus. E contrastul între două vieți, din care una privește tristă în sus, fără a avea puterea să se urce, alta se înalță neconținut, deși melancolică, deși singuratecă.

Sus, în grădină la „Oppler”, pe cînd soarele cade înspre seară peste tufe uriașe de liliac, plînge o gavotă pe sunete de flaut. E o gavotă dureroasă, ca o ultimă rugămintă, și sfîșietoare ca o ultimă privire. Lumea trece înainte veselă, pierdută în marea razelor de lumină, și lumea e gătită și mîndră ca și cum ar fi luat parte la un mister religios. Dar nimeni n-ascultă, nimeni nu se oprește; toți trec înainte, plutind în farmecul vag dimprejur. Numai muzica plînge prelung pe note de flaut: „Ah, încă o gavotă, o singură gavotă”.

Da lontano giunge lo strepito della folla, enorme; si è concluso un raduno pubblico, la gente si disperde infervorata da discorsi insipidi ed entusiasmo a buon mercato, e la preoccupazione per la vita di tutti i giorni aleggia nell'aria. E, come sotto i rovesci di una immane tempesta, gli umili schiavi della spietata prosa chinano le fronti scoperte con un gesto di servile rassegnazione.

Mai il cielo fu più azzurro...

E forse moriremo della nostalgia del cielo azzurro che non vedremo mai.

GAVOTTA LONTANA

Su, nel giardino dell'Oppler, il sole scivola verso la sera su enormi siepi di lillà inondate dai raggi dorati come da un mare di luce. Le siepi di lillà si chinano dolcemente da un lato e diffondono il loro pallido azzurro come fumo di incenso in un tempio dedicato al grande Pan. In lontananza, come posto sotto uno specchio d'acqua limpida, il giardino sorride felice, ebbro di luce, frastornato dal profumo e onusto di sogni primaverili.

Su, nel giardino dell'Oppler, mentre il sole scivola verso la sera su enormi siepi di lillà, una musica pacata canta dolci e lunghe note su melodie lontane e malinconiche. È come un inno ritroso che s'innalza solitario verso il cielo d'azzurro. E in basso, smarrite nella folla variopinta, le case paiono far capolino da sotto i tetti ordinati per la quieta festività che ha luogo lassù. È il contrasto tra due vite, una che guarda triste in su, senza avere la forza di salire, mentre l'altra s'innalza incessante, sebbene malinconica, sebbene solitaria.

Su, nel giardino dell'Oppler, mentre il sole scivola verso la sera su enormi siepi di lillà, piange una gavotta su accordi di flauto. È una gavotta dolente, come un'ultima preghiera, e straziante come un ultimo sguardo. Il mondo va avanti gioioso, perduto nel mare di raggi di luce, e la gente è benvestita e sussiegosa come se dovesse prender parte a un mistero religioso. Ma nessuno ascolta, nessuno si ferma; tutti vanno avanti sospesi nel vago incanto d'attorno. Solo la musica piange lungamente su note di flauto: Ah, ancora una gavotta, una sola gavotta.

Sus, în grădină la „Oppler”, pe cînd soarele cade înspre seară peste tufe uriașe de liliac, ai trecut pe lîngă mine, albă în rochia ta neagră. Privirile tale erau pierdute în depărtări și surîsul tău era tot așa de enigmatic și de provocator ca și odinioară, în timpurile acelea apuse, cînd, ostenită, te rugai de mine să te las să mai joci numai o singură gavotă, o ultimă gavotă. Erai la brațul altuia - la brațul aceluia de care îmi vorbeai atuncea cu atîta scîrbă. Dar ai trecut pe lîngă mine mîndră și nepăsătoare, fără ca pe obrazul tău să se simtă măcar o tresărire. Iar muzica plîngea depărtată: „Ah, încă o gavotă; o singură gavotă!”

Sus, în grădină la „Oppler”, pe cînd soarele cade înspre seară peste tufe uriașe de liliac, se plîngea cîteodată pe furiș.

Su, nel giardino dell'Oppler, mentre il sole scivola verso la sera su enormi siepi di lillà, sei passata accanto a me, bianca nel tuo abito nero. I tuoi sguardi erano persi in lontananza e il tuo sorriso era sempre enigmatico e provocante come un tempo, quel tempo tramontato in cui, esausta, mi supplicavi di farti danzare ancora una sola gavotta, un'ultima gavotta. Eri al braccio di un altro – al braccio di colui del quale allora mi parlavi con tale ripugnanza. Ma sei passata accanto a me altera e indifferente, senza che sul tuo viso guizzasse alcun trasalimento. E la musica piangeva lontana: Ah, ancora una gavotta; una sola gavotta!

Su, nel giardino dell'Oppler, mentre il sole scivola verso la sera su enormi siepi di lillà, a volte si piange di nascosto.

ESEU

ANA BLANDIANA - PAȘI ÎN PROZĂ DESPRE DESTRĂMAREA PARADISULUI

► Prof. dr. Ana DOBRE

Cândva, Ana Blandiana mărturisea că nu poate scrie decât poezie, neputându-se obiectiva, în tot ce scrie neputând decât să-și asume o subiectivitate obligatorie pentru sinceritatea confesiunii. E posibil ca hotărându-se, puțin după vârsta de 30 de ani, a trece frontierele prozei, să încerce, printr-o autoprovocare, să depășească o barieră interioară. Iar prozele adunate în volumul antologic Povestiri fantastice îi dovedesc victoria. Ana Blandiana este o scriitoare autentică, rămânând personală în orice tip de scriitură – poezie și/sau proză, respectându-le, intuitiv și creator, specificul.

Alegând să se exprime în proză, Ana Blandiana a conștientizat, după cum o mărturisește ea însăși, că între realitate și poezie trebuia să pună mai mult decât meditațiile lirice pe care le publica în revistele literare, să exorcizeze o realitate terorizantă: „Mai precis, am simțit că, dacă nu voi încerca să descriu tot ce văd, tot ce trăiesc, tot ce înțeleg (ceea ce nu puteam face decât în proză), realitatea care mă înconjoară îmi va intra fără să mă întrebe în poeme, cu amănuntele ei sordide, întâmplările ei promiscue, personajele ei duplicitare și sensurile ei maculatoare...” Proza devenea o modalitate de eliberare de sub presiunea terorii istoriei. Ana Blandiana dă acest sens înalt estetic și etic confesiunii în formele epicului: „Răul descris își pierde puterea de manipulare, iar umbrele fantastice pe care silueta lui le proiectează sub lumina cuvântului îl demască și îi dau înțeles”.

Prozele incluse în volum, puternic confesive, biograficul fiind asumat atât în lumina autenticității, cât și în cea a unui adevăr istoric mărturisit ca probă a istoriei vii, trăite integral, integrează realul în dimensiunea unui fantastic pe care nu-l concepe ca opus realului,

ci numai ca o „înfățișare mai plină de semnificații a acestuia”, întrucât „a-ți imagina înseamnă a-ți aminti”. În acest dublu registru, autobiograficul devine parte integrantă a imaginarului în care pot fi recunoscute traumele autoarei, transpuse în metafore și simboluri obsedante. Ele nu sunt epice decât în formă, căci Ana Blandiana nu narează întâmplări, ci descrie stări de suflet, explicitează temeri, spaime, obsesii, împrumutând multe dintre mijloacele poeticului.

Imaginea care revine mereu, marcând un simbolism transparent, estebiserica, mod sugestiv de a sugera relația dintre sacru și profan, dintre lumea veche, nu idilică neapărat, dar luminoasă, armonioasă, cu aerul ei

patriarhal, și lumea nouă, invadantă, atinsă de teroarea istoriei, în care nesiguranța e concurată de sentimentul pierderii sensului. În ciclul *Cele patru anotimpuri* (1977), imaginea bisericii, dominantă, dar nu autoritară, apare în larna. Capela cu fluturi, proiectată pe un fundal hibernal, o iarnă sugerând, desigur, frigul istoriei, înghețul valorilor. Fantasticul nu este pentru Ana Blandiana o formă de evaziune, ci singura modalitate de a clarifica fizica realului prin metafizica lui. Invazia fluturilor este un mod metaforic de a explica macularea frumuseții invadate de neînțeles, de a sugera camuflarea sacralului în profan, căci la hierofanie au acces doar inocenții – copiii, singurii care văd fluturii.

Notând că în observarea lumii reține mai puțin evenimente și întâmplări, și mai mult „un anumit sentiment dominant”, „o stare de spirit”, Ana Blandiana se situează în inefabilul demarcației dintre sacru și profan, în care bătrânul poate fi un simbol al timpului sau Cerberul care păzește intrarea în altă lume. Romantismul este scuturat de orice urmă de absolut și ideal, deși scenariul pare eminescian prin întrebarea dilematică: „Fost-au vis sau realitate?” Oricum, simbolurile sunt reinterpretate și recontextualizate, fantasticul romantic de esență metafizică devenind un experiment cu unele accente postmoderniste.

Voluptatea descrierii obiectelor, a invaziei acestora în aglomerări hiponimice, a totulului în minuția aspectelor e copleșitoare peste tot. Imaginile sunt extrem vizuale, iar insistența pe detalii, de o materialitate grea, concretă precum descrierea mâinilor noduroase ale bătrânilor din *La țară*. Între falii diferite ale realului, Ana Blandiana lasă impresia că povestește un vis, într-atât de fragilă este linia ce desparte realul de ireal. E imaginea unei lumi care se prăbușește, o lume frumoasă cândva, dar invadată în prezent de un rău ce pare continuu.

Aceeași imagine obsedantă a bisericii, cotropită de vrăbiile care au ocupat cuiburile de rândunelelungate sugerează treptele degradării, dar și prima încercare disperată de a opri destrămarea paradisiului: „Am continuat să lovesc, să dărâm, în timp ce în jurul meu începuseră să se rotească păsări sărace, speriate într-un fel mizerabil și gălăgios, revoltat și umil, în același timp și cu egală nervozitate.

În timp ce continuam să lovesc (...), am înțeles deodată – și o nemărginită oboseală mă cuprinsese – că nu erau rândunelele. Rândunelele, uzurpatoarele bisericii, plecaseră de mult și, la rândul lor, fuseseră uzurpate de vrăbii. (...) Procesul continua implacabil...” Dincolo de imagini, se revelează un principiu de viață cinic al dictaturii: „...renunțarea la realitate devenea semnul sigur al revenirii la viață”.

Definiția primăverii, ca „răscoală, o insurecție armată a țărânilor” din *Primăvara*. Dragi sperietori este un fel de ramă pentru a reține mici secvențe simbolice pline de ironie – ca apariția mașinii, o dacie neagră, semn al prosperității, în convoiul sărac de înmormântare. În contrast cu tabloul insurecțional al învierii naturii apare metafora cimitirului pentru a desemna nu moartea lumii, cât o lume mortificată, amorțită, în care, însă, continuă să se nască și să crească speranța prin imaginea copiilor.

Sub semnul trecerii timpului stă *Vara*. Orașul topit, într-o atmosferă urbană rezonantă bacoviană. În toate aceste proze, leitmotivul bisericii/catedralei dă sens ascensional și, dincolo de plânsul existențial, reface unitatea de sens prin infuzie de speranță: „Era o descătușare a nervilor încleștați de dorința de-a face ceva, de-a salva ceva, o destindere nesfârșită, acum când nimic nu mai putea fi salvat, și o neasemuită părere de rău pentru toată această fantastică și lipsită de sens frumusețe”.

Ca topos integrat plenar fantasticului, înțeles ca parte integrantă a realității istorice, care chiar fără a fi numit explicit, orientează, tinde spre mitizare, biserica apare în *Biserica fantomă*, mod simbolic de a lega istoria de mit, căci mitul convertește timpul istoric, ireversibil, în timp mitic, reversibil, ca un permanent memento.

Depozitul de cărți, biblioteca amintind de Borges, biblioteca-labirint, topos livresc, un posibil echivalent al sacralului într-o lume profană, apar în *Toamna*. Amintiri din copilărie, însoțite de aceeași voluptate a descrierii hiponimice a obiectelor. Și acest topos suferă de aceleași semne ale degradării, obligat să-și schimbe, sub presiunea istoriei, locul. Astfel, podul cu cărți intră în acest imaginar al destrămării paradisiului, într-un simbolism al camuflării, al ascunderii valorilor pentru a le proteja. Relația

apăsătoare dintre om și istorie transpare din această exclamație retorică: „Dar ce manie să caut mereu firescul într-o lume alunecătoare (s.n.), uitându-și clipă de clipă înfățișările ei de până atunci!” Gândul morții în acest context are o aură mioritică: „...ideea de moarte nu era de natură să mă sperie sau măcar să-mi displacă”, întrucât „moartea și viața existau în natură atât de interdependente, atât de reversibile mai ales, încât erau la fel de pline de voluptate, la fel de ispititoare”.

Zburătoare de consum este o parabolă despre convertirea păcătosului, despre îmbolnăvirea spiritului prin agenții patogeni ai unor idei bolnave. Doamna L., profesoară de filosofie marxistă, care face istoria ideilor ateiste este surprinsă de invazia sacralului în profan: pe balcon, după o odisee absurdă, o cloșcă scoate nu 12 pui, ci 12 îngeri pe care îi îngrijește și îi ocrotește cu multă râvnă. Concluzia: redescoperirea sacralului ca remediu pentru „bolile” dictaturii.

Perspectiva se schimbă în Reportaj. Obiectivitatea este sugerată prin situarea naratorului la înălțime, într-un turn (aluzie polemică la un turn de fildeș...), păstrând același tangaj între real și ireal, pentru a camufla o experiență personală traumatizantă: arestarea tatălui, moment central în biografia autoarei, moment care a despărțit apele existenței, marcând tragic sfârșitul copilăriei. Rememorând evenimentul, Ana Blandiana se dedublează, obiectivându-se pentru a avea perspectiva timpului, rămânând, însă, în limitele subiectivității pentru a sugera întreaga dimensiune a tragediei; este momentul dureros spre care se întoarce obsedant pentru a-i stoarce toate sensurile. Proiecte de trecut și Lecția de teatru revin, din perspective și în contexte diferite, asupra aceluiași moment, cel mai dureros al biografiei. Prin filtrul memoriei afective marcate de trauma nevindecată, Ana Blandiana revine asupra evenimentului și din perspectiva unor cuvinte terorizante: Bărăgan, a ridica, al căror sens i se revelează târziu, ascultând și relatând poveștile altora. Iarăși, sugestia de martor înfiorat al unei istorii care trebuie spusă și scrisă pentru a nu-i repeta greșelile...

Lecția de teatru aduce în centru, de asemenea, imaginea tatălui, detenția lui și

încercarea disperată de a-i reconstitui din cioburi, din reflectări fidele/infidele chipul în anii absenți. Sugestia profund dramatică se referă la ideea că destinul tatălui îi scapă/i-a scăpat copilului care nu a mai putut să-l refacă integral niciodată.

Reunind povestiri scrise și publicate între 1977 și 2015, noul volum susține credința și aspirația autoarei de a se exprima credibil esteticeste, de a elimina incompatibilitatea, devenită prejudecată, între poezie și proză. Mărturisindu-și epic experiențe și stări existențiale, Ana Blandiana vine mai aproape de cititor, îl seduce, oferindu-i chei diferite de înțelegere a universului artistic propriu.

19 aprilie 2017

LYRA ÎN DEBUT - POESIS

BIANCA MĂDĂLINA PARTENIE

Spovedania

Sub învelișul meu de carne
 Și de piele
 Și de oase,
 Vorbesc.
 Eu pot vorbi.
 Îți spun:
 Lumina se-nghesuie în noi mai mult ca o patimă.
 Lumina e deznădejde.
 Să nu crezi în lumină, cum fumul nu crede în
 cenușă!
 Vorbesc cu milionimi de cuvinte ude,
 Bete de ispite recreate
 Și unse în disperările idioate ale unui efeb.
 Vorbesc, dar nu auzi, fiindcă vorbesc încet.
 Când voi spune un ultim cuvânt,
 Pe acela îl voi spune tare.
 Îl voi striga.
 Îl voi urla,
 Iar lumea se va rupe în două
 Mări de morți:

Cei ai credinței pe de o parte
 Și cei ai necredinței.
 Dar cuvântul meu îl veți auzi toți.
 Vorbesc.
 Ascultă-mă înainte să strivesc, în căderea mea,
 Arbori
 și aripi
 și fluturi.
 Ascultă-mă ca să nu ucid cu țipătul meu
 Liniștea lumii;
 Să nu sufoc planeta.
 Vorbesc!

Elegiile nimicului

Povestea nimicului începe cu mine.
 Povestea nimicului se termină cu noi.
 Atât.
 Ai uitat?
 Nu-i nimic.
 Te iubesc.
 Ce ai spus?
 Nimic...
 E o poveste tristă, plină de nimicuri, câteodată
 vesele.
 ...
 Eu nu știam câtă durere este în nimic.
 Eu nu știam câtă iubire poate sfredeli ceva
 -ul mărunț cât o sămânță de mac
 Îngrămădită într-un vis de copil
 și niciodată
 Nu am știut câte lacrimi bolnave de sare se
 adună
 Într-un singur, rotund și perfect alcătuit ochi.
 Ironic, acum știu.
 ...
 Sunt un punct negru
 În mare alb al existenței.
 Sunt nimeni.
 Un nimeni al nimicului incolor, inodor și insipid
 Iar vorba mea și suflul meu și totul meu
 Este nimicul.
 Sunt.
 Nu sunt.

Geneza

S-a născut viața din cuvânt
 Căci la-nceput a fost cuvântul
 Și se sfârșește în pământ
 Căci la final va fi mormântul.
 Tu, primul om, aud cum strigi
 Spre mine, cu cuvinte seci
 Iar roada noastră este lumea
 Sfârșiturilor celor reci.
 Pornim la-ntrecere cu Demiurgul
 Și câștigăm mereu, mereu
 Căci dacă el zidește lumea
 Din praf de stele la nucleu
 Tu mă clădești pe mine din miros de ploii
 Până la lutul care-mi mângâie piciorul.
 Și am rămas rodul genezei noi
 Ca două flori pictate în noroi.

Dintre păcate

Pasul gândului meu
 Nu-l las să calce în vremelnice oceane
 Ale trufiei omenești.
 Tu, Doamne, nu-l lăsa!
 Am să-l învăț să zboare
 Spre-mpărățiile cerești
 Ca să-mi fii dascăl, nu călău,
 Cum tot vorbește lumea
 Despre Tine.
 Sădește-nvățătura-n mine,
 Ostaș credinței să îți fiu,
 Căci, Doamne, eu prea bine știu
 Că nu vrei păcătosul mort,
 Ci să se-ntoarcă iar spre Tine
 Cu ochii-nlăcrimați și viu!

Promisiune

Să nu te temi de ierni și de zăpezi
 Și nici de fete blonde cu ochii arzători
 Pe care-n nopți geroase, în umbre, le revezi
 De când erai copil și tresăreai în zori.

Sunt doar fantasmе albe, trecătoare
 Ce-și poartă răsuflările în tine
 Cu buze reci și moi, fermecătoare
 Ce vor să-ți ducă gândul de la mine.

Să nu le lași să mi te ia vreo clipă!
 Să nu le lași ca-n suflet să-ți apară!
 Așteaptă-mă mereu, nu-ți fie frică
 Și iar ne vom iubi, la primăvară!

Preafrumoasă

Garduri de lumină albă
 Te-nveșmântă ca pe-o sfântă
 Ce-n altarul jertfei lumii
 Binecuvântarea-și cântă.

Ți-a crestat pe frunte Cerul
 Toate visele-n zăpezi
 Și-ale tale buze albe
 Te îndeamnă să visezi.

Iar credința mea e lumea
 Pentru care, preafrumoasă,
 Te trezești pe al meu umăr;
 Chipul tău e a mea casă!

Timp

Când cade pe noi ceața cea grea,
 Cum n-am mai vrea, doar o milisecundă
 Să fim noi înșine parte din ea,
 Particule albe ce-n ploaie abundă.

Noi, oameni fiind, nu cunoaștem lumina
 Culoarea, suflarea ori viața
 Și totuși, ne arde nemernică vina,
 Ne arde în flăcări tăioase ca gheața.

Atât am putut să mai scriu și-am murit.
 E cerul tot gri, ochiul meu rece.
 În lume, Doamne, de ce am venit,
 Când timpul albastru ființa ne-o trece?

Erupție

Îmi tremură geana de rău și de moarte
 Iar vântul prin vreascuri vuieste a chin
 Se aud sperate urlete sparte,
 Durere, jale, venin...

Trăim ca într-un bor de uitare
 Uităm de noi și de moartea ce vine
 Grăbită, flămândă, orfană și mare,
 Colosală ființă, suspine...

Nu trăim veacuri și poate nici zile;
 Doar o fărâmă de viață, cât știm
 Că suntem suflări efemere, stabile
 Cât un vulcan arzător veșnic viu.

Prima noapte nedormită

Hai să nu dormim niciodată.
 Mereu nopțile ne-au ucis aripile,
 Iar când am vrut să respirăm
 Fragede dimineți de lumină
 Nu am putut înghiți decât întuneric înecăcios.
 Lasă-mă, noaptea asta, să mă ghemuiesc pe o
 stea.
 Ia-mă de vârful de degetele mele fistichii și
 promite-mi
 Să nu-ți așterni pleoapele pe ochii cărunți nici o
 secundă.
 Ți-am mai spus, nopțile dormite aduc moarte.
 Hai să păcătuim în oceane de lună, sub privirile
 asprului cer.
 Iar când sângele soarelui deșteptat de sărutările
 noastre
 Ne-o îneca
 Să dormi blând, iubirea mea,
 În cenușa ființei mele, mistuită de nelegiuirea
 De a nu fi murit
 Astă noapte.

Poet și Poezie

*Cu ocazia împlinirii a 111 ani
 de la pierderea poetului
 Ștefan Petică*

În lacrima albastră a glasurilor vieții,
 În floare albă de zăpadă, s-au ne-născut poezii;
 Nici vii, și totuși vrednici de iubire,
 Și-au îmbrăcat ființa-n amintire!
 Doar unul dintre ei, cel mai măreț
 Poet este în lume și-n Cer e cântăreț!
 În nopți bătrâne, glasul de vioară
 Îi scutură poemul în vers de primăvară!
 E el, lumina cea nestinsă și dorul cel nespus,
 Îmbolnăvit de reci candori și de suspine!
 Tremurător te simt, răsari din mine!
 Un dulce strigăt de vioară amuțește,
 Lăsând cuvintele, plutind, să spună ele
 Despre poetul ce purta în suflet,
 Înmănuncheat în poezii, un car de stele!
 Să tăcem toți, vioarele să cânte;
 Și dacă s-or opri, poemul lui să sune,
 Mai tare și mai tare, cu glasuri de arhangheli
 În trâmbițe de aur, să sune peste lume!
 Azi, poezia ta, să fie ruga noastră
 Ca albele speranțe în noaptea cea albastră!
 Iar eu, în mâini cu cartea ta, lumină,
 Trăiesc mai liberă și mai curată-n toate!

Poetule, făuritor al clipei cea deplină
 Al lumilor peniță și făclie...
 Tu, drag prietene ce-mi dăruiești credința,
 Tu, Ștefan Petică, poet și poezie!

Sălbăticiți, poeții

Râd măștile durerii azi de noi, poeții
 Săraci căutători de înțeleșuri
 Și purtători de vorbe pe maidanul
 Sălbăticit și neîmblânzit al vieții.

Ne căutăm, încă, menirea-n lume,
 Ca îndârjiți catări, pân' la sfârșit!
 Dar când vom înțelege că poeții
 Găsi-vor-își menirea-n infinit?!

Nu s-au născut aceștia spre murire,
 Ci doar a morții stea a o cuprinde
 În mâini bătătorite de iubire
 Și de speranțe agățate în colinde!

Ne punem iar azi măștile pe față,
 Jucăm jocul vieții pe scena pustie...
 Dar vai, ce necaz că poeții
 Nu pot juca, ci doar scrie.

Își au în poeme și lacrimi și sânge
 Albastru-n cutii de cerneală.
 Când nu pot scrie, pot plânge!
 Când nu pot trăi, cer să moară!

Pentru iubirea cea de totdeauna
 În licărul luminii, s-au născut poeții
 Ca să cioplească din tăcere fericirea
 Cât zăbovesc sălbatici pe maidanul vieții.

Ne naștem poeți și murim călători

Ne naștem poeți și murim călători!
 Albe ființe de versuri, păstrate
 În cufere vechi de secole, ori
 În chilii din oțel de timpuri uitate!

Tălpile noastre de piatră lovite
 Și spatele biciuit de povara
 Peniței albastre cu lame crestate,
 Ne poartă de drumuri de om negăsite.

„Să-ți fie armă penița, nu durere!”
 Mi-ai spus, Doamne, și totuși, acum

Mă zgârie aprig pe pieptul meu gol.
Mi-e sete...și lung e-al Tău drum!

În albe veșminte te văd în abis...
Și versul e greu și poemul e mut!
Le târăsc după mine mereu!
Nimic n-am pierdut, nimic n-am avut.

Îți văd livada cum rodește și trece!
E timpul târziu, Marea Secetă vine!
Aștept veacul somnului rece,
Te caut mereu, mă caut pe mine!

Tot caut lumina, adevărul și viața!
Poemul mi-e armă și scut.
E ziua când rămâne speranța,
Tot ce-am primit și-am avut.

Se sfârște aici a mea cale.
Săraci sau înalți dregători,
Zvelți, încă, sau cu brațul pe șale,
Ne naștem poeți și murim călători.

Singuri, în toamnă

Călătorește toamna-n noi,
Albaștri, doi copii din Soare,
Pierduți și condamnați la viață,
Până la ultima suflare.

E neagră lumea, noi albaștri.
Doar felinare de oțel
Veghează, albe, doi sihaștri
Rătăcitori, privind spre Cer!

Și suntem singuri și tăcuți.
Și visători și realiști.
Să căutăm suntem născuți,
Căci ne-am născut să fim artiști!

Artiști tocmiți numai pe vară,
Ce-acum pier triști, în umbra lor,
Pierduți în neguroasa seară
A celor fără drept de zbor!

E rece toamna și pustie
Și se-adâncește în noi doi,
Acoperiți de frunze-albastre,
De suflet plini, cu ochii goi!

Ușile cu amintiri

Am primăvară-n suflet și pe gene!
Copilărie-n mine și în tot!
Și numai vise se perindă, omogene;
Să-mi pun în minte-acum că vreau să zbor
Și pot!

E cerul meu mai viu ca niciodată
Și mai aproape stelele de nori!
Azi fruntea-mi, în sudori, îmi e uscată
Și nu mai sunt speriată
De anii trecători!

Mi-am pus pe creștet, din crăițe, coroniță
Și la rochiță, albi, mi-am prins bujori!
Sunt iarăși liberă, sunt iar fetiță!
Zburdalnice codițe împletite
Printre flori!

Alerg nebună și desculță prin petale
De iasomie și de pădii!
N-ascult de nimeni, nimeni nu m-ascultă!
Azi suntem toți, de vrei ori nu
Copii!

Am primăvară-n suflet și pe gene!
Culori ce joacă, infantil, șotron!
Mă mai așteaptă toamna doar pe mine
Să zăvorască ușile cu amintiri
De la șopron!

ESEU

EZITĂRI

► Bianca Mădălina PARTENIE

Să nu vorbim, vobirea ne ucide și naște-n noi păcate vechi. Să fim tăcuți, oameni frumoși, să fim tăcuți și să ascultăm poveștile cele nespuse, care neucid zilnic. Neștiința ne ucide. Să aflăm, decil!

Nu știu, sincer, cum ne-am pricopsit cu lumea și cu viețile astea ciudate pe care nu știm să le trăim! Să nu vă amăgiți, suntem la fel de necunosători ca nenăscuții.

Noi nu cunoaștem câtă suferință crește din nimic și cum nimicul poate sfredeli ceva-ul. Noi nu aflăm, decât nepermis de târziu, despre iubirea-ngrămădită într-o rană cât o sămânță de mac roșu ca buzele de foc ale fetei la care te gândești acum și niciodată...nu am știut, așa...cam câte lacrimi încap, într-un moment de criză, într-un singur, mic și de culoarea castanelor, ochi.

Ironic, acum știu...și de aceea eu sunt aici și îți vorbesc ție, cel care ești...acolo. Pentru că tu ești om, cu rațiune și spirit, cu idealuri și năzuințe, cu program plin, înainte și după serviciu, cu rate de plătit, mașină în service și copii cu taxe infernale pentru facultăți, părinți ale căror medicamente sunt multe și costă prea mult, nevastă frustrată și vecini care-și tremură bormașinile la ora cinci dimineața, în peretele despărțitor dintre apartamentul tău și al lor. Tu ești un om, prietene, eu sunt un punct negru în marele alb al existenței ce se scurge domol. Sunt nimeni, un nimeni al regretelor cele incolore, inodore și insipide, sunt...NU SUNT. Asta e dilema profundă a rebelilor care se mai strofoacă cu inutilități copilărești, printre care scopul perioadei aceleia dintre naștere și moarte. Suntem, trăim, existăm? Care dintre ele și în ce mod? Așa de simplu. Alegi în fiecare zi. Greșeala ta? Alegi alergând. Îți tremură cafeaua în gât și alergi, alergi, de dimineața până seara fără scop. Oprește-te, mori! Pedepsa cea mai cruntă este moartea și ne-o asumăm zilnic cu prea multă ușurință. Respiră odată cu mine! Așa! Încă odată! Respiră, tu, cel care citești, cel care ascuți, cel care iubești și te temi, cel care murmuri în barbă că te plictisesc cu încercarea mea patetică de a-ți resuscita idealurile, tu, cel din al treilea rând, dreapta, respiră! Acum trăiești! Simți? Cum aerul pătrunde în străfundul plămânilor, cum te iunundă cu viață, cum îți reamintește, tacit, că asta este singurul

gest pe care nu trebuie să-l uiți. Nici un obstacol nu-ți poate răpi aerul din plămâni, nicio durere nu te poate dezvăța să respiri. Nicio suferință, trăită în toată plenitudinea ei, nu-ți poate seca sursa vieții. Acum ești! Ești viu, și asta indiferent de ceea ce trăiești. Ești prețios! Vezi lumina! Lumina care se strecoară din tine către lumea pe care te încăpățânezi să o ignori? Îmi înțelegi cuvintele sau trec pe lângă tine ca o muzică în surdină! Asumă-ți viața! Fii cine vrei să fii! |Fii acum! Pierde timpul fiind fericit, nu contează cum! Asumă-ți mult, nu te opri! Ești fără limite, prietene, ești de neoprit! Adună-ți curajul și visele și crezurile și pornește în MAREA TA CĂLĂTORIE fără bagaje și fără provizii!

Trezește-te, frumoaso, visezi! Cui îți discursuri moralizatoare când, nu mai devreme de 4 minute și 46 de secunde pledai pentru teoria nimicului? Ei sunt pulbere de stele și strălucesc în căderea lor fină, dar tu...ești cenușă și te vei așterne bolnavă pe fundul oceanului ochilor tăi albaștri. Ești tristă acum, fiindcă știi că ei nu te cred, dar o fac. Te vor crede, doar coboară de pe scena aceia!

Tu nu poți cânta sau dansa, nu îi poți face să râdă, ești mută în lumea lor plină de sunete, cuvintele tale sunt albe în lumea lor maroniu închis. Ești patetică, dragă!

Iertați-mi eul, e iritat în ultima fază a lunii pline și merită atenție deosebită. Vă voi vorbi căci cuvintele îmi sunt armă și armură, vă voi iubi ca să trăiesc și voi scrie ca să pot iubi! Nu vă-nșelați, e lumea ca de gheață, fiți focul de care vă e teamă să nu vă ardă mâinile, fiți glasuri, fiți fapte care spulberă orice! Doar fiți și nu vă temeți! Doar fiți!

Între timp, voi fi mai încolo, în spatele perdelei ăsteia groase, ucigându-mi eul, cuvânt cu cuvânt, pentru a mă lăsa să trăiesc, căci mă încurcă cumplit. Mă duc acum, plec, sunt grăbită, alerg, alerg și uit să trăiesc. Ce făceam aici? Ce fac? A pus stăpânire pe mine, dispar, eu dispar, dar voi, dragilor, rămâneți și vorbiți! Fiți liberi și resădiți lumea să crească mai verde și mai albastră decât albă și neagră, și învățați sufletul să cânte mai mult din rapsodiile lui Chopin, decât din ale lui Bethoveen; e mai vesel.

Am plecat!

POESIS

„METAMORFOZELE SINELUI”

VOLUM ÎN CURS DE APARIȚIE

► Eleonora STAMATE

Prima revelație

Pe drumul dintre infern și paradis,
bântuie șoimii cu aripi pavoazate în
mii de culori de crini și magnolii...
Pe sub ei, pământeni simulează dansul
fluturilor, valsul valurilor le mângâie
gleznele anotimpurilor, iar pe malul
așteptării, copaci cu frunze de aur
luminează
drumul răsăritului, care începe
a mirosi a chiparos și albăstrele...

Inecuații

Câte ecuații ai rezolvat pe tabla de materii
a vieții?! Câte necunoscute
ți-au zâmbit cu coada ochiului?!
Doar literele triumfiulare te-au ademenit.
Iar stelele și-au risipit
furtuni în gând! De-atâta neîntâmplare,
tabla vieții
a început să aibă vise, cascade de sunete
se preling printre silabe!
Atunci, am adunat un pumn de silabe și
le-am încredințat
Universului!

Spovedanie

Eu ca o poveste, mă
spovedesc în fața cerului;
trupu-mi miroase a pâine
adânc frământată, a pământ
reavăn călcat adesea de pruncii
care-nfloresc și azi precum o zi de

sărbătoare; ofrandă aduc cerului
poemele mele născute din lacrima
lui Dumnezeu; în urma lor rămân
mări de cuvinte și oceanul cu lacăte
din care curg nopțile cu frunze mii,
foșnind în copacul inimii, ca un dor
rotund!

Arhitectură

Tărâmurile vidului se încarcă de greu
universului. Cu dalta
gândului, docil am început să sculptez
sunetul primordial. Ploaia
mi-a sculptat și ea retina așteptării...
Pâinea telurică, dospită de zei, se bucură
împreună cu gustul
primului pământean care o va rupe între
degetele împreunate a
Rugăciune!

Mica wagneriană

Prin colțuri prăfuite, printre ferestre din
zdrențe, în nișe de
suflete arse, ființe nevăzute, sub un cer
livid,
cu pas nesigur, de-atâta ceață, s-au prins
cu jocul de-a viața
cu moartea, iar pereții perpendiculari,
ruinați de deznădejdi străni, neursite lasă
să curgă din ei
o smoală limpede din care demonii, cu
fețe îmbătrânite,
își schimbă nopțile între ei...

Ca un alchimist

Îngerii așteaptă ziua de mir acolo unde cerul, cu umerii, își ascunde cuvintele în clepsidrele stelelor...

La capătul gândului, ca un alchimist, caut răspunsul la o-ntrebare:

„De ce, la fiecare oră a pământului, un vraci hălăduiește ducând cu el doar o jumătate de suflet?”. Drumul pare a fi extras dintr-o absurdă spiritualitate...

Partea mea de spațialitate, cu fiecare minut al întinderii astrale se adapă din veșnicie.

Vine o vreme, când ascuți liniștea din sufletul pietrei...

și nu te mai miri!

METAFIZICA LITERATURII

CUM ALEARGĂ FÂNTÂNILE... SAU DESPRE METAFIZICA SĂRUTULUI

LUMINIȚA MIHAI - „CĂRUȚA CU FEMEII FRUMOASE (FEMEIA CU SPÂNZURĂTORI), ED. CONVORBIRI LITERARE, IAȘI, 2013

► **A.G. SECARĂ**

Anul 2013 a fost un an plin pentru poezia gălățeană, poate chiar un an magic... Despre unele cărți apărute atunci am scris, pe unele abia acum apucăm să le citim... Astăzi, despre „Căruța...” Luminiței Mihai...

De fapt, un car de luptă cu Poezia, tras de vreo patru înaripate: unicorni, Pegas... Un car care poate fi dus, când este cazul, acolo unde se poate repara Veșnicia...

Un car care se poate răsturna, din fericire, pe meleaguri gălățene, pentru că unii au, așa, un noroc, să se răstoarne căruța cu ce trebuie...

În cazul miracolului literar gălățean, cu muzele: care se pun la taclale vorbind despre poeme ghilotină, despre faptul că doar sărutările își vor mai aminti despre noi, despre cum aleargă fântânile lângă inimi, despre cum nu se iubesc cuvintele, „cum șoarecele roade turla bisericii”, despre cuvântul moarte care „își lua zborul ca un cocor”...

Revelațiile prinse în poeme vor fi sau nu confirmate: „styxul îl trec doar poemele”, „femeile triste visează lumini”, „caii nu mor niciodată”, „mai întâi a fost vioara/ apoi pădurea” (așa spun greierii, personaje lirice de bază în carte), „se ridică uneori din țărână cailor morți/ să mai pască luna chioară”, ochii bărbaților (unora, poftim!) sunt porți către neant, în curând nu se vor mai naște oameni ci direct poeți.

Un poem precum „Inima ca o cruce” ar putea fi considerat artă poetică, ori boabă de rouă în care se oglindește întregul, observând vangoghian (Galbenul acela! Boala aceea de galben pur!) cum migrează grâul către o gleznă: se țese o mitologie personală, în care mama poate termina de împletit pulover zmeului, dar fără să creadă în povești... Sau în care putem face cunoștință cu o bunică demnă de un alt veac de singurătate, purtând povara nopților din toate tranșeele lumii...

Dar poate mai potrivit ar fi (pentru poemele mai scurte, gen haiku sau într-un singur vers) acesta: „ca niște ciuturi fără fântâni stăm/ și visăm în fiecare noapte apă/ timpul ne bea pe nerăsuflăte”...

Deloc bucolic, în pofida referințelor rurale, se atrage atenția, nu chiar precum Kurt Vonnegut, că poezia este un abator sau că există un abator al poeziei (orice cameră!), prin care pot umbla fantomele tuturor gutuilor... Și, totuși, „numai poezia locuiește cu adevărat cuvintele/ numai ea dă sens cercului”...

În poemele ample, cu amprentă pregnant clasică, este eseniană: „pe noi ne iubesc cailor sălbatici serghei/ și numai pentru noi își culcă seara cerul/ obrazul pe poământ să-și aibă loc/ de cântec și de moarte pivnicerul”...

Imaginea îngerilor în lanțuri care trec spre Siberia, cântând, te poate urmări; așa cum pe scriitoare o urmărește un front care a lăsat multe văduve sau amintirea unei superstiții care o făcea pe mamă să ia o mână de pământ din fața casei și să o presare sub perna fetei ca să-i fie visele furate de oameni, nu de îngeri...

Din țara nimănu care este cerneala tuturor poemelor lumii, din groapa comună a paradisului, Luminița Mihai își poartă poemele precum niște cicatrice, poate crede că a fost „blid la cina cea de taină”, poate scrie despre orașul de provincie în care poeții sunt tratați cu diplome de onoare, poate aștepta vești despre sfârșitul lumii și să observe cum prietenii se rătăcesc în propria biografie.

Nu putem fi decât fericiți, vorba vine, ca și cititori de poezie, pentru că un om care știe să tacă frumos, știe să asculte și să dăruiască mai departe ceea ce numim atât de superficiali, neatent și grăbiți Splendoarea și Tragedia Ființei...

Fericiți „poate că nu inima noastră bate/ poate că purtăm fiecare în locul ei treizeci de arginți// stați liniștiți/ la magazinul de spânzurători e închis/ cuvintele au intrat în renovare// pe trotuar un copil desenează o golgotă și urcă...”

Așadar, parafrazând oarecum poeta care a observat că Dumnezeu a uitat pe raft toamna, dacă ați uitat ce este poezia, puteți încerca... să vă urcați într-o căruță deloc oarecare.

INTERVIU - CORESPONDENȚE DIN AMERICA

SORIN DIACONESCU /7/2/1

► Nuța ISTRATE GANGAN (Florida)

Inginer, fost Deputat în Parlamentul României, realizator TV, Sorin Diaconescu este omul cu care începi să discuți despre vreme și ajungi să dezbați situația evreilor în cel de al doilea război mondial și rolul lor în politica Americii de astăzi.

Sorin Dumitrescu: „În politica noastră ți se poate ierta faptul că nu ești prost la timp dar că nu te străduiești să devii, ei bine, asta niciodată!” („Șapte zile, două suflete, o viață”, SD)

NIG – De ce ai plecat din politică? I-am întrebat gândindu-mă că până la urma urmei, atunci când prinzi un „locșor călduț” mergi cu valul și îți este bine. N-a prins cinismul subtil din întrebarea mea și mi-a răspuns frumos, politicos și foarte informat: „X politician și Y partid și Z orientare politică și...și cum pentru mine politica este chineză (不是中國兄弟, 有知識, 我的人!) am trecut mai departe:

De ce ai scris o carte?

SD – Ca să-i demonstrez tatălui meu că pot face ceea ce vreau eu.

NIG – Tatăl tău mai este?

SD – Nu. A murit demult, avea 47 de ani.

Hm...

SD a scris o carte e o intimitate copleșitoare. Eu spun așa, el spune că nu, dar scriitorul se limitează la dreptul de autor, eu, cititorul mă limitez la toate drepturile din lume. Și la acela în care cred că a vorbi despre Dumnezeu este intimitatea absolută.

Este un dialog, fictiv sau nu, cu o femeie (fictivă sau nu) despre tot ceea ce înseamnă viață. În șapte zile.

„Citesc o carte.

Nu este nici măcar tipărită, literele dansează în fața ochilor într-un joc obositor de care-pe-care. Citesc o carte, de fapt am de gând să citesc o carte care, probabil, nu o să-mi placă în mod deosebit.

De ce? Pentru că așa sunt eu. Puține lucruri îmi plac în mod deosebit.

Până și autorul se amuză: „La naiba, eu chiar scriu o carte?”

Apoi tot el mă lămurește, blând, calm, politicos, venit parcă din altă lume, o lume în care bărbații încă mai spun sincer și cald și fără falsă politețe „sărut-mâna”:

„Este șansa mea să sufăr în direct”, am tras mereu „biletul cu numărul 13” – uneori cu noroc, gândesc eu zâmbind.

...și apoi...

„Unde poți păstra dragostea pentru cineva, mai bine decât într-o carte? (...) Cândva, niște nebuni au ars cărți pentru diferite motive. Dar cărțile, ca și sufletul omului, nu se distrug prin simpla dispariție a materiei” – am recitat acest fragment doar pentru că nu mai știu dacă eu l-am scris sau doar l-am copiat de pe ecranul ăsta lucios.

Citesc o carte în care poezia se împletește cu proza, la naiba îmi spun, chestia asta nu poate funcționa, ori e albă ori e neagră – citesc – și încetul cu încetul îmi dau seama că funcționează. Nu alb, nu negru, ci violet, o culoare care revine iar și iar, cu diferite nuanțe, în fiecare poezie, în fiecare scrisoare, în fiecare pagină de jurnal, în fiecare trăire așternută pe hârtie simplu, sincer, fără pretenții și, mai ales, fără așteptare.

Pentru că bărbatul din carte scrie cuiva.

Unei femei.

Care poate exista. Sau poate nu. Care poate fi suma tuturor femeilor care i-au trecut prin viață, prin inimă sau prin pat.

Ea însă nu-i răspunde, iar lui probabil că nici nu-i pasă. Niciun răspuns n-ar fi îndeajuns de satisfăcător, așa că preferă tăcerea pe care o poate interpreta așa cum simte el. Și apoi, șapte zile, numai șapte zile, nu-i un sfârșit de lume; nu

prea multe femei reușesc să tacă timp de șapte zile, nu-i așa?

Este frumoasă. Toate femeile iubite sunt frumoase, desigur, dar aceasta are un ceva anume care nu poate fi prins în cuvinte; ca și cum irealitatea bea cafea și poartă tocure. Are păr lung și ochi frumoși. Și există. Așa cum aburul violet care se ridică primăvara din pământul reavăn și proaspăt dezghețat, există. Îl vezi, îl simți, dar apoi se destramă sub ochii tăi ca și cum n-a fost...

O fată-morgana cu pretenții de femeie obișnuită, cu responsabilități cotidiene și probabil cu o adresă pe care o împarte cu cineva.

Hm, nu, nu există. Femeia aceasta nu există! Iar autorul nu face decât să-mi încurce și pe mai departe socotelile:

„Am luat cu mine și ideea că ești pe acest pământ și ai două adrese: una pe cartea de identitate și alta în atriumul meu drept. Inima îmi funcționează bine, organic vorbind, așa că poți să te miști liniștită acolo, nu vei deranja nimic.”

Clar, există, are adresa. Și un apartament cu patru camere confort sport.

Există?

„Îmi lipsești și deși nu te știu, te cunosc dintotdeauna”

Rămân la ideea mea ca această femeie este afurisitul ăla de abur violet primăvărat, sau poate fumul la fel de violet care rămâne multă vreme după ce miriștea a ars, toamna, înainte ca plugul să răstoarne glia și să o trezească la realitate.

Femeia aceasta este „The Russian Doll” Matrioska, cea care a cuprins în ea toate femeile pe care el le-a iubit astăzi, ieri, cândva... Pe care o să le iubească zilnic începând de mâine...

Și ca să mă convingă de absolută ei existență inexistentă, autorul nu îmi lasă nicio îndoială: „Am iubit cu patimă și de puține ori”

Intens și calitativ, am zâmbit.

Combi-nația mortală.

Combi-nație care te așază în fața unei pagini albe, te face să uiți cine ești, ce vrei, cui trebuie să dai socoteală, te face să uiți câte rate mai ai de plătit la casă și dacă peste o oră trebuie să mergi la serviciu, te face să scrii cu

furia și deznădejdea celui care, dacă lasă pixul din mână, nu știe sigur dacă va fi în stare să respire după aceea.

„Și totuși, cine naiba ești? (...) Dealtfel nici eu nu mai știu cine naiba mai sunt...”

Vom trăi(...) căutând capătul lumii fără să îl putem afla vreodată”...

Citesc o carte, un fel de combinație ciudată, vers și proză și tocmai când mă gândeam că it doesn't make any freaking sense, realizez că mă atrage, că vreau să pătrund în mintea autorului, că vreau să văd prin ochii lui, că vreau să mă agăț de ultimele cuvinte și să întreb și eu:

„Cine sunt eu pentru tine?”

„Nu știu, știu însă ce ești tu pentru mine: prietenul meu cel mai bun, mereu cu mine simțindu-mi durerile și tristețile, injecția subcutanată de încredere, dragostea aceea din filmele vechi și bune pe care eu doream să o trăiesc în realitate”...

Crezi asta?

Cred.

Uneori cred.

Pentru că, dincolo de faptul că puține lucruri îmi plac în mod deosebit, cred că există o conexiune între oamenii care, inexistent, există” (NIG)

NIG – Ești o contradicție interesantă. De la politician, inginer, realizator TV la omul care a scris o carte în care dialoghează cu o femeie. Nu intim sexual, nu intim sentimental. Ci intim „basic”. Ca și cum ai discuta cu tine însuși sau cu varianta ta feminină.

SD – Întâmplător sau nu, cu această aserțiune sunt de acord

Întâmplător:)

Da, cu o femeie care gândește ca mine în chestiuni fundamentale

NIG – Pe de altă parte, uneori am impresia că discut cu un bărbat care caută, se caută, care vrea să închidă un cerc și nu reușește să găsească ultima afurisită de verigă.

SD – Încercând să trăiesc, îmi umplu timpul cu lucruri pe care încerc să le fac bine și să fiu măcar împăcat.

„În viață oamenii se caută unii pe alții în dorința de a se vedea și a-și atinge mâinile. Cu toate astea, de puține ori își ating și sufletele. Privim adesea dar vedem cu adevărat, arareori. Există suflete care se conectează în mod natural, deși titularii lor nu au stat față în față niciodată. Adevărul este că suntem amnezici purtători de suflet, nepregătiți să simțim altfel decât cu palmele....

Idealurile, idealurile, ele se zvârcolesc în mințile noastre, ele ne sunt deopotrivă motive de fericire efervescentă dar și temelie a neliniștilor, parfum al disperărilor nocturne, motiv pentru a merge înainte pe drumul căutărilor noastre.

Ciudat ori poate că nu, suntem într-o involuntară cercetare a căii spre idealuri fără să ne cunoaștem înainte de toate, noi pe noi. Poate că de aceea viața e un colier de aproximări fermecătoare, care conține atât lucruri de umor cât și reflexe tragice. La început, la finalul unei mari ecranizări, iubim actrița din film, iar când ne maturizăm, iubim personajul. Dacă am avut șansa să citim mai întâi cartea, atunci e posibil să ne desăvârșim gusturile, dar să pierdem ceva din emoția unor rătăcirii sentimentale, din șăgălnicia unor erori care țin de firescul lucrurilor. Pentru a găsi ceea ce dorești, pentru a deveni ceea ce simți că vrei, cred că ar trebui să mai întâi să afli cine ești cu adevărat. Eu, asemeni probabil multora, atunci când m-am aflat în biserică m-am simțit ca în altă lume, deși acest lucru nu s-a întâmplat de la început.

Mi-am dat seama într-o zi că mă pregăteam să cred că am fost mulțumit atunci când nu am mai simțit nevoia să spun cuiva că merg la biserică. La icoana Mariei, cea mai frumoasă dintre toate, simțeam că tâmplele îmi ard și că umerii mă înțepă. Am înțeles bine totul de-abia atunci când hârtia și creionul s-au întâlnit la răscrucea unor gânduri vechi, asemeni unui orb care începe să vadă cu degetele exact ceea ce nu reușesc să vadă cei cu ochii sănătoși... De aici vine totul; dacă există ceva în care crezi indiferent de religia pe care o ai și știi, simți că acest lucru te definește, te reprezintă, te conține, atunci ai șansa de a sta de vorba cu propriului suflet. Dacă nu ești dus cu pluta sau un ipocrit din cale-afară, atunci nu ai cum să nu admiti că fără suflet nu există nimic în măsură să te înalțe, în schimb există comenzi, există pedepse, există vorbe fără sens, existență da, viață nu cu adevărat, nu! Așa ai apărut și tu. Simțeam să mă uit prin gări, în metrou, prin autobuze aparent fără țintă. În naivitatea mea care s-a maturizat cu timpul, te căutam în fiecare silueta care părea că seamănă imaginației mele, în fiecare țipăt de pescaruș înfipt în apus, în fiecare replică de film care se agăța de memoria irisului meu și în fiecare refren pe care sufletul îl înghițișe hula... Am vrut să întreb de tine pe unii trecători dar nu îți știam numele.

Oare chiar nu îl știam, oare chiar nu îl puteam deduce? Unele ocheade de salon păreau că vin de la tine, dar niciun glas care le însoțea nu s-a potrivit vreodată. Doar când scrii cu adevărat, realizezi că materia e un suport, un simplu suport pe un fundal. Cine nu descoperă forța spiritului la timp, și-a irosit fără să știe, multe din paginile vieții, le-a îndoit, le-a pătat...

Prin urmare, singurul loc în care nu îmi dăduse prin cap – multă vreme – să te caut, era inima mea, cel mai sensibil și mai sigur loc. Acolo, singurele fenomene extreme sunt: iubirea și așteptarea și acolo erai. Am înțeles astfel că nu tot ce vedem există, că de multe ori în viață trecem pe lângă noi înșine fără să băgăm de seamă și că cele mai frumoase esențe se simt la mână.

Ne suntem străini nouă înșine de multe ori, din vină noastră. Unii adună continuu cu

înfrigurare, semn al beteșugului de a nu putea să își simtă inima... Am scris aceste rânduri sau le-am visat oare? La capătul lor mă simt așa cum nu mi s-a mai întâmplat vreodată. Există undeva a patra dimensiune (nematerială), în care nimic nu se termină. Acolo ești, acolo sunt, acolo suntem. Oamenii nu sunt numai buni sau răi, nu sunt numai genii sau imbecili și nu sunt doar bogați sau săraci. Ei pot decide să participe la propriile întâlniri cu ei înșiși sau nu, după cum pot decide dacă pricep că diferența dintre sex și dragoste se poate constata mai ușor în astronomie... Ambele sunt bune, sunt necesare, firești, importante și nu pot fi ocolite.

Doar că sexul nu construiește nimic, poate că răcorește, poate că eliberează, asta poate că da, plus sentimentul de regret la final care apare nu de puține ori, deși puțini o mai recunosc. E suficient să privești lumea politică că să înțelegi ușor ceea ce îți spun acum. Din dragoste pentru ceva, pentru cineva, poți face multe (sacrificii, schimbări, excepții), din sex nu poți face nimic mai mult... Au fost șapte zile, simțite cât în două suflete, trăite cât o viață; 7, 2, 1 – cifre care nu se pot separa, pe care oricum le aduni dau mereu un întreg complex pe care nu îl vom putea cunoaște niciodată în toate sensurile sale, dar vom simți acut ceea ce niciodată nu s-ar putea demonstra matematic, pentru că algebra interioară nu cunoaște niciodată semnul minus. Dacă aceste rânduri vor vedea lumina tiparului, mă vor întreba de tine, te vor căuta în fiecare sală de evenimente, în fiecare frază, în fiecare cuvânt, în fiecare femeie cu care voi fi stat de vorba. Ha! Vor trebui să caute în fiecare asfințit, în fiecare pas de vară, în fiecare aritmie a inimii și mai ales în extrasistola ei, or asta nimeni nu o poate face. Să te uiți după cineva prin restaurant, baruri, săli de spectacole, asta o poate face oricine.

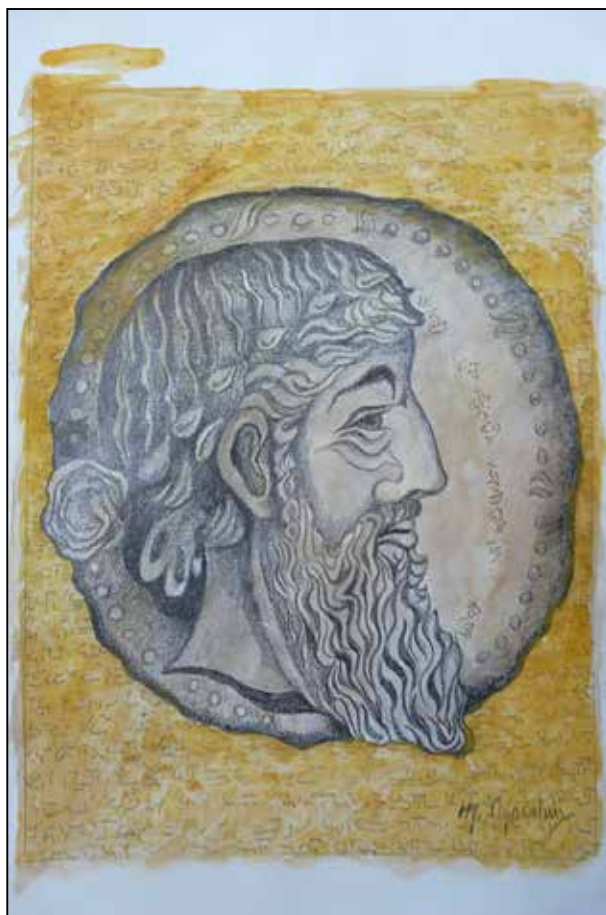
Ca să și vadă însă, ei bine pentru asta ar trebui să ajungă la geamul atrului drept al inimii și să privească înăuntru. De acolo se vede sufrageria sufletului meu, unde pe un fotoliu ești așezată tu care stai picior peste picior, purtând la gât un șirag de perle, citind paginile nescrise ale acestei cărți. Prin urmare nimeni nu te va găsi! Romanele nu se sfârșesc odată cu cărțile

care le conțin și nici poeziile nu tac vreodată după ultimul vers. Există, chiar există undeva o dimensiune, a patra (nematerială), acolo unde nimic nu se termină și nimic nu începe; acolo e doar continuitate și intrarea în acea zonă se face prin inima...

Căutăm idealuri într-o lume imperfectă, deși aspirația noastră atinge perfecțiunea. Doar aspirația! Dacă acest reflex al căutării idealurilor s-ar atrofia, atunci lumea ar cădea definitiv în mâna înțelepților nefericiți. Dacă despre fericire nu se poate povești cu adevărat, în schimb despre lipsa ei se pot scrie tone de hârtie.

Cine sunt eu, cine ești tu, cine suntem noi? Nimeni nu ar putea să dea un răspuns cu adevărat. Știu însă că suntem pagini ale aceleiași cărți fără de sfârșit. Acum realizez că nu eu am scris această carte. Mi-ai șoptit-o de peste umăr..." (7/2/1 – SD)

Citiți „Șapte zile, două suflete, o viață” – Sorin Diaconescu, editura Coresi.

ÎN PREMIERĂ, FESTIVALURI INTERNAȚIONALE LA TECUCI

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL AL AFORISMULUI FUNDAȚIA „PELIN”, TECUCI PENTRU ROMÂNII DE PRETUTINDENI EDIȚIA I, TECUCI, 2017 Gala de premiere se apropie

► Vasile GHICA

Până pe 6 octombrie a.c. nu a mai rămas prea mult timp. Juriul lucrează la turație maximă, pentru că 45 de concurenți au trimis textele pentru concurs. Se află în curs de elaborare Antologia Festivalului care va cuprinde, în primul rând, aforismele valoroase, premiile, o anchetă literară, un capitol Hors concours, altul destinat aforismului clasic universal. Mai sunt și câteva surprize. Deocamdată, vă prezentăm câteva date despre Naji Naaman, invitatul nostru de onoare, om de cultură cu deschidere planetară și răspunsurile, la ancheta noastră literară, ale scriitorului italian Fabrizio Caramagna, organizatorul celui mai mare festival al aforismului din lume. Vă așteptăm la Tecuci!

FUNDAȚIA PELIN
TECUCI - ROMÂNIA

FUNDAȚIA PELIN
TECUCI - ROMÂNIA

Realizat cu sprijinul

MINISTERUL
PENTRU ROMÂNII
DE PRETUTINDENI

ORGANIZEAZĂ
FESTIVALUL INTERNAȚIONAL al AFORISMULUI
pentru românii de pretutindeni

Concurenții sunt rugați să trimită câte un grupaj de 50 aforisme și un micro C.V. pe adresa de E-mail :

vasghica@gmail.com
sau fundatiapelin@yahoo.com

Invitați:

- Naji Naaman (Beirut) - Humanist, writer and culture promoter
President Naji Naaman's Foundation for Gratis Culture
- Valeriu Butulescu - Cel mai tradus scriitor român contemporan
- Alina Breje (Torino) - scriitor și traducător

Termen : 15 August 2017

Lucrările premiate vor fi publicate în prima antologie a festivalului, care va fi trimisă și online tuturor participanților la concurs. Premianții vor fi invitați să participe la festivitatea de premiere din 5 - 7 octombrie 2017 la sediul Fundației Pelin din Tecuci, str. 1 Decembrie 1918 nr. 60.

Organizatorii și partenerii media vor acorda mai multe categorii de premii.

Gazdele asigură gratuit cazarea și masa

Parteneri:

Asociatione Italiana per l'Aforisma

Festival organizat in parteneriat cu Asociatia Italiana a Aforismului

**Inițiator și coordonator:
Prof. Vasile Ghica - scriitor**

**5 - 7
Octombrie
2017**

Ediția
I

► Vasile GHICA

FESTIVALUL AFORISMELOR - TECUCI

NAJI NAAMAN

Este un umanist celebru, scriitor și promotor de talie universală al culturii contemporane. A scris, printre altele, două volume de aforisme traduse și în România.

Naji Naaman, un impresionant ferment al culturii universale contemporane

Invitatul nostru este un celebru umanist, scriitor libanez și un promotor al culturii de pretutindeni. Printre multiplele sale preocupări se află și aforismul. A scris chiar două volume care au fost traduse și în limba română.

A tradus și a publicat zece lucrări ale scriitorilor români atât în arabă cât și în alte limbi, inclusiv cartea „În ghearele râsului” a scriitorului tecucean V.Ghica. Aceste vo-

lume au apărut, până acum, în 43 de limbi și dialecte. Este, de asemenea, organizatorul celebrului Festival Internațional de Literatură care a acordat premii, începând din anul 2002, la peste 800 de câștigatori din toată lumea. Spre mândria noastră, 90 dintre ei sunt români. În 2002, invitatului nostru de astăzi i s-a acordat Marele Premiu Internațional de Poezie în România.

După o școlarizare strălucită în țară, studiază în Franța. Este doctor în drept la Sorbona. Întors în țara de origine, se străduiește să pună în valoare cultura feniciană care are, după cum se știe, o vechime de peste șapte milenii. Își propune să vânture cultura orientală spre Occident și invers. Este „dezmiertat” „nebunul culturii pe gratis”. Naji consideră că aceasta este calea viabilă și benefică de globalizare a culturii. Ca să realizeze acest deziderat, el își oferă munca asiduă, banii proprii, și uneori face chiar datorii.

Proprietar al *Maison Naaman pour la Culture* (1979), el a oferit pe gratis foarte multe cărți, a acordat numeroase distincții, a înființat un salon și un atelier literar. În 2008 a creat

un lanț de chioșcuri publice cu cărți gratuite și o librărie unde se difuzează gratuit operele complete ale multor scriitori libanezi și străini. În 2011 a creat The Naji Naaman's Foundation for Gratis Culture (FGC), o asociație nonprofit și nonguvernamentală. În 2012 a inaugurat *Mitri and Angelique Naaman Commemorative Room*, a lansat „Ziua internațională pentru cultură pe gratis” (sărbătorită pe 19 mai) și programul „Turism cultural”. În 2013 s-a confruntat cu o nouă

provocare: „Muzeul Scriitorilor - „Amprente”.

Cele peste 75 de volume ale sale sunt traduse în 43 de limbi și dialecte. Este membru al Academiei Arabe de Cultură din 2015. A fost nominalizat la mai multe premii, inclusiv *The Premi International Catalunya* (din 2004) și decorat cu Ordinul IOISCW, 2014. I s-a mai acordat decorația *The Avetik Isahakyan* de către Biblioteca Centro-Culturală (Erevan), iar Ministrul pentru Diaspora, Hranush Hakobyan, i-a acordat decorația Președintelui Armenien Serzh Sargsyan, 2015.

Prezența Domniei Sale la Festivalul nostru este un semn de prețuire a literaturii române, inclusiv a aforismului românesc, prezent din ce în ce mai convingător în cordialele confruntări artistice internaționale.

DE SPIRITUS

PETRU ȘI PAVEL ÎNTRE AGAPE ȘI MACROTHUMIA

► Dr. Petru BLAJ

Motto: „Asocierea celor doi apostoli simbolizează unitatea Bisericii, care îi adună laolaltă pe convertiții iudei ca și pe ce proveniți dintre păgâni”.

(Marie – Francoise Baslez)

În una din epistolele sale, apostolul Pavel scria contemporanilor săi: „Aduceți-vă aminte de mai marii voștri, care v-au vestit Cuvântul lui Dumnezeu. Uitați-vă cu băgare de seamă la sfârșitul felului lor de viață și urmați-le credința.”

Niciodată nu am stăruit prea insistent în contemplarea vieții marilor personalități ale spiritualității umane, cu atât mai mult cu cât e vorba de Simon zis Petru (Kepha în aramaică), sau de Saul din Tars, cunoscut ca apostol sub numele său roman Paulus (grecește Pavlos, de unde românescul Pavel).

Personalități de o importanță covârșitoare pentru creștinism, și nu numai, Petru și Pavel se deosebesc ca temperament, ca tip psihologic, ca origine socială, ca stil de lucru și cultură, întregind prin complementaritatea lor frumusețea diversității umane atât de plăcut receptată în unitate, consens și chiar armonie.

Temperamentul sanguin al lui Petru, îl propulsează mereu înaintea celorlalți ucenici (Mat. 15, 15), fie că e vorba de răspunsuri pripite (Mat. 26, 33), sau de intervenții mai puțin cugetate (Lc. 9, 33), fie că asistăm la atitudini izvorâte spontan din preaplinul sufletului său tumultuos. (In. 21, 7 și Mat. 14, 29). Dinamic (Lc. 24, 12) și năvalnic ca apele (In. 18, 10), cald și clocotitor ca sângele (Mat. 14, 28), Petru a fost etichetat când „necioplit” (Giovani Papini), când „impulsiv” (F.J.Foakes Jackson), uitându-se faptul că aspectul exteriorizat, extravertit, plin de viață, sau cel de vorbăreț, sociabil și neastâmpărat,

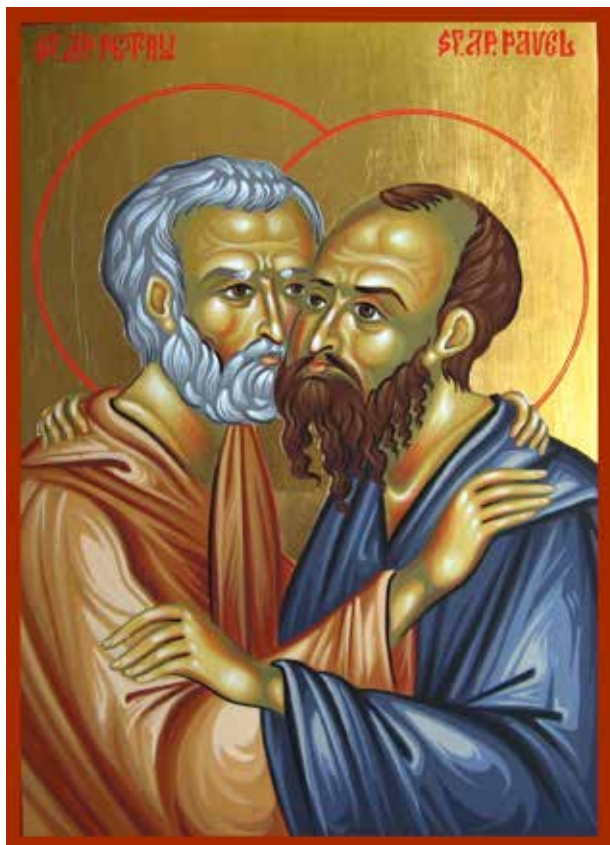
erau tocmai trăsăturile fundamentale ale temperamentului său sanguin. Petru nu era supărăcios, precum colericii (Mat. 16, 22-23), nici pornit spre introspecție ca melancolicii și cu atât mai puțin introvertit precum un flegmatic.

Ca tip psihologic, Petru este un sentimental. Născut și crescut la țară, într-un sătuc numit Betsaida din Galileea, situat pe malul vestic al lacului Tiberiada, Simon fiul lui Iona duce o viață simplă de pescar, legat de natură, de ape, de câmpuri, de soare, de cer. Va râde și va plânge singur, sau împreună cu semenii, pe măsura zbuciumului său sufletesc, atât de puternic legat de bărci, de năvoade, de furtuni și de valuri. Purtat de propriile-i pasiuni și sentimente, Petru este milos (FA 3, 6 și 1 Pet. 3, 8), afectiv (In. 21, 17), copilăros (Lc. 9, 33), manifestându-și deschis nevoia de dragoste, de simpatie, de apreciere, de relație, locuind în Capernaum (satul lui Naum) cu soția, cu fratele său Andrei, cu mama soacră (Mc. 1, 21 și 29), întrunind din plin caracteristicile tipului psihologic sentimental.

Petru știa să scrie și să citească. Cunoștea din familie limba aramaică și limba greacă. Numele de Simon era forma grecizată din aramaicul Simeon, iar numele fratelui său Andrei, era nume grecesc (Andreas), fost ucenic al lui Ioan Botezătorul (In. 1, 35-40). Chiar și Filip, concetățeanul său avea nume grecesc (Phillipos = iubitor de cai), căci în ținutul Gaulanitis locuiau mulți greci, însăși Galileea era numită din vechime „Galileea etniilor” (Is. 9,

1 și Mat.4, 15). Grecii care Îl căutau la Templu pe Iisus (In.12, 21), s-au adresat lui Filip, iar acesta lui Andrei, deci unor persoane care știau grecește.

Ca tip de personalitate, pe cu totul alte coordonate se înscrie tânărul Saul din Tars. Născut la oraș într-o cetate „nu fără însemnătate” (FA. 21, 39), Tarsul Ciliciei, copilul este educat în Ierusalim „la picioarele lui Gamaliel”, după „școala cea mai meticuloasă a religiei noastre, ca fariseu” (FA 26, 5) cum singur mărturisește.

Cu tenul său măsliniu, ca al unui egiptean (FA.21, 38), poliglot ca mai toți iudeii ce locuiau în cetățile cosmopolite ale Imperiului Roman, îmbrăcat în manta ca filozofii (2 Tim.4, 13), fără elementele numite „chiton” și „himation” specifice retorului grec, cu doar câțiva ani trecut de 20, zelosul apărător al religiei strămoșești „sufla amenințarea și uciderea împotriva ucenicilor Domnului” (FA.9.1).

Născut cetățean roman (FA.22, 28), Pavel se simțea ca la el acasă oriunde în imperiul Cezarului, obișnuit călător pe drumurile comercianților, purtând cu mândrie numele ebraic „Saul”, al primului rege israelit și numele roman de Paulus (FA.13, 9).

Temperament melancolic, introvertit, înclinat spre introspecție (1 Cor.4, 11-13 și 2 Cor.11, 23-29), Pavel este un apologet al slăbiciunilor (melancolicul este slab), folosind chiar expresia definitorie: „simt plăcere în slăbiciuni” (2 Cor.12, 10) având mereu nevoie de putere din afară (scrisori de împuternicire și întăriri de la Sobor sau de la preoții cei mai de seamă - FA.9, 1-2) atunci când se lansa în prigonirea Bisericii. Nevoia de acoperire a propriei slăbiciuni, îl determină să acționeze în grup, fiind temperamental ca și Benjamin (Filipeni 3, 5) „lup care sfâșie” (Gal.1, 13), dar numai în „haită”, „seara împărțind prada” (Gen.49, 27). Chiar mai târziu, ca apostol, va mărturisi că poate fi sever mai ales „de la distanță”, prin scrisoare, iar „de aproape” preferă să fie supus, smerit (2 Cor.10, 1), după propria sa expresie: „m-am făcut robul tuturor” (1 Cor.9, 19), sau „m-am făcut tuturor totul”.

Ca tip psihologic însă, Pavel este un principial, trăind uneori obsesia fanaticului (persecuta în numele Tradiției), iar în planul conștiinței morale simțea acut nevoia de transcendent, de desăvârșire, având mereu ca principiu dominant „datoria” (Rom.1, 14), iar ca deviză „dreptatea cu orice preț” (Filipeni 3, 6). Chinuit de principii, Pavel este uneori încăpățânat (FA.21, 14), alteori țepos, neîngăduind tânărului Ioan Marcu să-l însoțească în evanghelizare, după ce în Perga Pamfiliei acesta îl părăsise. (FA.15, 38). Fin analist, chiar perfecționist, Pavel va descrie ca nimeni altul cuvântul **agape** (dragostea ca principiu, ca atitudine) în 1 Cor. 13, 1-8, dăruind întregii lumi, minunea educării emoțiilor, acea inteligență emoțională de care civilizația are atâta nevoie: „...dacă n-am iubire, nimic nu sunt...”.

Ca oameni duhovnicești, cei doi sfinți apostoli, Petru și Pavel au urmat pe Iisus până la moarte. Petru vorbește cu îndrăzneală mulțimilor, imediat după înălțarea lui Iisus, apoi la Cincizecime, în fața Sinedriului, în temniță, în Templul din Ierusalim, în Samaria și în cetăți îndepărtate. La Lida vindecă pe Enea, la lope învie pe Tabita, în Cezareea predică celor din casa lui Cornelius, influențează Sinodul creștin de la Ierusalim susținând împreună cu Iacob

atitudinea lui Pavel printre păgâni, vizitează „pe toți sfinții” (credincioșii din cetățile ce primiseră Evanghelia) întărind credința proaspeților convertiți.

Din Roma, Petru scrie epistole (scrisori) sobornicești de îmbărbătare credincioșilor din Pont, Galatia, Capadocia, Asia și Bitinia, într-o vreme când Pliniu persecuta pe creștini peste tot în jurisdicția sa.

Pavel, convertit la creștinism de Christos cel Înviat, se va dedica propovăduirii Evangheliei la păgânii de pretutindeni. Depune mărturie despre credința sa în Iisus din Nazaret înaintea lui Claudius Lisis, înaintea lui Felix, a lui Festus, Agripa, Sergius Paulus etc., fiind cetățean liber sau în lanțuri, păzit sau nepăzit, retrăind de fiecare dată „râvna Evangheliei păcii”(Ef.6, 15). A întemeiat biserici, a udat sămânța unde fusese semănată, a scris scrisori către comunitățile din Corint, Efes, Colose, Tesalonic, bisericii Galatiei, celor din Filipi, Roma etc., pastorale către Timotei și către Tit, neuitându-l nici pe sclavul Onisim, pentru care mijlocește în scris către Filimon, fostul său stăpân.

Doi iudei, și dacă ar fi să-l credem pe Ieronim, doi galileeni (părinții lui Pavel fiind iudei originari din Giscala, fortăreață a Galileii), Petru și Pavel au răspândit învățătura lui Iisus în întreaga lume civilizată din vremea lor, călăuziți de Dumnezeu și întăriți de semne și minuni prin puterea Duhului Sfânt, până acolo că simpla trecere a „umbrei lui Petru” (FA.5, 15), sau o „năframă ce-l atinsese pe Pavel” (FA.19, 12) puteau aduce tămăduire divină peste bolnavii ce credeau în mântuirea dăruită de Iisus Christos.

Sentimentalul Petru va învăța de la Iisus să crească în dragoste până la „iubirea ca principiu”, ca atitudine, iubire care se jertfește necondiționat, numită „agape” (In.21, 15-17). Acel „agapas me?” (mă iubești?), în forma sa absolută, rostit de Iisus îl va urmări pe Petru toată viața, cu toate că răspunsul lui nu a putut fi altul decât „filo se” (îți sunt prieten) într-o formă vag sentimentală. Poate că nu e ușor, cum cred unii, să urci de la instinct la emoție, apoi la sentiment consultându-ți conștiința, de la sentiment la dispoziție ținând cont de voință,

și în cele din urmă trecând la înfăptuire, să poți scrie și altora: „credinței voastre adăugați-i prietenia frățească; prieteniei frățești, dragostea de oameni” (ten agapen; 2 Pet.1, 7).

Principialul Pavel va învăța de la Iisus să-și lărgescă inima, trecând de la legalismul tradițional rigid la mărinimia, generozitatea, îngăduința duhovnicească, acea **macrothumia** (1 Tim.1, 16), ce prin minunea grației cuprinde laolaltă și pe iudeu, dar și pe grec, și pe cel de parte bărbătească și pe cel de parte femeiască, și pe stăpân, dar și pe servitor.(Gal.3, 28)

Petru și Pavel vor influența scrierea Evangheliilor de către Marcu și Luca, Marcu fiind colaboratorul lui Petru, iar Luca al lui Pavel. Temperamentul sanguin, dinamic al lui Petru apare în primul capitol al Evangheliei după Marcu în cuvântul „îndată”, repetat substanțial, iar temperamentul melancolic perfecționist al lui Pavel se regăsește în expresia „cu de-amănuntul”, adică minuțios, cu meticulozitate, ce apare în primele rânduri ale Evangheliei după Luca.

Poate că nu doar în anul acesta, Petru și Pavel au a ne spune ceva din experiența vieții lor. Poate că ridicarea simțămintelor noastre umane la rangul dragostei lui Christos, ca un privilegiu ce ne poate lărgi inima, ar putea schimba înfățișarea lumii noastre, într-o Împărăție a Binelui, unde cuvintele celor doi aduc viață.

PETRU: „*Tuturor dați-le **cinstitre**, iubiți frăția, temeți-vă de Dumnezeu, cinștiți-l pe împărat!*”.

(1 Pet. 2.17 – trad. BVA)

PAVEL: „*Să facem bine **la toți**, mai ales celor apropiați în credință!*”

(Gal. 6.10 – trad. TOB)

Nu cred, că cei doi sfinți apostoli au fost naivi, sau utopici., cum nu cred nici că noi astăzi am deține o soluție mai bună pentru omenire. Ci cred cu tărie că singura soluție a salvării umanității este cuprinsă în **Evanghelia păcii** ajunsă până la noi prin **agape** (dragostea) și **macrothumia** (mărinimia) celor doi crainici ai lui Christos.

POESIS

FIRE DE ETERNITATE

► Calistrat COSTIN

Nimic din ce este aici și dincolo, nu înstrăinează poetul. El nu este numai purtătorul de daruri, el este dăruitorul. Nu are trecut nici viitor, el este prezentul extraordinar al trăirii în arderi, până la desprinderea luminii! Între Dumnezeu și lume, este poetul, înfiat de Cuvânt!

Adrian Racaru

SCRISOARE...

...Din toate-ale tale-amăgirile
Am rămas singur cu amintirile,
Păcat, nu cu toate, multe s-au stins,
n-au rezistat, m-au învins,
iar din toate-ale tale nebuniile
mai stăruie armoniile
nălucirilor tale fecioare,
hora nuntirilor divine,
parfumul darurilor tale,
plăpânda rază de soare,
nedumerind nesfârșirea și cărțile
sfinte,
am început să mor, mi-amar de dulce
și foarte bine,
de mine, de tine îți mai aduci
aminte?!
De drag și de dor de cheagul tău,
de mierea ta,
resimt cum timpul moare
lăsându-mi mie partea pribegiei
de-a mă-nseta, blestem plebeu,
din marea de mistice izvoare
precum de-a pururi naște Dumnezeu
din rănile de aur,
deschisă sângerare ursită veșniciei!
E toamnă și peste lume,
de-atâtea vijelii și ploii
făpturile nu mai au nume,
mi-e frig de prea departe și abis,
adorm mai cugetând la noi
grăbindu-mă a prinde măcar
în vreun deșert de vise
reînvierea pierdută de apoi...

ZADARNIC, NEZADARNIC...

Am ostenit, Părinte Mare Arhitect,
creațiunea Ta, sfânta Ta operă
pare-a nu mai spune nimic, nimănu,
nici viața, nici moartea care
vor să vină!
Se simte parcă în eter
că ne-am născut zadarnici
din părinți, credeau ei, nezadarnici,
au trăit și-au murit
dornici de Tine, Părinte Mare!
Am ostenit și presimt că nu mai e
mare lucru de făcut întru
sacra iertare,
am vrut să câștig, dar am pierdut
neștiutor ce, de ce, pentru ce
la judecata izbăvitoare...
Dacă stau bine și nu gândesc
în felul lumesc, viața,
fericită, nefericită,
merită uneori a fi trăită
spre-a fire prin moartea-nemoarte
împlinită...

CINEVA SPUNEA CĂ...

Dumnezeu a lăsat scris să nu-ți faci
chip cioplit –
asta după ce El însuși și-a dresat un
sublim „chip cioplit“
în persoana fiului său cel mai iubit
(numele se știe...)
Dacă așa stau lucrurile, ce ne facem,

Doamne, Dumnezeule,
cum stăm cu sacrele graiuri de moarte –
mai cioplim sau nu mai cioplim,
ne mai închinăm au ba la CHIPUL tău
sublim cioplit și răstignit?!

FIRE, NEFIRE...

A fost ori n-a fost?!
Cineva pare să fie...
Poate Destinul!

* * *

Azi e devreme,
Mâine va fi prea târziu?!
Ce întrebare !

* * *

A fost și frumos, a meritat
nașterea
merită cu prisosință
să mori;
cum va fi renașterea?
simplu ca noapte bună:
geamăna cu remoartea...

* * *

Am ajuns pe culmi,
s-au risipit toți norii –
unde ești, Doamne?!

* * *

Cum să se încuibeze
gândul sinuciderii
într-un om deștept
când ai parte de moarte
oricum,
pentru vecie?!

* * *

Și totuși născându-te,
trăind, sperând
fericindu-te
aștepți, aștepți...
(ce anume nu contează)

* * *

Când simți că drumurile
toate se închid,

înseamnă că undeva,
în altă parte,
s-a pornit desăvârșirea...

* * *

Mi-am dat seama
(pare că în timp util
dar totuși prea târziu)
că în viața aceasta nu e
nimic de așteptat
(poate în celelalte)

* * *

Privesc spre ceruri cum
trece în fugă nebună
timpul.
Închid ochii, caut în mine,
în lăuntru ființei
mele,
în pământ...
și timpul trece mai greu,
tot mai greu
se pregătește parcă să se
ascundă undeva(unde?)

* * *

N-aș vrea să fie
în lumea de dincolo
(aia de dincolo de mormânt)
alt ceva
decât am imaginat aici
la venirea pe pământ

* * *

“ Niciodată să nu spui
niciodată!”
Dar... o data,
măcar o singură dată
se impune...

* * *

Când totu-i neant,
ce vrea să mai însemneze
DUMNEZEU?!
Și noi, noi trecătorii,
muritorii,
cine, ce, de ce suntem
întru nefirea eternă?!

METAFIZICA LITERATURII

O VIZIUNE ASUPRA VITRALIILOR DE SUB PIELE...

PAUL BLAJ - „GILLETTE”, ED. NAPOCA STAR, CLUJ, 2014

► A.G. SECARĂ

Dacă ați avea nevoie de un consilier pentru design interior, sufletesc, care va să zică, Paul Blaj v-ar putea fi de ajutor, dacă ați fi de o anumită sensibilitate, ușor bacoviană (sau bacovianină! – sic!), ușor romantică, ușor „gothic-rock” (asta am inventat eu acum, deci nu cred să aibă mare legătură cu ceea ce este denumit la propriu rock gothic, adică Bauhaus, The Cure, Siouxsie & the Banshees, The Sisters of Mercy și The Mission - în carte sunt aluzii, printre altele, la Skylar Grey, The Wanted, Nirvana, Blackfield, Anouk, Pink Floyd, jazz în general ș.a.), dar mai ales pur lirică.

Ca în cea mai nouă carte de poeme, care, însă, surpriză pentru cei care îl cunosc, este împărțită în două părți (chiar dacă întreg volumul este subintitulat „poeme”), una fiind de poezie, a doua de proză scurtă...

Ca să-l citez, „e o prostie să povestești poeme”, deci voi face altceva decât să povestesc...

Căzut sau nu între oameni și umanitate, scriitorul este... ispitit de unele amintiri, ba chiar de ideea scrierii unui roman, care ar putea să stea sub semnul unui moto precum acest fragment: „îi era frică să creadă, dar se îndrăgostea din nou în timp ce scria despre minunatele femei din viața lui” (într-adevăr, sunt multe portrete memorabile de... muzel!), fragment de găsit în cea mai consistentă proză scurtă, de aproape 25 de pagini, „Microbul de aur”. Unde găsim și o definiție cât se poate de lirică:

„- Ce este dorul pentru tine, dragul meu?

- Este o casă în care locuiesc genunchii tăi...”

Omul de „o sensibilitate înfiorătoare”, cu „o dorință acută de libertate și frumos”, poate

murmura „ești elegantă ca o biserică în timpul unui cutremur”, se poate privi prin ciorapul ei agățat: „se întoarce dorul în mine ca o barză într-o țară schimbată/ (...) / o pulbere ca praful de pușcă se varsă în mare/ tu aduni pescăruși morți/ scoici lucioase/ în arterele mele nu sunt geamanduri/ îmi povestești despre cum cade soarele pe tine/ zilele noastre s-au strâns ghem și pulsează/ înspre ochi/ mi se sparg vitralii sub piele/ mă ridic ca un spasm dintr-o floare de colț/ rămâne abisul în care se poate intra frumos ca în veșnicie” (p.22).

În rest, ca să mă întorc la celelalte 13 proze, acestea au multe trenuri, mașini, accidente, iubiri, baruri (uneori atmosfera este de David Lynch), sunt proze-jazz, cu improvizatii, între două și trei pagini de carte fiecare, schițe, uneori lăsându-te confuz, alteori mofluz moderat, câteodată dorind continuarea. De multe ori mustesc de... poezie, care, ca și în grupajul de poeme propriu-zise, sunt și anticalofile câteodată, că doar vitraliile se mai și sparg uneori și cioburile pot răni...

Sau, cum ar spune un Cohen, „Poezia nu e o ocupație, e un verdict. Poemul e un lucru murdar, plin de sânge și încins care trebuie apucat mai întâi cu mâinile goale”.

La Paul Blaj poemul ar fi uneori un nou născut, necurățat încă de moașă ori de asistente, poetul observând și o stranie legătură „de bucătărie” metafizică, poate prea puțin observată: „Era miezul nopții, când poemele ies ca râmele după ploaie”...

Și întorcându-ne și la poeme, uneori cheia de lectură chiar poate fi depresivă: „în jurul vieții mele nu mai e nimic de făcut// aș putea fi patefon în primăvara asta/ murdară/ ca un schimb de

înjurături"... Sau: „sunt un sertar cu mizerii/ plin cu formol/ ultimul care află că înșeală/ de aceea/ plânsul tău intră crud/ printre bețivi/ iar săpunul acesta pare livrat/ dintr-un lagăr”...

Din (ne)fericire, realitatea se mai poate și topi în jurul nostru (ca în „oameni născuți odată cu frica”), împușcăturile se aud, putem (scriitori și cititori) „să fim ogarii” unor poeme revărsate (vânate chiar de părintele lor), care duc speranța („un pai îndoit”) într-un mormânt inedit: „dă-mi o zi să mă îngrop/ în mobila veche de mahon/ cu un dicționar/ să mă dezlipesc de sensuri cald/ cum se dezlipesc afișele vechi cu vremea”...

Când autenticitatea este „o coajă de banană pe care aluneci/ în suflet”, Paul Blaj spune „prezent” și întinde o mână pentru ajutor: poezia nu trebuie să fie eufemism și poate fi poemul doar „pe degetul tău mic două buburuze”, dar și conștiința că „lui dumnezeu/ nu îi plac/ băgăcioșii în seamă./ morții sunt

așa simpatici cumva și foarte înțeleghători/ o companie selectă chiar/ cărțile știu mai bine/ dar nu mă dau în vânt”...

În felul lui de hârtie, „cu o hartă în loc de suflet”, suflet în carne zburând, Paul Blaj „a scris” pe vitralii ascunse și nu prea, din „cerneluri reci”, graffiti despre cum „ea” poate fi „liniștită ca un tratat de pace” și cum „el” mai poate mima că există... și ca un tratat de război cu frigul veșnic.

Poetul poate fi o mână „cu versuri tăiate”: „sunt un om simplu/ dacă tragi o linie galbenă/ pe asfalt/ și o atingi cu buzele/ mă vei cunoaște deplin”...

Finalul este al hainei poetului care încălzește îngerul: „și m-am zgribulit (...)// am luat o piatră de lângă gară să îmi aducă aminte din ce/ sunt făcut...”

ESEU

GRIGORE VIERU, SIMBOL AL UNEI ZODII TRAGICE

► Prof. Dr. Narcisa Florentina BOLDEANU

Unul dintre poeții remarcabili pe care Basarabia i-a dat în ultimul secol culturii naționale este Grigore Vieru, personalitate literară proeminentă ce vine din generația de creație a anilor '60. Autentic în viața de zi cu zi și mai ales în discursul liric, poetul s-a bucurat și se bucură în continuare de aprecierea criticilor și admirația cititorilor. Cu timpul, în ciuda faptului că anumite voci au încercat să-i conteste voga, el se impune drept simbol național al Poeziei, al spiritualității românești, al destinului neamului său. De aceea nu întâmplător exegeza românească manifestă un viu interes nu numai pentru creația lui, ci și pentru activitatea lui publică și culturală.

Paradoxal, dar în monografiile ce i-au fost dedicate poetului în România găsim mai multe informații și date biografice concrete decât în cele ce i-au fost consacrate în Republica Moldova. Este adevărat, o bună parte din informațiile biografice despre Grigore Vieru inserate în studiile apărute poate fi pusă sub semnul întrebării. Și totuși, dat fiind faptul că unii dintre autorii acestor studii sunt scriitori apropiați poetului, relatările lor au valoare biografică, dovedindu-se a fi necesare pentru conturarea portretului de creație a lui Grigore Vieru.

Evident, pentru a repera biografia poetului se cuvine să pornim de la primele semne ale devenirii lui, stabilind că, pentru el, la început a fost copilăria, temă care în geometria liricii sale ocupă alături de tema maternității un loc central.

Dintre monografiile despre poet, mai cu seamă cele semnate de Teodor Codreanu, Mihai Cimpoi, Mihail Dolgan, Fănuș Băileșteanu, Virgil

Nistru Țigănuș, Stelian Gruia și Paul Gorban ne introduc în casa din Pererita, locul de naștere al lui Grigore Vieru. Aflăm astfel că viitorul poet vine dintr-o familie veche românească din Basarabia. Vlad Ciubucciu lasă următoarele note privind genealogia lui: „În țărâne coborâți, dorm în tihnă somnul cel de veci și Doamna cu Anton Vieru, și Caterina cu Dimitrie, și Elena cu Ioana, și Spiridon și Simion. Acolo, în răcoarea cea de veci, doarme și Eudochia și Pavel. Toți Vierii..” [1, p. 22], cei din urmă fiind părinții viitorului poet.

În Pererita Hotinului (astăzi raionul Briceni), sat situat pe malul stâng al Prutului, la doar câțiva pași de Miorcani, satul poetului Ion Pilat, dislocat pe partea dreaptă a râului, într-o iarnă geroasă, cu mai bine de șapte decenii în urmă, pe 14 februarie lui 1935, într-o casă țărănească, construită din lut, s-a născut cel care avea să aducă bucurie tinerilor Pavel și Eudochia Vieru, fiul Grigore Vieru. Căsătorii și cununați în fața lui Dumnezeu încă din 1928, Pavel și Eudochia (cu nume de alint Dochița) Vieru „au mai fost fericiți de soartă cu o fată, care s-a născut în 1930 și a fost botezată cu numele Sofia. Familia din trei oameni era fericită și ferită de zbuciumul intereselor meschine. Pavel Vieru era un fel de artist multilateral în Pererita și un om de mare spirit. (...) era și la muncă aprig (...). Avea, cum se zice prin partea locului, de toate, fără să aștepte cu sufletul la gură să-i suradă vreun noroc mai mascat” [2, p. 13].

Din consemnările monografiștilor aflăm că în familia lui Grigore Vieru nu numai tatăl

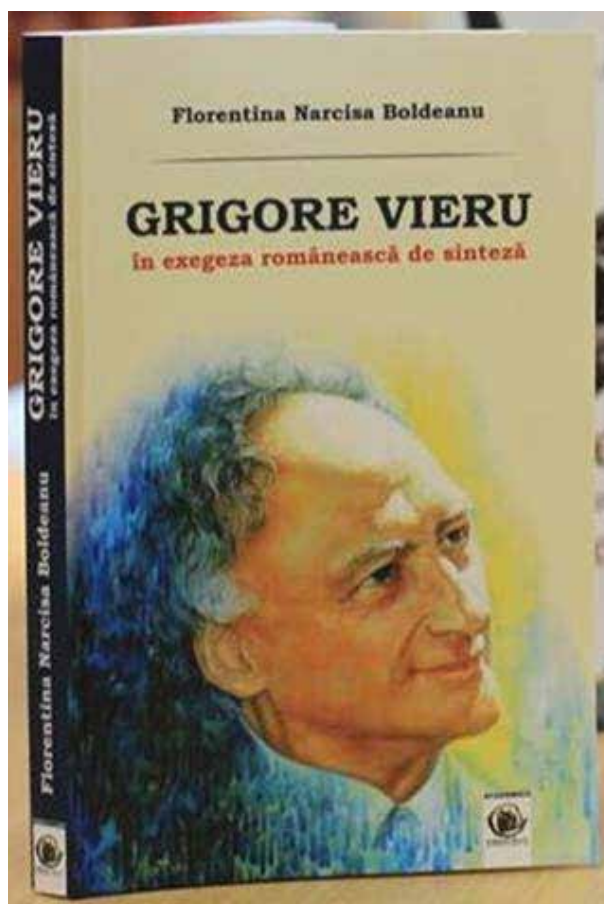
era dăruit cu har. De altfel, însuși poetul, în cadrul unei emisiuni televizate, povestește moderatoarei Eugenia Guzun despre moștenirea folclorului în familia sa, moment în care îl evocă pe unchiul său, Dumitru Blajinu, lăutar autentic al Basarabiei și al inimii sale: „Multe din rudele mele au fost muzicanți – muzicanți populari. S-ar putea spune că am crescut în casa unuia dintre cei mai mari și autentici lăutari basarabeni, care este Dumitru Blajin. Mărturisesc că niciuna dintre arte, afară de muzică, nu mă face să mi se umezească ochii” [3, p. 351].

Dochița, rămasă văduvă, angajată în muncile gospodăriei și în cele ale câmpului, se va recăsători, în cele din urmă, cu un bărbat de bună credință, Vasile Guțu, despre care monografistul Stelian Gruia menționează că „s-a străduit să aducă pământurile și acareturile defunctului Pavel în rând cu lumea. (...) Noul soț al Dochiței Vieru a făcut ca toată Pererita să privească spre acareturile defunctului Pavel cu admirație, dar și cu invidie” [2, p. 17]. Și când părea că gospodăria înflorește și luminează armonios în Pererita, iar copiii și femeia aveau un stâlp al familiei, destinul necruțător îl cheamă la război pe Vasile Guțu, care nu s-a mai întors niciodată acasă. Femeia, rămasă din nou văduvă, refuză să se mai recăsătorească, acceptându-și astfel noua condiție-destin. Poetul, statornic în sentimentele sale față de mamă, o surprinde astfel în poemul Autobiografică: Mama mea viața-ntreagă/ A trăit fără bărbat./ Prea singuri eram în casă/ Ploi cu grindină când bat.

Acest tragism al destinului familiei Vieru este comentat în felul următor de Paul Gorban într-un studiu recent apărut despre opera poetului: „...La Grigore Vieru dimensiunea tragismului capătă, dinspre particular spre general, un sens simbolic, care se adâncește, căpătând contururi ontologice. Tragismul familiei devine, în fond, tragismul națiunii. Absența tatălui este asemănată cu absența sau confiscarea istoriei” [4, p. 17]. O asemenea extrapolare este confirmată de faptul că însuși poetul, când vorbește despre copilărie, fie în poezie, fie în interviurile ocazionale, își identifică destinul cu cel al poporului său.

Primii ani de școală, spun biografii, nu au fost cu totul lipsiți de bucurii. De la tânăra învățătoare Eugenia Gladun învață să iubească cartea, folclorul, horele. De precizat că el învață să citească și să deslușească lumea din abecedarul caligrafiat cu litere latine. Însă bucuria se termină odată cu programele noi de școlarizare impuse de noua alcătuire socială, prin care copiii sunt învățați că limba moldovenească nu își trage devenirea dintr-o limbă latină ci, mai degrabă dintr-una slavă, anume rusa. Literele latine din abecedar sunt înlocuite cu cele slave, iar bibliotecile și librăriile sunt umplute cu volume ale autorilor ruși. Copilul Vieru învață la școală că istoria Moldovei nu are nicio legătură cu aceea a României, că limbile celor două state sunt diferite, că la Prut pândește jandarmul român a cărui intenție e să jefuiască satele moldovenești, să batjocorească biserica și onoarea țării

(continuare în numărul viitor)

LYRA ÎN DEBUT - POESIS

DAN VÎȚĂ

Amor vechi și demodat

ca un îmbogățit al bibliotecii lângă ea
șarmant autodidact cu trupul-manuscris
în scrâșnet de cărți claxon tip sf. genoveva
am coborât din mașina de scris

galant am invitat-o la mănăstire în trapeză
felul întâi cu bach desert cu jean-pierre jorris
pian discret lumina în fotosinteză
gulei și agape la masa de scris

am dansat în pat și ne-am iubit pe estradă
pe bancheta din spate a mașinii de scris
era prima hierodulă ieșită pe stradă
eu primul cititor de templu interzis

ne iubim și-acum discret la autorii greci
sus pe rafturi jos la subsolul paginii cu nota bene
în depozite de cărți mai rar prin biblioteci
dar azi am cunoscut o hetairă care s-a iubit cu
diogene

a da frumos

am dat de ea și-ochii mei reverenzi subtili
algebrici
mi-au dat foc la cărți la pat de-atunci fărăperdea
nerușinat geamul dormitorului dă-n curtea unei
biserici
(Doamne, ce frumos poate să dea !)

cu tot cu credincioși biserica cu o intrare dă în
două intrări
enoriașii nu mai dau prin cer își dau orizontal în
lume înălțarea
iar schiturile dau lemne de rug pentru animalul
cu două spinări
(Doamne, ce frumos poate să dea !)

de când am dat de ea și-ochii mei o pipăie sa-
cerdotal și teofori

ușile de biserică s-au mărturisit ca paturi fără ea
fertil-cuantic ferestrele bisericii dau la mine-n
dormitor
(iubito, ce frumos te dai și poate să se dea !)

am dat de ea și ochii mei cândva ologi leproși
și paralitici
stau ascunși în ea ca preoți noi ai unei vechi
biserici

Efectul Cerenkov cu lupi

lumina cu mâinile mele pe tine-n alcov
ca-n munți pe iadă zăpada cu urme de lup
mie, d-le pavel alexeevici cerenkov
mi-au apărut pete de întuneric pe trup

în strălucirea albastră care apare-n pat
cînd se dezvelește-n somn și țipă și este goală
între lupoalice care nasc cu urlet întrupat
naște perechi de lupi într-o singură vocală

trupu ei se propagă înainte de suflet și lumină
mai repede decât privirile pe sâni strânse-n haită
albastru ca un reactor nuclear în zăpadă sanguină
trupul ei plin de lupi scâncește și se vaită

plini de lupi care s-au prăsit în lumină
ochii mei și sîni ei denunță efectul cerenkov
trupul gol dezvelit în somn strălumină
și țipă, Pavel Alexeevici, până la istov

Rusă (O noapte din moartea lui Ilia Ilici Oblomov)

toată noaptea m-am certat cu Gonțearov
(parcă eram cu el cu Stolz la o crașmă-n Odessa
zahar ne servea ca servitor și controversa
a plecat de la moartea lui Ilia Ilici Oblomov

eu eram de părere că trebuia îngropat cu Olga
Sergheevna undeva într-un ostrov
Stolz – cam beat cam prost – îl arunca-n Volga
cu Agafia Matveevna în pat și în istov

i-am spus lui lui Ivan Alexandrovici tre să recunoști
stăm la Marea Neagră la Odessa ca niște proști
că dacă-l îngroapă Stolz pe Oblomov în apă

Ilia Ilici se va vărsa în Marea Caspică lângă Astrahan
dar ar merita o îngropare pravoslavnică în groapă
cu Olga și Agafia și cu tine Gonțearov Ivan.

urăsc îngerii luminii care-au căzut din arhetip

urăsc îngerii luminii care-au căzut din arhetip
în câmpul vizual se reduce timpul de expunere
eu am iubit-o într-un dagherotip
în timp etern și lumină-n descompunere

dormitorul ei vetust era camera obscură-n care
imaginea noastră răsturnată se iubea pur
lumina lunii și ochii se-ncăierau cum câinii-n abatoare
iar sufletele se hârjoneau în aer și în contre-jour

ne legam de pat cu fibre optice de mâini până târziu
și ne iubeam schelălăind fotosensibil noapți-lumină
eram bipede superbe ale unei specii de lup cenușiu
corpuscular-ondulatoriu întăriți prin expunere la lumină

noi ne-am iubit pe pozitiv pe de rost și după dicteu
și frumos și îmbrăcați și cu rușine
deasupra apelor din noi se mișca duhul lui Dumnezeu
strivit superb de îmbulzeala de fotoni și de suspine

nu există despărțire perfect-aseptică, moleculară

nu există despărțire perfect-aseptică, moleculară
doar noapți în care te-mbeți și adormi spectral
cu ultima iubită crescută-nlăuntru-ți cu aripile-n-afară
în șanțurile din bariera sistemului nervos central

nu există rupere din iubire și dezintegrare nucleară
de ultima iubită pe care ai iubit-o morfologic și beatitudinal
există timp plin de nori bărboși în tractul cosmic-vaginal
și comete vulgare prin cârciumile de pe centura stelară

nu există exorcizare fără preoți răniți și miros de pucioasă
când iubești nu-ți naști iubita, țărănește, pe câmp electromagnetic
poemul nu-i naștere sulfurică nici simplu accident genetic

nu poți lepăda definitiv poemul iubirii prea-frumoasă
crescută-n tine, cu-aripile în afară, tulburătoare, făt-frumoasă
ca îngerul pe care călărești prin galaxii, spiral, poetic.

(acum mănânc cu vameșii. și beau cu păcătoșii)

acum mănânc cu vameșii și beau cu păcătoșii
mahmur îmi amintesc bațjocura și dracii de ocară
mi-au tâlhărit și aerul din suflet și lumina cuvioșii
m-au înviat ca și autopsia să mă doară

stau gol și răvășit în pat ca-n iadul evoluționist
și trădător cum orice mulțumit de moarte l-ar
vinde lui iisus pe iuda în giulgiu de moarte-ar
cumpăra meschin un darwin trist

acum mănânc cu vameșii și beau cu păcătoșii
și-mi amintesc durerea care mă va face de ocară
mă-nalț la cer din zdrențe ca leproșii
și stau departe de trupu-mi prima oară

acum mănânc cu păcătoșii mai beau cu vameșii și nuda
pe genunchii mei se mișcă și mă-mbăt mai rar cu iuda

gura cum aş jupui un îngerdiavol

îmi privesc gura cum aş jupui un diavol
de viu şi l-aş curăţa de măruntaie
cu oroare de vacuum ca zugravii
de ziduri cântătoare - în aere vechi

umblă convulsiile celui nou de noapţi
ca o lectură dublă în proscomidie
unde cuvintele chemate între ele îşi schimbă
hainele şi mi se dezbracă anahoreţi-n gură

cum aş jupui un înger îmi privesc gura de viu
şi l-aş curăţa de măruntaie
cum aş dezbrăca şi zdrenţui şi târnosi
strigătul ei atunci vocala ca pe-o poală de icoană

ea era atât de deşteaptă

ea era atât de frumoasă în ochii mei
încât duhovnici medici trupe de la fortificaţii
(de-abia arestat !) un grup infrafracţional cu ramificaţii
au făcut drumuri poduri contracte cu dedicaţii
astfel că-n mintea mea raiul avea chipul şi asemănarea ei

ea era atât de frumoasă în ochii mei
că vindecam nebuni doar privindu-i o secundă
asistentele medicale reparau ingineri/nanosecundă
van gogh şi-a lipit urechea muribundă
astfel că-n mintea mea raiul avea chipul şi asemănarea ei

LYRA ÎN DEBUT - POESIS

GABRIEL GHERBĂLUȚĂ

indefinit

făr' de întoarceri
risipirile clipei
prin noi locurile rămase libere
și contrastul culorii
ochiului de înger

la marginea timpului
un cuvânt își așteaptă poezul
din păcate nu eu îl voi spune
cine știe?
poate se va scrie singur

despre poezuri și alte închipuiri

deșteptarea a fost dureroasă
ca de fiecare dată când te trezești singur
într-un dormitor gol
îți vine să întrebi atunci;
cine mi-a furat poezul?
întrebi și cauți
pentru că nimeni nu-ți va răspunde
cauți până vor cădea demonii peste tine
și îți vor răspunde printre hohote de râs;
-nu ți la furat nimeni, gabriel
pentru că poezul ăla exista doar
în imaginația ta
-oprește-te din căutat că e în zadar
fă ceva ce știi tu cel mai bine;
mori puțin...

declarație de non beligeranță

de câte ori închidea ochii
o altă ușă din cuvânt se deschidea
pe acolo pătrundea ea, invadatoarea
mândră ca orice prădător
pe teritoriul abandonat al prăzii

spațiu fictiv al unei virtualități letale
poezul ăsta

pradă și prădător
rodul insomniilor cotidiene
și fricilor alternative
știi?
într-un război cum e acela din poemul ăsta
nimeni (nici autor nici lector)
nu poate rămâne neutru

fără titlu

nu a mai fost să fie...
ultimul zbor nu a mai existat
cum trenul printr-o haltă părăsită
așa a fost și cu zborul ăsta
demonii au obosit să tot cadă
într-un poez necitit de nimeni
și-au dat jos aripile din dotare
și cu un gest patetic
(ca în finalul din Casablanca)
au scris în lut:
rămas bun !

Sperietoarea de poezuri

e ora când vine în salon asistenta
momentul tratamentului
când toate poeziile stau pitite cu genunchii la
gură
sub cearșafuri
clănțănindu-și cu zgomot literele
toate câte mai sunt
e ora când sângele lor se pregătește să
facă marele salt către venele poetului

eu sunt doar sperietorul păsărilor care dau
târcoale
leșurilor silabelor astrucate
doar atât
sperietorul...

“cine iubește și lasă...”

nu e tunel...
nu e tunel-îți spun
e doar vizuina pe care au săpat-o
părerile noastre de rău după iubirea făcută
scrum
vizuină în care s-a tras la întuneric
șarpele nepuțințelor mele
în așteptarea șarpelui trufiei tale

nu e tunel...
nu e tunel- îți spun
e doar o groapă în care am îngropat-o pe
maria tănase
împreună cu pescărușul vinovat că
a crezut în cântecul ei
nu e tunel...
nu e tunel-îți spun
e doar soarele care tocmai acum
s-a hotărât să între-n eclipsă totală

nu ne mai pasă

nu-i pasă nimănui
îngerii ăia au căștile-n urechi
și-s cu spatele la lume
ochii țintiți către poarta raiului
doar, doar s-o-ndura petre să îi reprimească

cui să-i mai pese?...
porțile s-au deschis larg

lăsând să iasa florile scuturate
din măruș de lângă granița dintre rai și noi
noi nuntașii nefericiți-spectatorii unei ceremonii
ratate
nu-i pasă nimănui
doar lui fărâmiță
trudind asudat peste acordeonul său

despre reîncarnări succesive

își plângea cântecul la colțul străzii
alături de un câine galben și slab
într-o zi oarecare
cum o birjă de piață cu pielea coviltirului
scorojită de sarea lacrimilor sfinților muscali

își plângea cântecul
acompaniată de acordeonul la care cânta
un câine galben și slab
o pasăre rămăsese așa...
atârnată în aer
uitând să mai dea din aripi

își plângea cântecul la colțul străzii
fără să știe că pasărea aia era sufletul meu

despre tine

îmi spun
că libertatea apare
atunci când te părăsește frica
atunci ce să mai facem cu ea
dacă de frică nu scăpăm decât prin moarte?

dincolo de frică e pasărea
pasărea ești tu
de aceea țara libertății e linia orizontului
locul unde cântecul devine culoare și miros
iar pasărea-și ia numele de iubire

sextină – a spălării prin iubire

îi desenase din cuvânt niște aripi ușoare
mai ușoare decât aerul prin care plutea
ea pasărea, ea măiastra închipuiriilor sale
ea lumina pasăre apărută să împrăștie
întunericul

unde va, înălțându-și ochii spre lumină
el își spăla beznele cu soarele din cântecul ei

fals tratat lirico-oniric

împoezirea nu-i e stare chipului singur
rătăcit cuvântului cu mască pe chip
nici anotimpului nu îi este
nici stelei, mării, nopții, parcului
într-un cuvânt, nu e stare
e doar un veșmânt invizibil
așezat pe trupul unei femei
întotdeauna pe trupul gol al unei femei
înfrumusețat de dăruitor
nu! nu e identică hainelor celui după care
a strigat copilul pe stradă:
împăratul e gol!
nici măcar nu-i seamănă
cum ar putea semăna invizibilul cu
invizibilul?
împoezirea ești tu peste trupul căreia
mă prefac a pune un veșmânt invizibil
ca să te pot îmbrăca doar eu

octava tuturor tânjirilor

lumina mea, am sa te țin de mână
și ieri și azi și mâine, până
căldura ta în carne o să-mi coacă
un mac albastru, mirosind a dacă,
o iolă albă, un hamac și vela
să ne dea marea pescărușul de la
ecuator sau tropicul cel rac
lumina mea cu tine să mă-mbrac

cinci distihuri ale unui portret

ai luat lumină din trufașul soare
cu ea în ochi tu ai născut o mare

prunc viu ținut în brațe de o maică
te-ai regăsit în el copil-leoaică

privești acuma luna printre gene
mâna-ți petreci pe-obrazul meu alene

și-n ochii mei care doresc să vadă
se arcuiește-un animal de pradă

leoaică sângerie ca ficatul
amușină lumina și păcatul

M. Cojocaru

CRONICĂ LITERARĂ

AFUNDUL CONȘTIINȚEI CA DEAL ÎNTORS

AUREL BRUMĂ – „DEALUL” (BUCUREȘTI, ED. „PERFORMANTICA”, 2015)

► Lina CODREANU

Ridicătură peste văile mănoase, dealul golaș pare un străjer vigilant al întinderilor dimprejur. Dacă la șes, privirea călătorului se odihnește pe dunga orizontului nefiind stânjenită de spinări urieșești și dacă în munți ochiul desfătat de haina pădurii n-are decât libertatea verticalității, ei bine, între dealuri, drumetuțului nu se poate plictisi urmărind linia ondulândă, mereu *altfel* proiectată între cer și pământ.

Fascinația *dealului* n-o pot percepe decât persoanele trăitoare într-o asemenea zonă geografică, cum, de pildă, este scriitorul. Autor a peste 27 de cărți cu proză, poezie, reportaje etc., prin activitatea de redactor realizator Radio Iași a beneficiat de o largă cunoaștere a formelor de relief, dar și a tipologiilor umane ori a subtilităților de limbaj ale interlocutorilor. Provenind din Nicoreștii Galațiului, autorul cărții a surprins într-o împletitură artistică pietrificarea unei forme de relief cu metamorfoza psiho-socială și cu trama mitologică, aparent incompatibile.

E dificil de așezat un așa roman într-o categorie estetică a genului, fiindcă epicul lasă niște largi stilului jurnalistic, prin similitudine, creând imaginea complexă a autorului însuși, de prozator și jurnalist. Chiar volumul, prefațat de Nicu Gavriluță și postfațat de autor, cuprinde două părți concepute diferențiat, sprijinind această aserțiune: prima – *Dealul* – este o proză încheagată în spiritul literaturii moderne, în timp ce *Între Deal și Lost* include *flash-uri* memorialist-jurnalistice. Ambele însă prind într-o alveolă simbolistica unui urcuș omenesc, cu începuturi incerte și fără sfârșit, pe Dealul cunoașterii și al conștiinței de sine: „dealul nu

are finit fiindcă, urcându-l, urcă și el, Dealul.” (*Postfață*).

Cele 26 de părți din *Dealul* au în prim plan „fenomenul de la Guguete” ce încercănează încrederea oamenilor că ar fi o movilă normală. Totul vine din spusele acelor („gazetari, scormonitori de comori, savanți de la oraș și județ, scriitori, mai ales poeți”), care au văzut-o ori au cercetat-o geografic și geologic. Aura legendară a dealului se amplifică prin anonimizarea indivizilor: „tot soiul de unii și alții”, „zicea una”, „trece unu pin uliță, unu sau altu”, „unu sau altul simte, aude, vede și se albește la păr”, „că și zicea cineva” etc. Dealul e un personaj misterios, dintotdeauna acolo, „crescut” odată cu duhul comunității, de sus veghind liniștea și stârnind imaginația tuturor. O fi urcat vreodată cineva până sus și acela-și zisesese că-i stăpânul. Însă, frământări telurice au mișcat dealul, încât, prin alunecări, s-au modificat haturile loturilor, de va fi fost vreodată careva proprietar. În fapt, Dealul a fost dintotdeauna *proprietarul satului Gu(r)guete* și nu invers. Însăși denumirea satului își are rădăcini în aria semantică a toponimelor geologice: *vârf, gurgui, creastă*.

De la început până la final, gugueți ca Ion/Leo, au încercat urcușul movilei cu pasul, prin înconjurare, pieptiș ori poticnit, dar niciodată nu au ajuns până în vârf pentru că, motivează naratorul, „Ion, urcă Dealul iar dealul urcă cu Ion”. Nu depășirea obstacolului geologic ar fi fost ținta încercării, ci urcușul repetat al Dealului ca act inițiativ în viață și moarte, împletit cu starea contemplației efemere de tip sisific. În fapt, proza lui Aurel Brumă e o parabolă a cunoașterii

de sine. Abisul interior are forma Dealului cu vârful înșurubat în afundul conștiinței.

Bântuit „de streche”, movila neroditoare a satului era învăluită în țesătura unor „vorbe descălțate” despre niște țipete nocturne, nădușeala vitelor, vâlvătăi bizare, sminteala curioșilor... Dealul care „nu miroase a moarte” a stat în adormire până când s-a ivit un caz medical fără explicație: urcându-l în fugă, copilul Sarei și al lui Năică s-a îmbolnăvit și a fost spitalizat în salonul doctorului Aftenie. Cazul părea mult mai complicat, „o formă letală de «silicoză»”, o parte a bronhiilor fiind pietrificate, dar, după analize, perfuzii, aerosoli și alte proceduri medicale, Năică a rezistat și a fost externat ca „vindecat”.

Agerimea observației jurnalistului profesionist rămâne trează, scormonitoare, Aurel Brumă împletind ideea comprimată cu o viziune flexibilă, plasate într-un decor natural și social cu tente butaforice. Cazul medical corelat cu enigma „piramidei de la Guguete” a atras interesul celor din afara localității: „gazetari, scormonitori de comori, savanți de oraș și de județ, scriitori, mai ales, poeți” (p. 13). Primarul Uium, zis Belitu, și secretarul Levrentie sunt asaltați de curioși și de investitori; asupra lor se fac presiuni de la „ăi de sus”; o companie transnațională vrea să-i scape pe săteni de „pacostea de deal”, să-l disloce; pe ulițele satului apar agregate înspăimântătoare gata să mute dealul din loc ca fiind inutil; li se promite o sumă uriașă ce ar acoperi valoarea a 4-5 bugete, scăpându-i de sărăcie... Un adevărat blestem al buboiului de deal care în capul unora seamănă iluzii bolnave și, simultan, în mintea altora revarsă frica de adevărul piericiunii neamului.

Pe măsură ce se lărgeste interesul străinilor în jurul ridicăturii străvechi, țărani încep să conștientizeze valoarea sentimentală a cocoșei telurice pe care nu crește nici pirul, însă pe care o percep ca „Dealul Personal”. Sătenii sunt făcuți din plămada pământului de-acolo, prin ființa lor curge spiritul locului. Cum să-l înstrăineze? *Gugueteii înșiși sunt Dealul*: „Dealul acesta de care se sperie unul sau altul și toți la un loc nu l-a pus Domnul de-aiurea aici, cum și pe noi alături. [...] Este aici ca parte a întregului, deolaltă cu viețile noastre. Vom rosti adevărul lui și al nostru dacă vom fi vrednici

de aceasta iar timpul, momentul se pare că a fost grăbit de alții. *Dealul are multe dealuri în noi înșine* așa cum păcatul nu vine din afară ci dinlăuntrul fiecăruia în parte. Și nu de dealul satului mi-i teamă ci de *dealurile din noi înșine*.” (p. 89, subl. n.).

Lipsiți de ridicătura de lut fără „miros de moarte”, ca tot omul „viu” adică, sătenii ar simți prăbușirea existențială. Fără acest *axis mundi*, veghetor, martor și tutore al vieții, gugueteii ar pierde reperele arheale, sensul traiului, linia ondulantă a orizontului ca și cum s-ar așeza între ei un „capăt de lume fără lume”. Îndărătnicia câtorva săteni imuni în fața agresivității investitorilor a salvat dealul încărcat de legendă și, simultan, geografia, istoria, tradițiile și... viitorul localității Guguete, încât străinii „cum veniseră așa și plecaseră. În gol.” (p. 13). Năuceala dată de dâmbul nelucrabil e fantasma mitică a uriașului din fibra existențială a așezării: „dealul acesta, *Lostul* – [...], este un document, o parte din cronică unui viitor îndepărtat dintr-un trecut și mai îndepărtat. Un semn pe care nimeni nu l-a înțeles până la povestea micuțului de aici din Guguete, Năică” (p. 108).

Partea a doua – *Între „Deal” și „Lost”* – cuprinde varietăți epice ce converg spre aceeași scară de observare a Dealului, digitații jurnalistice bine strunite de reporterul radio Aurel Brumă. Cu ironie blândă ori șfichiuitoare, prins în găoace de amintire, aici dezvoltă ideea că Dealul stă înșurubat în conștiința proprie, că e de datoria lui să continue urcușul dâmbului încercat de bătrâni („Parcă mă trag gropile...”, p. 122).

Arhitecturată pe mai multe paliere epice, cartea se instituie ca o proză modernă, mustind de sensuri, în care scriitorul Aurel Brumă augmentează banalul în dimensiune mitico-legendară. Cheia oferită cititorului pentru a degusta miezul filosofic al cărții desfirat în parabolic – „Nu ți se pare că până și vinul miroase a parabolă?” (p. 140) – pare a fi îndemnul primit de la bunicul Iorgu din Nicorești: „Învață să aștepți.” (p. 144).

Așezată sub spectrul răbdării active (biblice), de aceea, poate, cartea *Dealul* cere din partea cititorului mai mult timp pentru reflecție decât zăbava lecturii în sine. Adică *lasă urme*.

FESTIVALUL AFORISMELOR - TECUCI

AFORISME

► Vasile Sevastre GHICAN

- Uneori lipsa unui zâmbet e mai grea decât o piatră de moară.
- O bucată de pământ nu moare decât strivită de o bucată de cer.
- Cele mai multe speranțe mor înecate în lacrimi.
- Părerea de rău este suma tuturor părerilor de bine.
- În inimă, locuri pe scaune nu au decât părinții mei.
- Dacă mama nu te-a bătut la timp, o va face mâine soarta.
- Uitarea este ochiu care vede prin întunericul tuturor veacurilor.
- Cea mai scumpă monedă a omenirii a fost și va rămâne lacrima.
- Amintirea este prada cu care se hrănește prezentul.
- Omul precaut își consolează și umbra.
- Nu diseca o speranță că nu vei găsi decât iluzii.
- Dacă vrei să trăiești mult pregătește-te zilnic de moarte.
- În sfârșit ajunse în vârful ierarhiei, mirosea tot a răutate.
- Reziduurile gândurilor se decantează în inimă.
- Învață de la întuneric prețul luminii.
- Femeia nu are contraindicații, iar efectele nocive sunt întântătoare.
- Prostia face oăle, iar răutatea le clocește.
- Doar marginalizații sorții sunt vecini cu Dumnezeu.
- Există și Concursuri de muzică unde sunt premiate doar picioarele și fundul.
- Dumnezeu a lăsat femeia să umple pământul cu lume, iar nu cu răni.

► Marin MÂRZA

POESIS

Păsările din primăvara bunicilor

se întorc însetate de sânge
 cojile rănilor mele
 devin semințe
 nu mai e nimic de spus
 trebuie să ieșim pe străzi
 să pierdem ce-a mai rămas de pierdut
 ziua de mâine
 cotelonește lutul statuiilor
 mă apropii cu vârsta
 de ferocitatea câinilor din spatele orașului
 să-mi sărbătoresc fantasmalele lucidității
 atras de finalul unui concert rock
 și de jovialitatea barmanului
 ce-mi servește scursuri de pahare
 adunate ca versuri.

Sub înaltele poduri

ziua bate lent din soare
 la capătul respirației
 îmi lipsește entuziasmul zăpezii
 ce așează liniștea pe statui
 pe dâra de sânge a timpului pierdut
 pe brațele ce ascund în mine îmbrățișarea
 mă străduiesc să rămân în viață
 sub înaltele poduri ale normalității
 cu umbra sinucigașului ascunsă în cuvânt
 din largul mării
 depozitele de ceară ale așteptării
 aprinse de fulger
 aduc la mal cadavre adevărate
 ziua bate lent
 ca un clopot tatuat
 pe sânii tăi iubire.

Între cuvinte golul

în primul rând mama
 cu burta umflată de un fibron
 ajuns la maturitate
 ce imita umbra mea
 plecată la muncă în străinătate
 scursura sânilor desperecheați
 de aciditatea mângâierilor
 un răsărit de soare
 în grevă japoneză
 n-am avut niciodată un raport sănătos
 cu inima din cauza spiritului
 și viceversa
 cu mângâieri străine
 ling sarea zilei de pe geamul imaginii
 în al doilea rând
 îmi plac paharele înalte fără conținut
 suavele perdele de muște bețive
 ale gândurilor în dimineața ferestrei
 iubire, pașii tăi răstoarnă cuvinte
 statui de piele moartă.

Apropiati-vă de mine

sunt ziduri și cuvinte împrăștate de sânge
 nu fac un pas pe stradă
 fără să nu-l întorc în gând
 îmbibat de frumusețe
 ca un sinucigaș stropit cu benzină
 caut un motiv oricare iubire
 în fiecare sărut
 aripile unui înger ard
 de puritatea zăpezilor îmi țiuie ochii
 singurătatea își pierde imunitatea în paradis
 nocturna voce a unui strigăt
 uitat de neuroni în plămâni

redau naturii trupul meu zilnic
 și-n fiecare sărut
 oasele mele se rup
 rostogolindu-se în trup.

Com" e morire

Lui James Hilman

te învârti în jurul rădăcinii
 până vei epuiza suculentele fantasme ale
 personalității
 revii la gânduri mai bune
 te-au părăsit prietenii
 și te golești lent
 de ambiții
 de obligații
 de idei
 și păsările te urmează
 nu mai ieși de frica oglinzii din casă
 dialogând cu moartea câștigi puțin
 din timpul pierdut
 fructele pomului de la fereastră
 duhnesc a înger
 și-n toată strălucirea
 ziua e lumină ricoșată
 de-n ciob de sticlă spartă-n stradă.

Scrisori din țara soarelui apune

deschid
 și închid
 ușa casei
 de prea multe ori
 și nu mai țin minte
 ce țară
 ce nume
 ce ocupație
 ce religie
 și câți bani
 am avut.

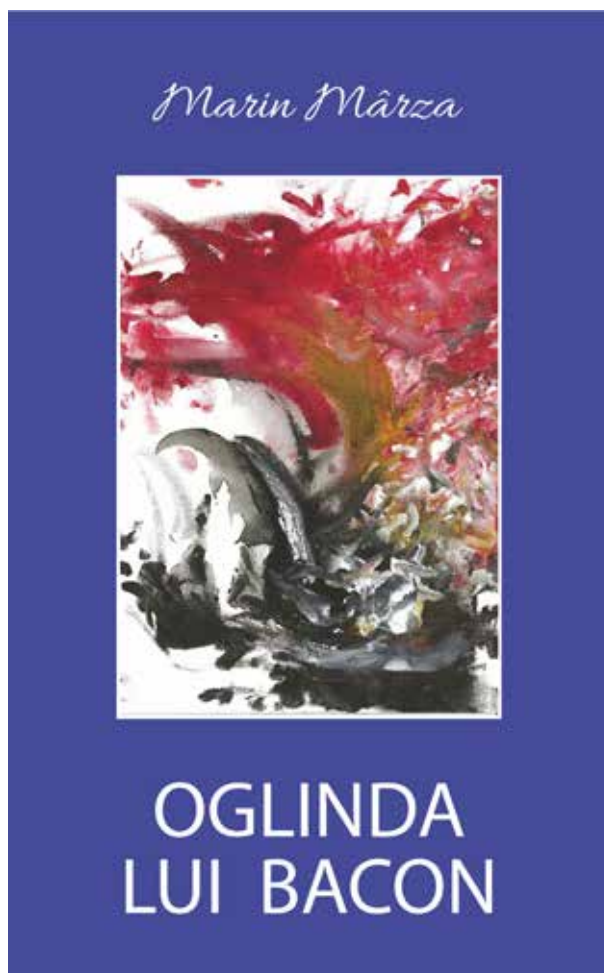
Oglinda lui Bacon

Moto: „Viața poezilor și a sfinților e o misiune.
 Lăsați-i s-o ducă de la Pământ la Cer...”

Simon Ajarescu

ai dat viață unui poem
 ține-te de urmele lui
 până la capăt
 nu te așeza prea devreme la masa de scris
 verbele în graba lor caracteristică
 anorexicelor prezentatoare de modă
 îți vor umple poemul
 cu inutile vârfuri de cerneală
 aluzii himalayce
 memoria livrează amintiri modificate
 consolidând dispariția
 la masa de scris nu există viață
 între cuvinte, îți jur.

(Din volumul *OGLINDA LUI BACON*, Editura Sfera,
 Bârlad, 2016)

► Prof. Aurel SCARLAT

POESIS

PARCUL ALEXANDRU

La ora schimburilor din licee,
Tinerii vin, tinerii pleacă,
Parcul central devine o maree,
Tecuciul este dornic să petreacă.

Vezi grupuri de adolescente,
Solemne ca niște vestale,
Neverosimile accente,
Printre efluvii naturale.

Vezi grupuri de adolescenți,
Trecând caniște zei,
Tulburători, efervescenti,
Pe-ndrăgostitele alei.

Un cuplu, într-un chioșc petrece
Clipele în intimitate,
Sanționând o clasă rece
Și cu răspunderi limitate.

Și el și ea văd altfel școala,
Instinctul lor eficient
Ignoră însăși Capitala
Ignoră un experiment.

E ora agitației din licee
E ora discului solar,
Când se aprinde o scânteie
În parcul fără minutar.

SCRISOARE CĂTRE TECUCENI

Tecuci, oraș patriarhal,
Aflat la drumuri confluențe
Încă rezști conjunctural,
Suprastructurii decadente.

Semeață, vechea catedrală
Privește traficul central,
Tulburătoarea vânzoleală
Cu exotismul ei local.

Alături, domnitorul Alexandru
Și scriitorii stau de vorbă pe alee,
În parcul animat și tandru,
Când galeș, trece o femeie.

Hogaș se sfătuieste cu Pamfile,
Cum să susțină Casa de Cultură,
Celebre ctitorii civile,
Subtil atinse de uzură.

Fostele Galerii de Artă
Își plâng moderna decădere
Sub ochiul care nu le iartă
Și care moartea lor o cere.

Spitalul Cincu, Strada Mare,
Pasajul, grămădite magazine
Trăiesc tăcuta erodare
A energiilor puține.

Scut unei epoci precedente
Stingheră, primăria actuală,
Între vestigiile elocvente
Își caută o notă personală

Tecuci, oraș patriarhal,
Aflat la drumuri confluențe,
Păstrează-ți chipul natural,
Întipărit în monumente.

Lumina zilei, triumfală,
Arată, fără corectură,
Cine-i persoana ideală
Și cine e caricatură.

RESTITUIRI

O EPISTOLĂ ȘI UN AUTOGRAF ALE POETEI NATALIA NEGRU

► Prof. dr. Nicolae SCURTU

Biografia poetei, prozatoarei, traducătoare și memorialistei Natalia Negru (n. 5 decembrie 1882, Buciumeni, jud. Galați – m. 2 septembrie 1962, Tecuci) se impune a fi cercetată, cu rigoare, de un istoric literar, care să reconstituie fără *prejudecăți*, itinerarul *intim* și *creator* al acestei doamne a literaturii române.

Indiscrețiile, mărturiile nefavorabile și pamfletele publicate, în perioada interbelică, despre Natalia Negru și familia sa nu întregesc ci diminuează imaginea unei poete așa de talentate și a unei doamne de o rară distincție și frumusețe.

Instruită și formată în mediul universitar bucureștean, publicată în *Sămănătorul* lui Nicolae Iorga, Natalia Negru a nutrit o simpatie profundă pentru marele profesor de *Istoria Românilor*.

Elocvente, în acest sens, sunt mai multe epistole pe care aceasta le-a trimis, în timp, cu diverse prilejuri, lui Nicolae Iorga, considerat atunci ca și astăzi *dascălul absolut* al românilor.

Relevantă este și epistola, pe care o transcriu aici, necunoscută până acum, în care Natalia Negru îi comunică finalizarea și tipărirea tuturor poveștilor lui Hans Christian Andersen¹, prozator danez atât de citit și receptat în spațiul literar și cultural românesc.

București, 29 noiembrie 1929

Mult stimate domnule Iorga,

Un sentiment poruncitor mă îndeamnă să trimit suveranului deținător al activității spirituale, modesta mea lucrare, colecția completă a traducerii tuturor poveștilor² lui Andersen, gășind încă un prilej de a vă ruga să primiți încredințarea nețărmuritei mele admirații.

Cu cele mai distinse salutări pentru d[umnea]v[oastră] și d[oa]mnei Iorga.

Natalia Negru

*

A u t o g r a f u l este dăruit poetului, eseistului și teologului

Nichifor Crainic, în a cărei bibliotecă am identificat cartea de memorii a lui Hans Christian Andersen, *Povestea vieții mele*³ – *Cu deosebită stimă, Natalia Negru, noiembrie 1939.*

Note

• Originalul epistolei, inedite, se află la Biblioteca Academiei Române. *Corespondență primită de Nicolae Iorga. Volumul 354*, f. 232^r, iar cartea lui Hans Christian Andersen, *Povestea vieții mele*, pe care este inscripționat autograful se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

1. Hans Christian Andersen (1805–1875), prozator danez. Unul din marii povestitori din literatura universală. Autorul unor fermecătoare povești despre copilărie.

2. Natalia Negru a tradus și publicat din opera lui Hans Christian Andersen următoarele povești: *Prichindel închide ochii. 17 povești*. București, 1925; *Ionică Haplea și alte povestiri*. București, 1926; *Broscuța și alte povestiri*. București, 1926; *Privighetoare și alte povestiri*. București, 1926; *Lebede și alte povestiri*. București, 1926; *Grădina raiului și alte povestiri*. București, 1928; *Tovarășul călătorului. 5 povești*. București, 1928; *O poveste din țara dunelor*. București, 1929; *Crăiasa zăpezilor. 8 povești*. București, 1929 și *Zâna ghețurilor. 3 povești*. București, 1929.

3. Hans Christian Andersen – *Povestea vieții mele*. Traducere de Natalia Negru. Cu desene de Ioana Jurgea. [București], Casa Școalelor și a Culturii Poporului, [1939], 210p.

CRONICĂ LITERARĂ

„SOARELE DIN CERC” DE NORA CEAPCHI, UN ROMAN POLIVALENT, ED. ZIGOTTO, GALAȚI

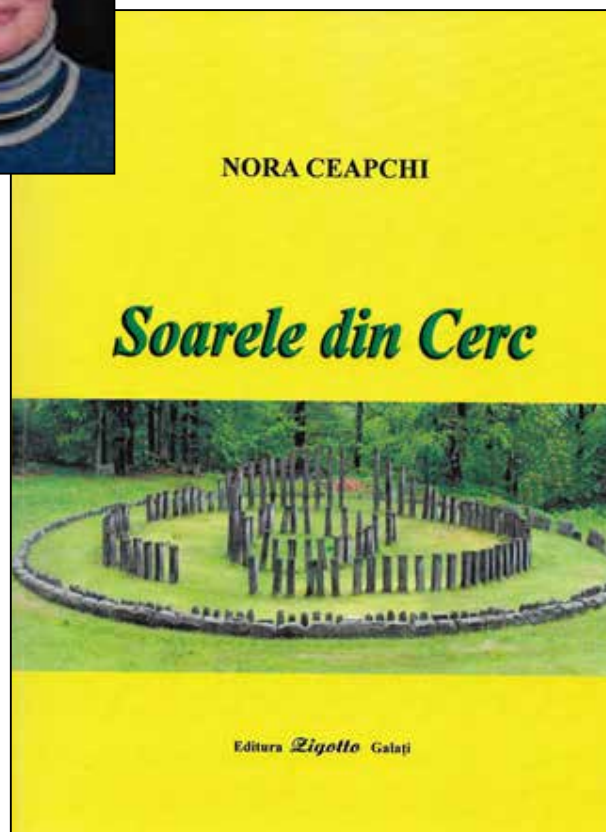
► Neagu PERIANU

Literatura română actuală își adaugă nuanțe distincte prin lucrările unor scriitori ajunși în condiții cunoscute în țări îndepărtate geografic ale lumii. Cartea publicată de Nora Ceapchi, medic de familie într-un oraș din Canada, este un roman de o complexitate structurală cu multiple elemente de originalitate menite să rețină atenția criticii literare actuale. Autoarea urmează tradiția prozei de inspirație autohtonă, conturând o lume familiară cititorului, situată în două perioade ale trecutului, una mai apropiată, a primului Război Mondial, cea de a doua, mai îndepărtată, aceea de după cucerirea Daciei de către romani, ambele asemănătoare prin dramatismul lor, concretizat în amenințarea existenței poporului și a țării. Întâmplător sau poate orientată de instinctul talentului, autoarea s-a oprit în cartea sa la două momente dramatice ale istoriei noastre, 1916-1918, când țara era aproape de a fi în totalitate cucerită la un moment dat și perioada de după cucerirea romană a Daciei. Problematika romanului devine evident actuală prin faptul că, în prezent, prin procesul globalizării se pune în mod deschis și programatic problema renunțării la caracterul național al statelor europene și, desigur, al celor din celelalte continente.

Structura întregului roman este gândită sub forma unei simetrii a celor două perioade istorice, a capitolelor care se succed ordonat, a personajelor grupate în două cupluri, Luca Antohi-Alec Bejan și Dates (Duras)-Zoltes, a alternanței viziunii mitice simbolice și concret realistă. Materialul epic este deosebit de amplu și autoarea reușește să-l ordoneze armonios și, prin reluări succesive ale unor idei, întâmplări,

amănunte semnificative conferă cărții o evidentă unitate a compoziției. Începutul romanului este imaginar, fabulos, simbolic, ca un vis pe care îl trăiește unul dintre personaje, Luca, aflat la vârsta când trecea de anii copilăriei și se îndrepta spre cei ai adolescenței, care are impresia că s-a rătăcit în munții Moldovei și întâlnește un bătrân, Duras, cu însușiri ale unui personaj de poveste, de la care reține imaginea unui soare aflat într-un cerc. Această

imagine va fi prezentă în multe dintre situațiile în care se vor afla două dintre personajele principale, unul dintre acestea, Luca, recunoscând imaginea plină de mister spre sfârșitul acțiunii în sanctuarul dacic

de la Sarmisegetusa. În acest cadru se vor situa o mulțime de întâmplări în care se vor contura câteva destine, două dintre ele din vremea interbelică și două din lumea antică, toate gândite în sensul unei contradicții între aspirația spre perfecțiune și tentația spre satisfacțiile firești ale celor din lumea comună. Se adaugă în paginile cărții aspecte de pe frontul primei confruntări militare mondiale încât se poate vorbi de un roman de război, alături de scene aparținând vieții sociale din aceeași perioadă sau din trecutul istoric îndepărtat, cu pasaje ample **de analiză psihologică**.

Personajelor le sunt atribuite trăsături contradictorii care le motivează căile imprevizibile ale destinului. Luca, de exemplu, deși provine dintr-o familie bogată de intelectuali, unde a primit o educație aleasă și are preocupări de evidentă distincție, devenit elev de liceu manifestă atracție pentru grupul de școlari cu o comportare defectuoasă și suportă suferințe pentru a fi acceptat în grupul acstora. Autoarea sugerează și anumite intuiții ale tânărului care își impune o comportare degradantă, dar acestea rămân exterioare, fără ecou în formarea caracterului său, însă care pot motiva limitele personajului în situațiile ulterioare ale acțiunii. El are și scopuri îndepărtate: cântă la vioară pentru a avea încheieturile degetelor flexibile pentru practicarea în viitor a chirurgiei.

Ca în romanul tradițional realist, tinerii din România Primului Război, cât și cei din Dacia liberă sunt supuși unui sistem de inițiere în sensul pregătirii pentru viață, școală, muncă, pentru o comportare eroică, mai ales pentru cei din antichitate. Trăiesc și ei marile sentimente ale vieții. Sunt prezentate și celelalte evenimente ale vieții, în special moartea, subiectul oferindu-i cu predilecție prozatoarei acest prilej.

Ca în proza realistă tradițională, este completată cu multiple detalii o imagine a lumii apropiate de vremea noastră și a celei antice, insistându-se asupra valorilor obișnuite ale vieții. Viața anticilor este marcată de credințe, ritualuri, conflicte cu romanii și cu oameni ai unor populații năvălitoare, sacrificii pentru zeul Zamolxis. Cei din a doua decadă a secolului al XX-lea, studenții, alte categorii de intelectuali, oameni simpli sunt implicați profund în evenimentele politice, administrative, sunt

preocupați de profesie, de o desfășurare normală a vieții lor, iar când vine momentul războiului toată existența lor este orientată spre această dramă pe care o trăiește țara. Tinerii studenți sunt pasionați de cultură, profesie, cunoaștere, raportând totul la condițiile pe care societatea le oferă pentru a se realiza în privința profesiei, a familiei etc. Se știe că învățătura este material extraestetic și prozatoarea preia un motiv literar străvechi, conflictul profesor-discipol (elev, student), existent în perioada veche, continuând cu Negruzzi, Ion Ghica, până la Creangă, Caragiale ș. a. În afară de scene de studiu, de aplicarea cunoștințelor științifice pentru tratarea răniților apare adesea idiosincrazia asistent doctor Roșca – student Luca Antohi. Profesorul își simțea amenințată supremația științifică de pasiunea pentru chirurgie a studentului și atitudinea ironică se vede din modul cum îl invită pe student să spele cadavrul care va fi petru studiu. Autoarea motivează printr-un bogat fond de amănunte revelatoare evoluția personajelor și exprimă valorile pe baza cărora societatea face din existența sa istorie.

Cartea e plină de situații de viață obișnuite, comune, care dezvăluie însușirile unui mare număr de personaje individualizate prin procedee de mare diversitate, acestea constituind un context social în care acționează cele câteva personaje plasate în centrul întâmplărilor. Aspectul narativ e de o natură deplină, constituind principala modalitate de a contura un tablou verosimil al unei lumi cu un mod de viață specific unui anumit moment istoric. Firescul narațiunii lasă în același timp impresia că totul s-ar fi putut întâmpla oricând, textul dobândind astfel o actualitate virtuală.

„Soarele din cerc” are într-o oarecare măsură atributele unui roman de război. Dacii liberi poartă un gen de lupte cum sunt cele de partizani din epoca modernă. După intrarea României în război în 1916 sunt mobilizați rezerviștii, iar studenții mediciști, între care Luca și Alec, se înrolează voluntari ca ordonanțe medicale. În roman nu sunt descrise lupte, cum se întâmplă de obicei în romanele de război. Ordonanțele medicale adună răniții după desfășurarea luptelor și a bombardamentelor, le acordă un prim ajutor, îi panseză pentru a-i

putea transporta și din starea acestora se văd marile tragedii ale războiului .

Perspectiva asupra acestei drame a țării este extinsă prin introducerea în textul operei a jurnalului de front al lui Luca Antohi. Studentul are o privire de ansamblu asupra războiului notând date despre înfrângeri, teritorii pierdute, morți, răniți, păduchi, linia Focșani-Nămoloasa-Galați, refugiați în zonele neocupate ale țării etc. Prin jurnalul de front autoarea modifică unghiul de vedere asupra realității românești, cu numeroasele sale contradicții, aceasta fiind văzută oarecum din exterior, prin intermediul sensibilității unui personaj cu o autentică dorință de cunoaștere.

Prin monologul interior al unor personaje apar în text și elemente de roman psihologic. Personajele cu o poziție oarecum simetrică în cele două perioade istorice (antică și interbelică) trăiesc o confruntare cu imperfecțiunile lumii din vremea lor. Preocupați în primul rând de cunoașterea de sine, dar și a lumii înconjurătoare, oamenii se adaptează condițiilor nefericite ale războiului și în vremea când sunt întrerupte luptele, soldații adăpostiți în tranșee revin la preocupările obișnuite, poker, băutura, discuții despre femei, amănunte atractive despre lumea medicală etc. Se manifestă în aceste împrejurări deosebirea dintre sociabilitatea lui Alec și un sentiment al izolării pe care îl trăiește Luca. Soldații țărani, care trăiesc în permanență amenințarea morții, mulți dintre ei analfabeți, trebuie să le plătească știutorilor de carte un număr de țigări pentru citirea sau alcătuirea unei scrisori. Luca, spre deosebire de Alec, este dezaprobat pentru că „le strică prețul” ajutându-i pe soldați fără plată. El se simte străin într-o astfel de lume și tristețea despărțirii de aceasta printr-un accident, glonte etc. îi apare oarecum atenuată. Aspirația sa spre ceea ce înseamnă umanitate desăvârșită se lovește de aceste numeroase imperfecțiuni ale lumii înconjurătoare, dar îi rămâne în suflet și dorința de a-și trăi viața până la adânci bătrânețe, depășind pericolele războiului, frica de moarte, pentru a face bine lumii în care trăiește.

Prin stilul indirect liber, scriitoarea dezvăluie în sufletul tinerilor intelectuali, medici în devenire, adevărate furtuni ale conștiinței, care înseamnă o dramatică răsturnare a

valorilor. Trăit în lumea tradițiilor familiei sale situate în zona unor principii înalt umaniste, Luca se simte dezorientat și o situație disperată îl face să nu mai poată reacționa rațional când, pentru a se apăra trebuie să ucidă cu baioneta un neamț. Până și instinctul de a se proteja nu îi mai funcționează normal: „25 iulie 1917 – Azi am omorât un om. Un neamț. În timpul atacului îi dădeam să bea niște apă unui soldat de-al nostru când omul a strigat să mă feresc și m-am aplecat peste el în ultimul moment, apoi nu mai știu. M-am trezit cu mâna dreaptă pe o baionetă ce ieșea din pieptul unui om care murea horcăind sub ochii mei. M-am întors la rănitul meu și l-am pansat ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Și nici acum, ore după, nu simt nimic, nu-mi tremură mâinile, nu mi-e greață așa cum m-aș fi așteptat. Știu că datorez viața pe care am luat-o, știu că sufletul meu e dator, dar în momentul ăsta, chiar acum, am să ascund amintirea zilei de azi și o să mă zbat doar să stau în viață încă puțin. Mai târziu, da, mai târziu o să mă gândesc la ce-am făcut azi. Dar nu acum. Nu știu de ce, dar s-au adunat o grămadă de lucruri la care nu pot, nu vreau sau n-am timp să mă gândesc. Mă-ntreb ce-o să se întâmple cu mine când o să trebuiască, într-o bună zi, să mă gândesc totuși, pe-ndelete, la toate” (p.138). În condițiile războiului, fiecare om își dezvăluie însușiri pe care în viața cotidiană le poate masca sau evita.

Este știut că orice lucrare literară, indiferent de specie, se reduce la o problemă de limbaj, care îi conferă originalitate stilului sau cel puțin unui aspect al acestuia. Desigur, și ansamblul concret al operei, subiectul, structura, situațiile, personajele, configurația epică trebuie să aibă suficiente note de originalitate. Cele două părți ale operei conțin un material de inspirație diferit, dar apropierea în planul artei se face prin intermediul factorului politic, războiul fiind o parte a unei componente a acestuia, cea externă, care și-a păstrat aproximativ aceeași structură din antichitate până în vremea noastră. Se adaugă tradiții, concepții despre viață și societate, pezența aceluiași cadru natural, destinul istoric care leagă cele două etape ale vieții poporului român. În cazul acestei prozatoare, originalitatea stilului se realizează în special prin utilizarea termenilor de specialitate

din domeniul medicinei (chirurgiei). Termenii medicali, aleși desigur dintre cei accesibili celor cu o cultură generală medie, sunt prin natura lor denotativi și folosiți în proză dau acesteia un caracter impersonal și o notă de obiectivitate, dar referindu-se direct la rănilor și suferințelor omului capătă conotații asemănătoare cu ale unor imagini create subiectiv. La aceasta se adaugă faptul că toate cunoștințele de specialitate și le-a însușit Alec împreună cu Luca și, aplicându-le pe trupul grav rănit al acestuia, autoarea, prin succinte notații de analiză psihologică sugerează atât suferințele rănitului, cât și tăria de caracter ce i-o impune celuilalt condiția de medic în împrejurările dramatice ale războiului. Prin virtuțile expresive atribuite termenilor de specialitate se individualizează ambianța umană, socială intelectuală etc. a cărții: „Hmm” dădu din cap doctorul. „O rană superficială pe frunte, nimic pe față și gât, dar venele jugulare îi sunt dilatate. De ce-o fi așa, ce crezi d-ta?”

„Hemotoraxul comprimă rana și ajută la vindecarea ei”

„Vezi că știi? Stai departe de bandaj. Băieții au făcut o treabă excelentă când l-au pus. Ai terminat cu penseta?”

„Da” spuse Alec și își șterse mâinile pline de sânge de o bucată de fașă de pe masă.

„Atunci hai să ne uităm împreună la antebraț” spuse Vrâncu și desfăcu bandajul. „Singurul lucru bun că amputarea a fost făcută aproape chirurgical. Vezi cum se aliniază radiusul și cubitusul? La perfecție. Trebuie doar să curățăm rana și să coasem pielea la loc. Știi să coși, D-le Bejan?”

Alec se uită lung și cam prostește la doctor. Nimeni nu îl rugase până atunci să fie mâna a doua în vreo operație. Pansase milioane de răni și folosise foarfecele și penseta de nenumărate ori. Dar să coasă?

„Știi sau nu știi, D-le Bejan?” Repetă Vrâncu.

„Știu”, răspunse Alec repezit. Știa că doar exersase ore la rând cu Luca în subsolul Facultății. Pe cadavre. Luă acul în mâna dreaptă și începu să coasă meticulos. Pe cadavru fusese ușor, floare la ureche, nici o bătaie de cap dacă rezultatele cosmetice erau așa și așa, dar acesta era un om viu, prietenul lui, Luca. Mâna îi tremură și trebui să refacă ultimul nod

chirurgical. Își impuse din nou să se gândească la ce se întâmpla ca la un examen și încercă să-și amintească ce-i citise Luca din cartea de chirurgie când învățaseră împreună să coasă.

Marginile plăgii trebuie poziționate perfect. Maestro, ce-ai făcut acolo? E hidos. Fii atent. Intră perpendicular pe marginea plăgii, așa, întoarce acul, nu, mișcă-ți încheietura mâinii, perfect, și ieși perpendicular pe partea opusă. la să vedem? Așa maizic și eu.

Azi totul era diferit, grav, serios, pentru căazi se întâmpla cu adevărat. Corpul acela era cald sub mâinile lui, iar pielea sângra de fiecare dată când era străpunsă de ac, dar când termina de legat nodurile, hemoragia se oprea aproape instantaneu. ...„D-le Bejan, dă-mi un al doilea motiv pentru utilizarea morfinei în hemotorax, altul decât controlul durerii”

„O să-l ajute să respire” Vrâncu dădu încet din cap. „Ești bun, doctore. Ai grijă de d-ta c-avem nevoie de doctori buni mai ceva ca de aer”. (p.156).

(Va urma)

MARI BOIERI LEGAȚI DE ȚINUTUL TECUCIULUI

MARELE POSTELNIC STAMATE HIOTUL-SACAZLÂUL

► Prof. Mihail POHRIB

Pentru buna cunoaștere și înțelegere a proceselor de istorie locală și națională se impune studierea rolului pe care l-a avut elita politică a timpului, cea care avea puterea de decizie în stat. Pentru evul mediu și perioada de tranziție la modernitate elita politică din Țările Române a constituit-o boierimea. Aceasta era o clasă socială privilegiată pe plan politic, economic și social.

Cunoașterea activității unor asemenea reprezentanți ai elitei politice poate ajuta la mai buna înțelegere a evenimentelor istorice și la clarificarea multor aspecte referitoare la evoluția așezărilor și a comunităților din trecut și până în prezent.

Intenționez să scriu un ciclu de articole sub genericul „MARI BOIERI LEGAȚI DE ȚINUTUL TECUCI” și începem cu Stamate Hiotul – Sacazlâul pentru că, deși alogen, s-a împământănit și s-a comportat cu mare dragoste față de țara de adopție, fapt surprins și de cronicarul Miron Costin, un contemporan al lui Stamatie. Pe de altă parte Stamate Hiotul – Sacazlâul este fondatorul familiei Stamatie, familie care a dat reprezentanți străluciți pe plan cultural și religios (ex. scriitorul Constantin Stamatie și mitropolitul Iacov Stamatie). Nu în ultimul rând Stamate Hiotul – Sacazlâul a fost legat de ținutul Tecuci, ținut unde stăpânea moșii în 11 sate: Belești, Oprișăști, Băicani, Săsăști, Crăiești, Glăvănești, Țigănești pe Reprivăț, Bologești, Năfurdești, Cărâlcești, Năpăvădărești. În ținutul Tecuci stăpânea două vieți la Benești și câte una la Crăiești, Năfurdești și Cărâlcești. De asemenea în ținutul Tecuci stăpânea trei valduri de moară la Benești, pe apa Dobrotforului și unul la Săsăști. La Benești

stăpânea livezi, iar fânețe avea la Crăiești, Glăvănești, Cetereni și Benești. Trebuie să precizăm că Stamate Hiotul – Sacazlâul mai stăpânea terenuri și în alte ținuturi ale Moldovei, precum și case, șase dughene și loc de cinci dughene în Iași. Totalul stăpânirilor lui funciare cuprindea șapte sate întregi și părți în douăzeci și cinci de sate, iar valoarea estimată în bani a moșiilor era de 6500 lei bătuți, care era o sumă enormă la acea vreme. Aproape jumătate din această sumă era valoarea moșiilor din ținutul Tecuci.

Cele prezentate justifică în, bună parte, opțiunea mea pentru a începe ciclul de articole menționate cu acest personaj important al vieții politice și economice din Moldova anilor 1640 – 1670.

Stamate Hiotul – Sacazlâul a fost după nume originar din insula Hios (numită de turci Sakiz) din Marea Egee și de aici denumirea de Stamate Hiotul sau Stamate Sacazlâul. Din punct de vedere etnic sunt opinii diferite. De la cronicarul Miron Costin știm că era văr primar cu Vasile Lupu Voievod, care era arbănaș (albanez) tot după Miron Costin, deci și Stamatie ar fi arbănaș. Alții spun că era grec pentru că într-un zapis din 10 mai 1665, el semna în grecește. O altă ipoteză susține că era italian grecizat. Cercetările viitoare vor clarifica problema.

Cert este că Stamate Hiotul – Sacazlâul era poliglot vorbind greaca, turca, româna, tătara, rusa și maghiara. Datorită acestor abilități lingvistice a îndeplinit funcția de sol al domnilor Moldovei la Istanbul, Bahcisarai, Cehrin etc. și s-a manifestat ca sfătuitor de taină al multor domni, bun politician, remarcabil conspirator și excelent diplomat.

Era văr primar cu Vasile Lupu și Iorga Postelnicul. A avut o soră numită Arhonda, căsătorită cu Miron Pârcălabul și un frate vitreg dinspre tată numit Enache Neculce vistier, tatăl cronicarului Ioan Neculce. Unele surse îl mai numesc și Stamatie Hadâmbul cu referire la perioada trăită în raiaua Brăilei până la 1639 – 1640, unde se pare că a fost iscoadă a lui Vasile Lupu.

Miron Costin afirmă că Stamatie a avut un rol important în salvarea lui Vasile Lupu de captivitatea turcă după înfrângerea lui la Ojogeni, pe Prahova, de către Matei Basarab în noiembrie 1639. După aceste evenimente vine în Moldova și este numit în 1648 mare stolnic. La moartea vărului său Iorga mare postelnic Stamatie preia funcția pe care o deține până la sfârșitul domniei lui Vasile Lupu (1653).

În mai 1648 Stamatie Hiotul – Sacazlâul s-a căsătorit cu Tudosca, fiica lui Dumitru Boul medelnicer, vară bună cu Safta, fiica lui Toader Boul vistiernic și soția marelui logofăt (ulterior domn) Gheorghe Ștefan. Prin căsătorie Stamatie Hiotul – Sacazlâul intra în una dintre cele mai vechi și bogate familii din Moldova înrudită cu Ștefan cel Mare. A obținut astfel împământarea, o zestre mare și posibilitatea de a cumpăra pământ fiind acum răzeș în numeroase sate.

În momentul complotului lui Gheorghe Ștefan contra lui Vasile Lupu, ruda sa de sânge și domnul legitim, Stamatie a trecut de partea lui Gheorghe Ștefan, ruda sa prin alianță, tergiversând chemarea cazacilor în sprijinul lui Vasile Lupu. Mai mult, în fruntea unei delegații de boieri a mers la Istanbul unde a obținut steagul de domnie pentru Gheorghe Ștefan. Drept recunoștință acesta l-a numit mare stolnic. În 1658 Stamatie Hiotul – Sacazlâul a trecut în slujba noului domn Gheorghe Ghica vodă (1658 – 1659), dar a menținut contacte secrete cu Gheorghe Ștefan, domnul mazil. Ghica vodă știa de aceste contacte, dar l-a trimis sol la tătari cu bune rezultate și l-a promovat mare stolnic iar mai târziu mare postelnic. Ștefăniță Lupu voievod (1659 – 1661), care știa de rolul lui Stamatie în înlăturarea tatălui său de la tron, nu l-a folosit politic, dar totuși în 1661 i-a

dăruit fostului mare postelnic mai multe case, dugheni la Iași, vii și prisăci ce fuseseră ale lui Vasile Gealalău, fost cămăraș de ocnă, care jefuise pe vistierul domnesc în timpul atacului lui Constantin vodă Șerban, domnul Munteniei, asupra Moldovei. În vremea lui Dabija vodă (1661 – 1665) Stamatie Hiotul – Sacazlâul a redevenit mare postelnic, dregătorie în care s-a menținut până la sfârșitul vieții (1670). Prin abilitatea sa în 1664 i-a salvat domnia lui Dabija vodă, iar în 1665 a făcut posibilă înscăunarea lui Gheorghe Duca ginerele lui Dabija vodă. Marele postelnic Stamatie a decedat probabil în vara – toamna anului 1670, pentru că un act din 8 ianuarie 1671, menționează pe „Tudosca, soția răposatului Stamatie mare postelnic”.

Din căsătoria cu Tudosca Boul au rezultat patru copii: doi băieți și două fete. Fiul cel mare Ilie Stamatie apare la 1 octombrie 1681 ca paharnic iar mezinul Alexandru drept comis. Un descendent al lui Ilie Stamatie, Ioniță căpitanul, s-a căsătorit în Țara Românească cu Ecaterina Merișanca având un fiu Șerban. Acesta cu mama lui au venit în 1735 la Iași și au vândut bunurile ce au aparținut marelui postelnic Stamatie, strămoșul lor.

Fiica cea mai mare Safta s-a căsătorit cu Enache mare clucer, aducându-i ca zestre moșia Săsăști printre altele. Fiul lor a fost renumitul Ilie Țifescu, numit Frige Vaca.

A doua fiică, Maria, s-a căsătorit cu Dumitrașcu Ștefan – Ceauru având o fiică pe nume Catrina căsătorită cu Antioh vodă Cantermir. Anița, o nepoată a lui Stamatie Hiotul – Sacazlâul și fiica lui Antioh vodă Cantermir s-a căsătorit cu marele vistier Toader Palade.

La 1 mai 1666 Gheorghe Duca voievod i-a făcut lui Stamatie danie satul Stroești din ținutul Suceava, cu vecini și curți gata, cu mențiunea „Țărei slujind cu mare dreptate și credință”. Stamatie Hiotul – Sacazlâul, în calitate de stăpânitor de moșii, a respectat cu strictețe „legile și obiceiurile pământului”. A fost adeptul integrate de lucru (producție – prelucrare primară – desfacere) de tip capitalist, fiind și din acest punct de vedere un „boier de tip nou”. („Noua boierime”).

ESEU

HORTENSIA PAPADAT-BENGESCU, CONFIGURAREA UNIVERSULUI ROMÂNESC

► Prof. Ecaterina JALBĂ

Într-o literatură tânără, cum era literatura română la începutul secolului al XX-lea, dar care se aventura în spațiul necercetat al modernității și care nu avea încă o conștiință estetică maturizată, apariția unei prozatoare ca Hortensia Papadat-Bengescu, ridicată la rang de ctitor al romanului românesc modern, de rând cu Liviu Rebreanu, a fost cel puțin neobișnuită. Surprinzătoare prin rafinamentul și complexitatea ei, proza Hortensiei Papadat-Bengescu aducea, în câmpul atât de divers al formulelor narrative ale romanului modern, câteva tehnici noi, într-o originală ordonare a discursului auctorial. Deși mai puțin preocupată de teoretizările, atât de numeroase în epocă, asupra structurii noului roman, prozatoarea a intuit necesitatea diversificării tehnicilor narrative care nu mai puteau rămâne în perimetrul romanului clasic, ci impuneau, datorită complexității noului roman, o diversificare a lor, o nuanțare a esteticii acestui gen. Năzuind la o desfășurare simultană a planurilor narațiunii, la surprinderea vieții în mers, schimbând neîncetat unghiul de observație, Hortensia Papadat-Bengescu a simbolizat „o școală nouă cu metode noi de reprezentare”. „De obicei, scriitorul, creând, stă pe loc, privind din același unghi lumea și viața. D-na Papadat-Bengescu procedează invers: la d-sa lumea și viața stau pe loc, pe când scriitorul își schimbă neîncetat unghiul de observație, năzuind parcă să prindă viața în mers, în desfășurarea ei simultană”. (Liviu Rebreanu, în rev. „Sburătorul”, an II, nr. 45, 19 martie, p. 291-294). Afirmția lui Liviu Rebreanu, închizând în sine o intuiție integrală a operei Hortensiei Papadat-Bengescu, intuiție datorată unui impact simpatetic al romancierului cu o epică de o incontestabilă forță expresivă și

de o singulară originalitate, incită la o analiză a structurii artistice.

Elaborat într-un interval de timp relativ scurt (1924-1929), ciclul Hallipa constituie capodopera Hortensiei Papadat-Bengescu, fixând unul dintre cele mai importante repere de pe traiectul evoluției romanului românesc.

Operă de maturitate, ciclul Hallipa închide între copertile sale toate datele experienței cuprinse în „documentele sufletești” din volumele anterioare, deschizând în aceeași măsură perspective noi pentru arhitectura romanului modern. Prozatoarea își proiectează materia epică în limitele unei structuri românești, riguros organizată, asamblată în jurul unui nucleu narativ a cărui specificitate conferă originalitatea, valoarea și modernitatea scrisului bengescian. Psihologia rămâne placa turnantă a creației Hortensiei Papadat-Bengescu, dar materialul furnizat de aceasta este prelucrat în ciclul Hallipa într-un complex epic cu o textură care depășește modalitatea eseistică din cărțile precedente pentru a se constitui sub semnul romanescului.

Ciclul Hallipilor: *Fecioarele despletite* (1926), *Concert din muzică de Bach* (1927) și *Drumul ascuns* (1932), formează o cronică de familie, după modelul existent atât în literatura română, cât și în cea europeană. Dacă în literatura noastră autoarea a fost anticipată de seria romanelor lui Duiliu Zamfirescu, formând ciclul Comăneștenilor, în spațiul european se afirmaseră Emile Zola (*Les Rougon – Macquart*), Roger Martin du Gard (*Les Thibault*) sau John Galsworthy (*Forsyte-Saga*) care prezentau istoria amplă, de câteva generații, a unei familii.

Ce ascunde totuși sintagma ciclul Hallipilor? De ce scriitoarea n-a adunat cele trei

romane sub un titlu unic? La o lectură chiar și mai puțin atentă, se poate observa că fiecare roman are „autonomie”, un echilibru propriu și se leagă de celelalte printr-un extrem de fin păienjeniș epic ce presupune reluarea unor personaje de la un roman la celălalt și prezentarea acestora cronologic, pe durata întregii lor existențe. Coerența în planul subiectului fiind destul de laxă, nu s-ar putea justifica astfel unitatea ciclului: părțile lui componente sunt racordate, mai subtil, printr-o tensiune interioară născută între cerințele unei construcții epice riguroase și permanenta pulverizare a arhitecturii fragile a obiectivității de către pornirile firești ale autoarei înspre analiză și modificare continuă a perspectivei.

Gândit și conceput unitar, tripticul Hallipilor nu mai avea nevoie de un titlu unic, pentru că era evidentă omogenitatea universului imaginar care a generat lumea acestora, ea însăși coerentă, ascultând de imperativele mișcării sale interne.

Hortensia Papadat - Bengescu folosește modelul ei compozițional doar ca pe un pretext, pentru că personajele sale, deși nu lipsite de

corespondențe cu tipologia socială a epocii, sunt urmărite în devenirea lor pe linia destinului individual și foarte puțin pe aceea a determinării lor sociale. Modalitatea de exprimare în stil indirect liber este un semn al identificării romancierei cu câte unul dintre personajele sale.

Hortensia Papadat-Bengescu este prima noastră mare scriitoare modernă, care a coborât fără teamă în infernul fiziologiei și al subconștientului, în teritoriile imponderabile ale deconstrucției eului. Importanța ei pentru delimitarea unor noi zone de investigație epică și pentru restructurarea retorică și compozițională a romanului românesc este covârșitoare.

Axată pe direcția noii investigații psihologice, literatura cu subtile antene intelectuale a H. P. - Bengescu este expresia unei forțe creatoare din cele mai originale, care unește într-un fascicul observația, imaginația vie și pătrunderea analitică.

Hortensia Papadat-Bengescu e un scriitor original și unic, închis în opera lui, trăind singur în mijlocul unei literaturi naționale zbuciumate.

**Ce frumoși sunt oamenii
pe care nu-i cunoaștem...**

Hortensia Papadat-Bengescu
CuvinteCelebre.ro

MONOGRAFIE

VII. FAMILIA CHRISOVELONI

► Mihaela GUDANĂ

Nicky Chrissoveloni s-a născut în anul 1909 și s-a căsătorit la vârsta de 31 de ani, în anul 1940 cu Maria Georgeta Lakeman-Economu, născută la 3 noiembrie 1912 în București. Până la căsătorie, a fost o domnișoară independentă, crescută aristocratic, oarecum băiețoasă, dar foarte bună prietenă.

Este bine cunoscută prietenia doamnei Chrissoveloni cu Regina Maria.

Un locuitor al orașului Sinaia își amintește cum în copilărie era încântat de tot ce vedea că se întâmplă dincolo de garduri, în curtea palatului regal. „Cuibul principesei” era denumit un foisor construit în curtea palatului Pelișor de la Sinaia, palat ce aparținea familiei regale. Aceste povestiri sunt foarte apetisante pentru publicul cititor al presei timpurilor noastre (ziare, reviste, suplimente etc.) pentru a cunoaște modul de trai al celor bogați atunci.

„Și tot de copil, mai am o amintire care mi-e dragă”, își continua dl Megelea povestea. „Regina Maria a avut-o ca doamnă de onoare pe soția lui Jean Chrissoveloni, unul dintre oamenii foarte bogați ai țării. Există la București chiar o bancă Chrissoveloni, nu departe de Palatul Suțu. În Sinaia, aveau o vilă cu o seră mare de flori, la care tatăl meu era grădinar. Ce spun eu acum se întâmpla cam prin 1921, aveam vreo șase ani atunci. Așa, și când Regina Maria era la Pelișor, venea des în vizită la doamna Chrissoveloni. Odată m-am nimerit și eu acolo, că mă mai lua tata cu el. Regina culegea niște flori de mazărice de pe lângă gardul înalt al vilei. Dar avea și un cățeluș, care a început să latre la mine cât zece. Și cum de răul lui eu cam dădeam să plâng, Regina m-a luat întâi pe

lângă ea, pe urmă în brațe, și mi-a spus: „Nu te speria, că nu mușcă!”.

Și ce ne mai plăcea nouă mult, când eram copii, era să mergem la „Cuibul principesei”. Fusese făcut pentru cele trei prințese, surorile lui Carol al II-lea, în pădurea de lângă Foișor. Era

o construcție, o încropire elegantă, care părea că plutește, așa cum sta ascunsă, între crengile unui fag. Și în cuibul acela, prințesele veneau foarte des, mai ales vara. Veneau, se urcau și stăteau ore în șir, râzând și visând, iar noi le puteam auzi de departe chicotele răsunând prin pădure. Ei, dar toate astea s-au dus, „Cuibul principesei” s-a năruit demult, a ars, la fel ca și vila Chrissoveloni, care era lângă mănăstire, peste drum de vila Take Ionescu. Și tot în spatele Foișorului a mai fost un loc aparte. Se numea „Vulpăria”. Aici, într-o poiană întinsă, ascunsă-n pădure, fuseseră făcute pentru Palat un teren de tenis și o mică grădină zoologică. Erau acolo căprioare care mergeau slobode

prin poiană și niște vulpi în cuști, vulpi mari, argintii și foioase. Regii aveau și-un vulpar, un om care îngrijea vulpile, un austriac, pe nume Bender. Azi, din tot ce era acolo au rămas doar numele locului și cuștile ruginite.”

„De Crăciun veneau la Sinaia și domniile cei mari. În jurul mănăstirii aveau vile Tache Ionescu, Argetoianu și Jean Chrissoveloni [...] Regina Maria a avut-o ca doamnă de onoare pe soția lui Jean Chrissoveloni, unul dintre oamenii foarte bogați din țară.”

Doamna Chrissoveloni a avut încă din copilărie mulți prieteni, dar nu poate uita prietenii legate în anii adolescenței, când avea 18 ani, și nu avea voie să iasă în public la o serată, la un ceai sau la o petrecere cu multă

Nicky Chrissoveloni (1909-1972) ultimul bancher al familiei, unul dintre cei trei fondatori ai Băncii Chrissoveloni, confiscată abuziv de către regimul comunist în 1948, devenind Banca Națională a României.

lume necunoscută, mai ales cu băieți. Mediul în care s-a format avea la bază un cod al onoarei, cu unele principii: „*Era educativ, trebuia să te porți frumos, să vorbești frumos, trebuia să ai respect față de oamenii mai bătrâni decât tine, în fine să ascuți de toate regulile și principiile clasice ale educației. Nu era foarte strict, dar o făceau. Pentru că toți o făceau nu era greu.*”¹ Educația primită nu a împiedicat-o să fie liberă. Își amintește:

„[...]mi-a plăcut să fac ce vreau. Libertate completă: să fac ce-mi place. Îmi plăceau sportul, vânătoarea, iar faptul că pot să aleg eu ce vreau, să fac și cu cine vreau să fac ceva, adică nu mă duceam undeva pentru că acolo era domnul cutare sau domnișoara cutare. Mă duceam acolo unde aveam eu chef să mă duc, unde știam că îmi face plăcere. Eram foarte fericită cu independența mea. De aceea m-am măritat foarte târziu, pentru că nu mă decideam să-mi schimb viața.”²

În noiembrie 1931 a murit mama lui Nicky Chrissoveloni iar în anul următor Nicky a cunoscut-o pe Maria Georgeta Lakeman - Economu, viitoarea doamnă Chrissoveloni. Domnia sa își amintește cu plăcere că, la prima serată din viața ei, l-a cunoscut pe cel ce avea să-i devină soț mai târziu:

„El avea 23 de ani, era foarte atrăgător, frumos, cu mult șarm, amabil cu toată lumea, râdea mult.” Îl plăcu doar ca om, fără a se îndrăgosti de el. Nicky era un om foarte ocupat cu banca, avea viața lui, dar, cu toate acestea a început să o invite la Ghidigeni „în mic comitet de 3-4 persoane...” Era ceva intim, fără festivități sau petreceri mari. Se anunța războiul și, din acest motiv, trăind într-o nesiguranță foarte mare, au hotărât să se căsătorească. Au avut o prietenie lungă și stabilă, de 9 ani, ea cu independența dobândită, dar mereu cu bucuria revederii cu Nicky. El era un crai, umbla cu multe femei, avea multe amoruri, nu voia să se căsătorească (și de aceea umbla cu femei măritate). A urmat războiul și seratele s-au mai împușinat, deși ea avea mașină, independență și bani.

La Ghidigeni a venit înainte de 1937 doar o singură dată. Își amintește cu plăcere de conac, despre care își amintea că „era bine mobilat și

că avea aspect de casă mare”. Este de amintit acest an, deoarece atunci a ars conacul de la Ghidigeni din neglijența unui angajat. Atunci a ars aproape tot mobilierul, sătenii ajutând la salvarea lucrurilor din conac. Leona Varlange era femeie în casă, un fel de supraveghetore a tuturor activităților servitorilor, deoarece era o femeie de nădejde. A fost angajată pe când încă trăia mama lui Nicky, și a rămas în continuare și după moartea ei. Un alt angajat de nădejde a fost Vincze.

În anul 1938 conacul a fost refăcut și a avut loc o inaugurare fastuoasă, cu participarea întregului sat.

După acest eveniment nefericit pentru familia Chrissoveloni, vizitele viitoarei doamne s-au întezit. Participa chiar și la slujbele religioase de Paști și Crăciun.

Maria Georgeta Caterina Lakeman – Economu și Nicky Z. Chrissoveloni s-au căsătorit în anul 1940, și au avut patru copii: Sybille (n.15.06.1942), căsătorită Manou, Ion Nicolae Chrissoveloni (n. 15.09.1943), Elena (n. 30.05.1946), căsătorită Averoff, și Irina (n. 21.07.1951), căsătorită Tsatsos .

Trebuie spuse câteva lucruri și despre activitatea bancară a familiei.

Banca Chrissoveloni a fost cea mai mare bancă comercială din perioada interbelică. Bazele imperiului financiar au fost puse de Zanni Chrissoveloni (bunicul lui Nicolae Chrissoveloni) la Galați, în 1848, acesta fiind descendentul vastei familii grecești despre care am mai spus. Banca propriu-zisă a fost fondată în anul 1920 și funcționa în imobilul revendicat după Revoluția din 1989 în instanță de moștenitori. Palatul Bancii Chrissoveloni a avut ca arhitecți pe George Matei Cantacuzino și August Schmiedigen și se află între străzile Lipscani și Stavropoeos, mai exact pe Lipscani, nr. 8. Banca propriu zisă a fost fondată în 1920 în clădirea construită între 1923–1928, cu inaugurare în aprilie 1928. Stilul folosit în construcție este cel al Renașterii Italiene: un palazzo florentin, cu influențe din Andrea Palladio (numele real: Andrea di Pietro della Gondola) a fost un însemnat arhitect italian al secolului XVI). La intrarea de pe strada Lipscani, în dantelăria de piatră a ușii se află lei și păuni iar la balcon sunt ornamente așezate ca ornamente splendide: o acvilă și păuni.

(Va urma)

1 Kirson , Ștefan Petre – *Pe aripile amintirilor*, Editura Fundației Culturale Magazin Istoric, 2005.

2 Idem.

ISTORIE, EDUCAȚIE ȘI CULTURĂ LA „ȘCOALA GĂLĂȚEANĂ”

► Viorel BURLACU

Neliniștea jurnalistică a profesorului Ghiță Nazare aduce în atenția publicului o nouă producție editorială: *Studii și articole. Istorie. Educație. Cultură*, Nr.2/2017. Volumul apărut la Editura Muzeului de Istorie Galați, continuă într-o aleasă ținută editorială, lucrarea începută anul trecut de Asociația Profesională Școala Gălățeană. Cu o echipă redacțională care îl are ca redactor șef pe dascălul amintit deja în rândurile de mai sus, secondat în același registru al jurnalismului de calitate, de Prof. dr. Sorin Lungu, cartea acoperă într-o manieră deosebită cele șase secțiuni: Istorie și cultură, Istoria învățământului gălățean, Știință și tehnologii, Literatură și artă, Viață spirituală, Recenzii.

Dacă lângă numele celor doi dascăli îi inserăm, cu aceeași deferență pe ceilalți membri ai Colegiului redacțional avem deja tabloul unei echipe de profesioniști: Prof. Mihai Brăilescu, Prof. dr. Gheorghe Felea, Prof. dr. Ion Cioroiu, Prof. univ. Dr. Cătălin Fetecău, Prof. univ. dr. Simona Antofi, Prof. Corneliu Stoica, Pr. Eugen Drăgoi.

Am convingerea că cititorii volumului amintit, vor descoperi în sumar și semnăturile unor colaboratori la fel de înzestrați în practica exercițiului jurnalistic, inclusiv prin prestigioasa revistă „Școala gălățeană”.

Este de apreciat în acest tom, pe de o parte diversitatea domeniilor abordate în cele șase secțiuni, cât și deschiderea geografică a echipei redacționale, care adună semnături ale unor dascăli, nu doar din Galați, ci și din Iași, Tecuci, Țepu.

Capitolul *Pagini din istoria educației gălățene* acordă pagini însemnate unei prestigioase instituții tecucene: *Colegiul Național „Spiru Haret” Tecuci – pagini monografice*, (autori, prof. Eugenia Olariu și prof. Rodica Cristovici), o incursiune în devenirea Casei Corpului Didactic, semnată de Ghiță Nazare, dar și unor școli precum, Colegiul Național „Vasile

Alecsandri” și Colegiul Național „Al. I. Cuza”, ambele din municipiul Galați.

În aceeași notă a documentării jurnalistice riguroase se înscriu și articolele: *Peisajele rurale din Podișul Covurlui* (Prof. Iulian-Cezar Ungan), *Cercetarea științifică în domeniul naval la Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați (1939-1990)*, (Prof. univ. dr. Liviu Stoicescu).

Titluri precum „Receptarea critică a lui Ștefan Petică” (Prof. Virginia Camelia Bobaru), „Un poet tecucean în panteonul academic” (Prof. Ionel Necula), sau „Coordonate ale vieții și activității folcloristului Tudor Pamfile” (Prof. Gh. N. Vasilache), întregesc prin conținutul lor, perspectivele critice asupra unor personalități culturale sau instituții de prestigiu din arealul gălățean.

Semnalăm în aceeași notă argumentativă, paginile de viață spirituală semnate de Pr. Eugen Drăgoi (*Arhiereul Iosif Rășcanu egumenul Mănăstirii Mavromol*), Pr. Cosmin Ilie (*Obiecte de valoare din colecția Muzeului Istoriei, Culturii și Spiritualității Creștine de la Dunărea de Jos*), Pr. Lucian Petroaia (*Slujitor de vocație și mărturisitor al lui Hristos, în vremuri grele: Preot Iconom Stravofor Constantin Costică Picoș*).

La capitolul care încheie lucrarea despre care facem această sumară prezentare, întâlnim recenzia semnată de Pr. Gelu Aron, asupra unei valoroase lucrări documentare, apărute cu binecuvântarea arhierescă a ÎPS Părinte Casian: *„Melchisedec Ștefănescu, Viața Mitropolitului Antim Ivireanul. Notițe biografice și alte texte documentare și evocatoare”*.

Utilitatea lucrării prezentate aici rezidă în faptul că dincolo de bogăția unei interesante lecturi, aceasta se constituie într-un necesar instrument, complementar exercițiului didactic.

INEDIT

ALEXANDRU MIRONESCU – ANDREI SCRIMA, O PRIETENIE NEZDRUNCINATĂ DE CALVARUL ÎNCHISORII

► Viorel BURLACU

Printre prietenii duhovnicești legate de filosoful Alexandru Codin Mironescu, în perioada când mișcarea spirituală „Rugul Aprins” era mai pe la începuturile sale, a fost și aceea cu Andrei Scrima, viitorul mare teolog, Profesor de filosofie și științe religioase la Universitatea La Saul choir, Paris (1066-1968), la Universitatea franceză din Beirut (1968-1989), reprezentant al Patriarhului ecumenic Atenagoras, la Conciliul Vatican II. Cei doi s-au cunoscut pe vremea când tânărul asistent al logicianului Anton Dumitriu, participa frecvent la întâlnirile grupului de la Antim, cu siguranță în perioada legală a mișcării.

Plecarea din țară, câțiva ani mai târziu a lui A. Scrima, inițial către India, nu a însemnat o înstrăinare a lui de prietenii duhovnicești, de la „Rugul Aprins”, chiar dacă la un moment dat, corespondența cu cei rămași în țară a fost mai rară și din motive de prudență, oarecum mai selectivă. Dintre toate, prietenia cu profesorul Al. Mironescu a fost una de mare mare noblețe duhovnicească, chiar în ciuda unei diferențe mari de vârstă între cei doi. Iubirea aceasta frățescă a celor doi mărturisitori de credință și gând ortodox este dovedită de numeroasele mărturii scrise, care au rămas de la cei doi.

În zborul dintre două aeroporturi, Karachi și Bombay, în mai 1957, cu gândul la Antim,

părintele Andrei Scrima, care se considera „un pelerin absolut, fără rădăcini nicăieri în afară...”, scria astfel: „Iubitul meu frate Codin (...) te rog să continui prezența duhovnicească și efortul de filozofie științifică...”¹ cerându-i ca în numele unei familii de spirit să adâncească drumul străduinței de înviore a spiritului filocalic.

Câțiva ani mai târziu, în 1967, deși nu trecuse multă vreme de la liberarea din calvarul închisorilor, cugetătorul și misionarul isihast născut la Tecuci, avea să scrie cu aceeași nepierdută demnitate: „... vreau de asemenea să notez din nou că nu ne-a băgat nimeni la pușcărie. A pune faptul pe seama lui A. [Andrei Scrima] sau a lui M. A. [Mihail Avramescu] sau a lui T. J. [Titii (Constantin) Joja] – culmea ! – cum am auzit spunându-se de unii, înseamnă ori a fi de rea-credință, ori a da curs unor resentimente personale, ori a avea o socoteală obscură, ori a vorbi în necunoștință de cauză... Sunt în măsură să fac niște afirmații, ca o concluzie, iar ele să fie luate cu toată greutatea lor.”²

Bucuria primirii unei scrisori îl face să consemneze din nou în jurnalul său: „...acum câteva zile am primit de la fratele Andrei, din Constantinopol – unde era prilejul întâlnirii dintre Papă și Patriarh – o carte poștală cu două rânduri...”, iar în răspunsul lui spune printre altele: „Mă bucur că am primit câteva cuvinte

Al. Mironescu

Andrei Scrima

de la tine, marele meu prieten și om cu care am avut cea mai bună comuniune din lume. Acordurile ecumenice rezonează în mod sublim în inima mea, în această inimă care se bucură la gândul destinului tău providențial.”³

Prețuirea, iubirea profundă, de frate duhovnicesc a lui Codin Mironescu este revelată cu adevărat în dimensiunea ei creștină, prin declarația referitoare la Andrei Scrima, dată anchetatorilor securității, chiar cu câteva zile înaintea eliberării din pușcăria politică...

Pe drept cuvânt, o mare prietenie, trăită, purtată demn ca un titlu de mare noblețe...

Note:

1. „Alexandru Mironescu. Centenarul nașterii (1903-2003), Editura Enciclopedică, 2003, pag. 73
2. „Alexandru Mironescu. Admirabila tăcere. Jurnal (2 iulie 1967-29 septembrie 1968), Editura Eikon, 2016, pag.76
3. *Ibidem*, pag. 75

Declarație

Subsemnatul deținut Mironescu V. Alexandru fiul lui Victor și al Elenei, cu ultimul domiciliu în București, Raionul 1 Mai, str. Vasile Lascăr, nr. 23-25, fac declarația următoare:

Pe Andrei Scrima l-am cunoscut cam prin anul 1947-1948 când era asistent la catedra de Logică a profesorului Anton Dumitriu. Am remarcat numai decât că tânărul acesta are însușiri care ies cu mult peste comun și anume că vorbește cu ușurință câteva limbi, că are o memorie prodigioasă, că îi sunt în egală măsură familiare domeniile fizică, matematică, filosofie, literatură, pictură, muzică, sculptură, arhitectură.

Desigur, în cariera mea lungă de profesor, eu am mai întâlnit tineri excepționali, dar Andrei Scrima era încă mai cu deosebire remarcabil. Nu știu cu deamănuntul cum s-au desfășurat lucrurile, dar fapt este că la un moment dat m-am găsit cu Andrei Scrima în strânse legături de prietenie, evident nu ca niște oameni de aceeași vârstă și nici de egale condiții sociale, dar de acea prietenie care poate apărea între un profesor și un tânăr cu însușiri care sunt primite

de un om mai vârstnic, din altă generație, o adevărată bucurie spirituală.

În același timp am observat la Andrei Scrima un interes care a crescut neconținut, pentru valorile depuse de scurgerea vremii în biserică, pentru gândirea, pictura, arhitectura și problemele implicate într-o istorie de aproape două mii de ani. Fenomenul era cu atât mai interesant și așa adăuga mai neașteptat pentru mine, cu cât acest interes al lui pentru mine, cu cât acest interes al lui pentru acest domeniu cu fructul unei naturi foarte independente, conștiente de calitățile sale și deloc susceptibil la influențe din afară. Ca toți astfel de tineri și chiar mai mult decât ei, Andrei Scrima era un spirit liber, matur și se vedea bine, ferm decis să urmeze un itinerariu de dezvoltare personală. O vreme a plecat din București, numit profesor la seminarul teologic care funcționa atunci la mănăstirea Neamțu. În timpul acela legăturile dintre noi au fost întrerupte. După un an-doi, Scrima s-a reîntors la București, încă mai matur și mai bogat în cunoștințe după o intensă lectură în singurătățile și liniștea mănăstirii Neamțului.

Andrei Scrima, după reîntoarcerea lui s-a instalat la mănăstirea Antim din București, cu titlul de frate, anticamera călugăriei. Când și de ce, între carierele posibile pe care le-ar fi putut îmbrățișa tânărul Scrima, s-a hotărât să aleagă călugăria, nu știu. Aceasta este una din acele decizii din atelierul celei mai tainice intimități ale unui om, și care scapă perspicacității mele. Și e adevărat că nici eu nu l-am întrebat vreodată despre acest lucru, și nici el nu mi-a făcut vreo mărturisire care să fie pentru mine o indicație. Dealtfel Scrima nu s-a călugărit decât cu foarte puțină vreme înainte de a pleca și a rămas frate până aproape în preziua plecării.

Andrei Scrima, după întoarcerea la București, a fost numit bibliotecar al Patriarhiei, calitate pe care a păstrat-o până la plecare. Andrei Scrima s-a bucurat de prețuirea și atenția nu numai a mea, dar și de a – ca să zic altfel – a prietenilor comuni, doctorul Vasile Voiculescu, părintele Stăniloie, Ghiuș și Sofian, care au făcut parte din Rugul Aprins. Nu îmi aduc aminte de discuțiuni cu caracter politic, cu sau în prezența lui Scrima. Acestea păreau să fie complet în afara preocupărilor lui, iar din felul său de comportare rezulta convingerea

că desfășurarea vieții lui nu are nici un fel de legătură cu ordinea politică.

La un moment dat în urma cunoștinței pe care a făcut-o la Patriarhie cu profesorul Habib din India, venit nu știu în ce împrejurare în România, Andrei Scrima mi-a spus că s-ar putea să plece în străinătate invitat de acest profesor cu insistență, ca să cunoască spiritualitatea indiană. Scrima, contrar așteptărilor mele, nu vorbea deloc înfierbântat de o asemenea perspectivă, ci păstrându-și o temperatură sufletească absolut normală, a lăsat și a așteptat ca lucrurile să se desfășoare, ca să zic așa, firesc.

Nu cunosc să fi făcut planuri în legătură cu plecarea în străinătate, de care adesea uneori se și îndoia, în sensul că nu credea că profesorul Habib își va mai aduce aminte după despărțire, așa fel că dorința exprimată de profesor i se părea de multe ori o amabilitate de circumstanță lipsită efectiv de orice consecință. Dar iată că ceea ce nici eu nu prea credeam, într-o bună zi, aproape ca o surprindere, într-o cadență precipitată lui Andrei Scrima i s-au făcut formele necesare și a plecat.

Proiecte? Nu știu să fi avut Scrima și nici nu pot să-mi închipui ce proiecte ar fi putut să aibă așa tânăr cum era pierdut într-un voit univers străin. Știu însă că era adept al mișcării ecumenice și în sensul acesta a și publicat un foarte bogat articol în informații în revista Patriarhiei, Studii teologice. Andrei Scrima mi-a scris din străinătate, la început din Elveția și apoi de la Benares, din India, câteva scrisori la care am răspuns.

Din aceste scrisori rezulta că a fost în trecere pe la Paris și la Salonic. Aici a vizitat o foarte veche biserică faimoasă în lumea întreagă pentru mozaicurile ei. La Paris – pare-se (zic așa pentru că Scrima nu vorbește în scrisorile sale explicit) a văzut mai multe personalități, cred, ale comunității ortodoxe franceze. Fapt este că le-a citit traducând, Acatistul Rugului Aprins, scris de Părintele Daniil (Sandu Tudor), acatist care le-a plăcut aceluia atât de mult, încât i-au propus să-l publice într-o plachetă, text românesc și text franțuzesc. Nu știu însă ce s-a mai întâmplat în această privință.

Din India mi-a scris câteva prime impresii, apoi ceva despre viitoarea lui lucrare de doctorat

și în sfârșit că a fost numit profesor de Istoria filosofiei, la Universitatea din Benares, lucru care l-am primit ca o confirmare în plus a însușirilor pe care le-am descifrat de la început la acest tânăr, care mi-a lăsat o vie și puternică amintire. Deasemenea, dacă îmi aduc bine aminte, căci parcă e o eternitate de atunci, într-una din aceste scrisori îmi spunea că e posibil să scoată o revistă sub auspiciile UNESCO și mă roagă să-i trimit un articol cu un conținut la interferența dintre știință și filosofie. Corespondența s-a întrerupt prin arestarea mea.

Alexandru Mironescu

(Arhiva CNSAS, Fond informativ, Dosar nr. 195973, pag. 171-175)

Câtă dreptate avea părintele Benedict Ghiuș, când, la trecerea la cele veșnice a nefericitului cărturar, avea să declare: „...Despre toată credința aceasta a lui vor mărturisi, la vremea lor, manuscrisele care au rămas de la el.”

CRONICĂ LITERARĂ

DESPRE DENISA LEPĂDATU, CU ADMIRAȚIE

► Dan Movileanu

În orice areal geografico-literar se va găsi câte un CTP (a se citi Cristian Tudor Popescu) care să reducă la dimensiunile unui buletin de identitate opera unuia sau altuia dintre scriitori, prevalându-se **de acel adevăr pentru care trudem cu toții cei ce iubim literatura.**

Comentator ad-hoc, suferind de cacosmie, vituperează, încurcă planurile, face apel la instanțe morale din care citează copios (Măiorescu, Călinescu, N. Manolescu sau E. Simion) într-un limbaj cât mai încifrat, ascunzându-și propriile frustrări, angoase, plătind niște polițe închipuite, procesate doar de mintea lui bolnavă de neputință.

Să sperăm că nu se va întâmpla acest lucru și în cazul poetei Denisa Lepădatu (n. 26.09.2002, Galați) care este deja un nume în literatura gălățeană, și nu numai.

Parcurgându-i „Autobiografia”, înserată la pp. 81 - 84 ale recente sale izbânzi poetice, „Compoziție în alb” (Edit. InfoRapArt, Galați, 2015), constăți cu admirație (deși se spune că admirația este un copil al ignoranței) că, la doar paisprezece ani, Denisa Lepădatu are deja o operă (opt volume de proză, poezie, povești), este deținătoare a peste 60 de premii și diplome și a 15 medalii (9 de aur, 3 de argint și 3 de bronz) obținute la diverse concursuri locale, naționale și internaționale de literatură, matematică, informatică, limba engleză (excelează la toate materiile școlare), figurează în câteva antologii de proză și poezie, activează pe diferite site-uri literare, publică în reviste literare de prestigiu, dă interviuri în presă, participă la emisiuni TV și radio, este invitată în diverse jurii, este redactor

la diverse reviste (și on-line) și reporter regional al revistei internaționale „Copiii Europei” și deține și un site personal!!!!

Și-a descoperit pasiunea pentru scris, cum ea însăși mărturisește, la vârsta de nouă ani, când alte fetițe se ocupă încă de păpuși, debutând fulminând în revista „Boema” (nr. 42, Galați) patronată de mentorul ei, scriitorul Petre Rău. Prima sa carte „Șoapte de catifea” (proză scurtă) i-a apărut în anul 2012 (!), iar de atunci, într-un ritm susținut i-au apărut alte șapte, la ora acestei recenzii encomiastice încă două sau trei cărți așteaptă să apară, uimindu-și profesorii,

cititorii, familia, prietenii, cunoștințele. Cei care i-au lecturat cărțile (din păcate eu n-am reușit să-mi procur decât pe cea de față) i-au remarcat talentul ieșit din comun (unii spun că Denisa Lepădatu frizează genialitatea), încrederea în destinul ei literar și-n steaua ei călăuzitoare, maturitatea poetică șocantă, prospețimea metaforică și autenticitatea scrisului. Și au dreptate. Denisa Lepădatu scrie altceva și altcumva decât mulți scriitori consacrați, membri URSS sau doar aspiranți la gloria literară. Alții, mai sceptici, se întrebă, retoric desigur, dacă Denisa nu se va pierde pe acest drum sinuos al literaturii, având în vedere celelalte opțiuni în care ar putea performa (matematica, informatica, engleza) și care i-ar asigura alt confort moral și material. În fine, alții aduc în discuție vârsta ei încă fragedă, mai nimeni nu știe ce se întâmplă în postadolescență cu inima și mintea unei domnișoare. Cine-și mai amintește de micuța Picasso sau de alții dispăruți într-un anonimat neiertător? De altfel, lectorul și prefațatorul acestui volum „Compoziție în alb”, cunoscutul și multcontestatul poet Mihail Gălățanu (un alt debutant furtunos la vremea lui) are unele rezerve când scrie că „literatura pentru Denisa Lepădatu este o opțiune. Poate se va împleni și pe mai departe pe/cu ea, ori poate nu” (p. 5). Denisa Lepădatu este conștientă de toate capcanele vieții și ale literaturii, când scrie, stăpână fiind pe uneltele sale poetice, zguduitorile versuri: „acum locuim împreună/ Odihnindu-ne cu capul/ pe brațul lui Dumnezeu (doar eu și soarta/ întrebându-ne uneori/ cât de bine ne potrivim” (p. 10) sau următoarele „hai să ne naștem toți astăzi/ mâine pe această pagină/ se vor ivi doar fluturi” (p. 55) o demonstrează cu prisosință.

În aceeași notă de-o luciditate șocantă Denisa Lepădatu scrie: „nu-nțeleg care e drumul/ dar știu bine că nu poți scrie/ cu orice mână îți dorești” (p. 16) sau și mai explicit „lacrimile fierbinți se vor topi/ și nu-ți va mai rămâne decât numele/ agățat de un vis/ n-ai să știi când te poți întoarce fiindcă moartea/ nu-ți dă bilet/ de venit înapoi (p. 44), fiind vorba, cred, de o moarte poetică, metafizică, refuzul ideii că poeta ar

avea alte premoniții. În acest volum „Compoziție în alb”, un fel de compendiu al purității, Denisa Lepădatu scrie despre copilărie, vise, naștere, mamă, prietenie, îngeri, universul ei existențial, într-un limbaj poetic aproape perfect, fiecare cuvânt fiind așezat acolo unde îi este locul, într-o îmbinare metaforică entuziasmantă, demnă de un mare poet, ca și cum Dumnezeu ar fi inspirat-o. Nu cred că această copilă, care scrie astfel, „în seara asta/ mă distrez ridicând în picioare/ continentele amorțite de frig/ și nu știu dacă mă vor opri vreodată/ să rotesc cu un singur deget/ copilăria” (p. 57) sau „nu-ți face griji pentru mine/ într-o zi voi despărți în silabe/ inimile celor indiferenți/ reconstruind tot ceea/ ce au rostit ursitoarele/ într-o toamnă” (p. 61) sau „soarele/ va trage după el/ zilele prinse în ordine alfabetică/ de gulerul ridicat al lumii” (p. 80), metafore de care orice poet matur ar fi mândru, poate să se rătăcească pe drumul sortit de Dumnezeu. De altfel, poeta ne asigură că „în fiecare secundă cresc/ înfingându-mi tălpile în pământul/ pe care tu-l netezești lăcrimând” (p. 25) fiind conștientă de drumul ei, acela al literaturii ca destin iar nu ca opțiune. Multe poeme din această „Compoziție în alb” sunt citabile în întregime, de exemplu: *Poetul, Aripile lui Nichita, Colorează-ți viața, Aflu secrete, Harta indiferenței, Taci scormonind tristețile, Acoperă-mă, Am deschis ferestrele, Sunt nerăbdătoare, Alunec printre zâmbete, Când dorm, Stau dimpreună cu îngerii, Între cuvinte, Mamei mele*, etc. etc., din care, dacă aș cita trunchiat, le-aș trăda frumusețea și rotunjimea. După părerea mea, dacă ea contează, poezia română a așteptat-o pe Denisa Lepădatu, ea fiind deja lidera unei noi generații. Esențial este să fie sprijinită, înconjurată și apărată de un eventual C.T.P.!

Cred că, lectorul dar și editorul acestui volum excelent de poezie, au căzut în admirație, ca și autorul acestui articol, nesusizând alăturarea nefastă, neimputabilă Denisei „prin câmpul acela/ cu maci” (p. 41) pe care ar fi putut-o corecta! În rest, „Compoziție în alb” este o carte excelentă.

► Mircea CATARGIU

POESIS

ADOLESCENȚI ALBAȘTRI

Într-un atelier oarecare
femeia model
urcată pe podium
dormitează inexpresiv
*

trasăm linii imaginare
pe coala orizontului confuz
cu decoruri rupte și adolescenți albaștri
într-o piesă pierdută
pe scena vieții.

TRECUTE COLINDE

În pieptul unui geam îmbătrânit
bat fulgii și cuvintele pictate
în albia dimineții.
*

Pampușka cu ochi fosforescenți
se tăvăleşte
în gerul grădinii pufoase.
*

fac socoteala trecutelor colinde
până la Nașterea Domnului.

VITRALIU CERESC

Lângă cireșul în floare
flutură zburând alb
primăvara
nuanțe înalte
de vitraliu ceresc.

ADORAȚIA CULEGĂTORILOR

Inima smulsă din piept
se zbate în pete de sânge
pulpe de fecioară
plete prelinse pe umeri goi
și păreri albe, iubitoare
definesc Adorația culegătorilor
*

pământ argilos
arzând în umbrele nopții

doar fructele durerii
răspândite-n cele zări
mai luminează calea.

VATRA CULORILOR

Toamna se așeza obosită
pe creanga unui măr zemos
mușcam din cartea pământului
cu eroi de capă și spadă
*

fără a prinde de veste
înmuguream timid
la vatra culorilor.

TITLU PRIMĂVĂRATIC

Suflă un vânt neînțeleș
prin emoția unor muguri
ce stau să crape
*

buchete de omăt
înmoaie scoarța
*

dedesupt freamătă gălăgios
un iz negru
cu titlu primăvăritic.

UN CER IERTĂTOR

Pictorul cel costeliv
din cartea fără ecou
a născocit câteva versuri
cu icre de munte
cetină de pini
și păsări fermecătoare
ce-și schimbă toaleta
pe un cer iertător.

OCHI DE ȘOIM

Fă-mă Doamne ochi de șoim
să pot străpunge
cuibul apei
inimi de fecioare despletite
și gândirea murdărită artistic
a unui edil rasist.

NOAPTEA MUZEELOR 2017

Muzeul de Istorie „Teodor Cincu” a organizat, sâmbătă 20 mai, începând cu ora 16:00, la sediul muzeului „Noaptea muzeelor 2017” având scopul de a descoperi evenimentele și personajele trecutului într-un mod interactiv.

Programul a fost unul complex și a cuprins: expoziția temporară, „Zbor la Înălțime. Curaj și Virtute - Smaranda Brăescu”, momente muzicale interpretate de soliști vocali și instrumentiști. Atelier de face painting (pictură pe față) și în final proiecția filmului „Enigma”.

Parteneri ai evenimentului au fost: Asociația Tinerilor Tecuceni, Radio 1 Tecuci și ProTecuci.

Feed-back-ul ne arată că a fost o ediție reușită, numărul total al vizitatorilor fiind 406. Imaginile postate în spațiul virtual de noi și de prietenii muzeului întregesc cumva imaginile „noptii”.

Vă mulțumim că ați fost oaspeții „Casei Cincu”.

Casa de Cultură Tecuci

Tecuciul literar-artistic

Statuia cercetașului - Tecuci